

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM)

ใช้สำหรับ พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

แจกฟรี
ห้ามจำหน่าย

คู่มือ DSPM

ผู้แต่ง/ผู้จัดทำ กระทรวงสาธารณสุข
ถนนติวานนท์ อำเภอเมือง
จังหวัดนนทบุรี 11000
โทร. 0 2590 1000
www.moph.go.th

ปีที่พิมพ์ มิถุนายน ปี 2566
จำนวนพิมพ์ 630,000 เล่ม
ISBN 978-616-11-3268-2
สนับสนุนโดย งบประมาณ

พิมพ์ที่ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์

คู่มือ

เฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM)

ชื่อ – สกุล เด็ก เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน เด็ก

วัน เดือน ปีเกิด เด็ก สถานที่เกิด โรงพยาบาล

น้ำหนักแรกเกิด กรัม Apgar Score

ชื่อ – สกุล บิดา หรือมารดา หรือผู้ดูแล โทรศัพท์

สถานที่ติดต่อ

คำนำ

การเลี้ยงลูกให้เป็นคนดี แข็งแรงและเป็นประโยชน์ต่อสังคม เป็นสิ่งที่พ่อแม่ทุกคนอยากทำ คนดีต้องมีสมองดี เพื่อคิดดี จะดีทำได้และพูดดี การทำให้สมองดีต้องเริ่มตั้งแต่เด็กอายุ 28 สัปดาห์ในท้องแม่จนถึง 5 ขวบ ซึ่งสมองจะเจริญเติบโตได้ถึง 92 % ปัจจัยสำคัญที่ทำให้สมองของเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ปรับเปลี่ยนได้มีอยู่ 3 อย่างคือ พันธุกรรม (Genes) ประสบการณ์ (Experiences) และความสัมพันธ์ (Relationship) เด็กๆ จะเรียนรู้จากผู้ใหญ่ทั้งดีและไม่ดีติดตัวไปจนตลอดชีวิต

คนฉลาดที่เอาเปรียบสังคมมีอยู่ให้เห็นทั่วไป แต่คนที่รู้น้อยกว่าอาจใช้ความรู้ที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้มากกว่า ทั้งนี้จะทำได้สำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับจากสิ่งแวดล้อมและโลกภายนอกที่ได้สัมผัส กลยุทธ์ที่ถูกสร้างขึ้นมามต้องเหมาะสมและถูกที่ถูกเวลา ความสำเร็จจึงจะเกิดขึ้น IQ ควรถูกส่งเสริมให้สามารถใช้ได้อย่างกว้างขวาง และได้ถูกปรับให้เป็น Executive function : EF = The ability to use what you know คู่มือ DSPM มีการฝึกทักษะ EF อยู่ถึง 30 ข้อ

ภาษามีความสำคัญสำหรับพัฒนาการของเด็ก พ่อแม่และผู้ดูแลเด็กควรมีเวลาทักทายพูดคุยกับเด็กทุกวัน แม้จะรู้เรื่องบ้างไม่รู้เรื่องบ้างก็ช่วยให้สมองของเด็กทำงานได้ดีขึ้น พัฒนาการของเด็กไทยยังขึ้นอยู่กับ การ “เล่นิทาน อ่านคำกลอน สอนนับเลข” ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องทำอยู่เสมอเพื่อเพิ่มพูนทักษะให้สมองของเด็ก ยิ่งเป็นภาษาที่สองยิ่งทำให้สมองทำงานได้ดีมากขึ้น (Second language = Intelligence2) ภาษาที่สองยังเป็นฐานให้สมองมีความคิดริเริ่ม (Creativity) อันจะนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม (Innovation) ที่จะทำให้มีผู้นำ (Leaders) ในสังคมไทยมากขึ้น ประเทศไทยหากสามารถเปลี่ยน Daycare Center ให้เป็น Leadership Training Center เด็กที่อยู่ในศูนย์เด็กปฐมวัย วันหนึ่งในอนาคตจะได้เป็นผู้นำของสังคมไทย เราจะได้มีผู้นำที่ดีและถ้าเขามีจริยธรรม (Ethical Leadership) รวมอยู่ในตัวของผู้นำ สังคมไทยก็จะมีความสุขมาก

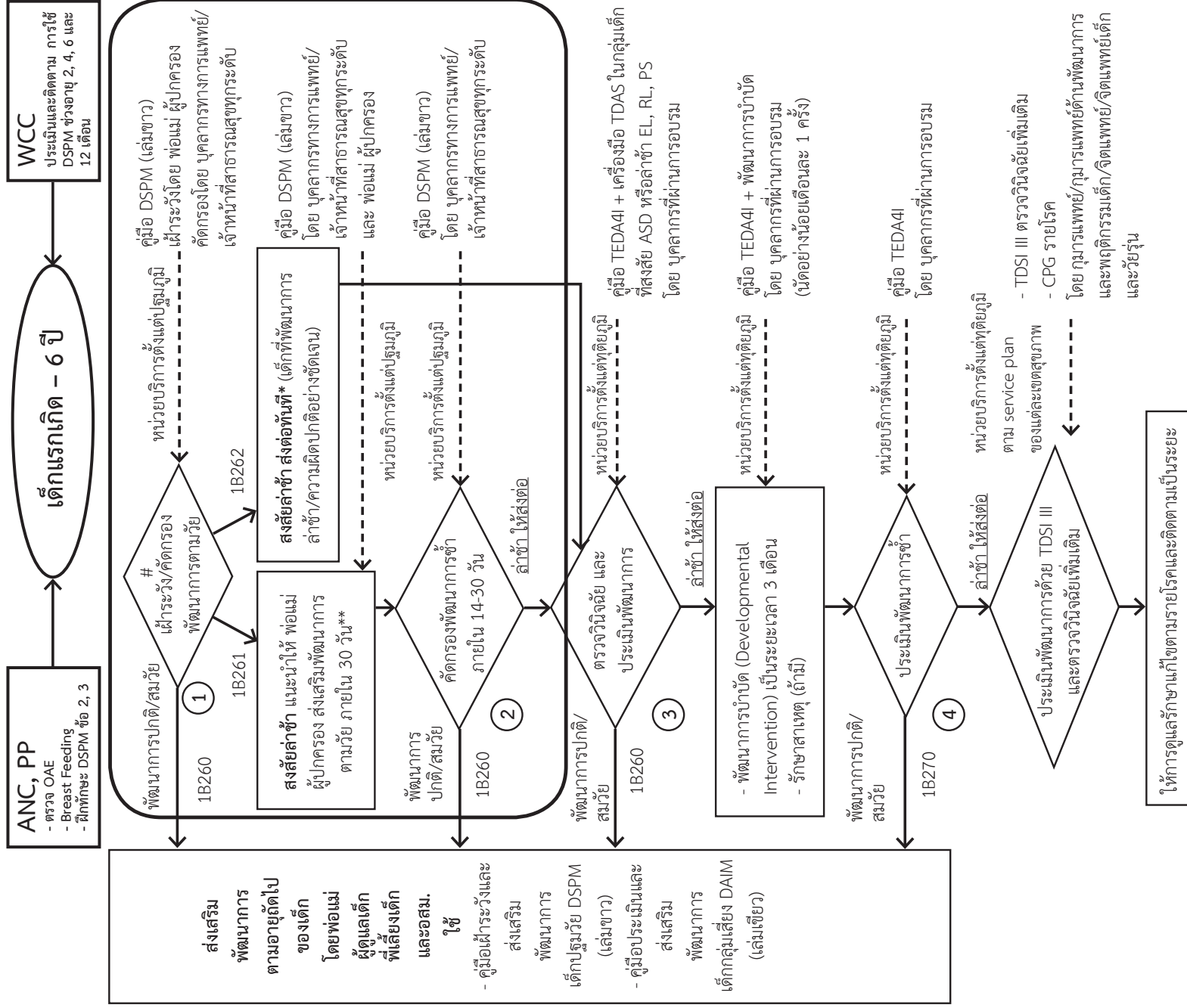

นายแพทย์วิมลกล ไทยเหนือ
ที่ปรึกษาโครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

สารบัญ

แผนผังการดูแลเฝ้าระวัง คัดกรอง และส่งเสริมพัฒนาการเด็ก วัยแรกเกิด - 6 ปี.....4	ช่วงอายุ 18 เดือน (1 ปี 6 เดือน)31
คำอธิบายแผนผัง5	ช่วงอายุ 19 - 24 เดือน (1 ปี 7 เดือน - 2 ปี)36
การใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย7	ช่วงอายุ 25 - 29 เดือน (2 ปี 1 เดือน - 2 ปี 5 เดือน)39
ขั้นตอนการเตรียมความพร้อม7	ช่วงอายุ 30 เดือน (2 ปี 6 เดือน)40
ขั้นตอนการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้ประเมินกับเด็กและพ่อแม่ ผู้ปกครอง.....7	ช่วงอายุ 31 - 36 เดือน (2 ปี 7 เดือน - 3 ปี)45
ขั้นตอนการประเมิน8	ช่วงอายุ 37 - 41 เดือน (3 ปี 1 เดือน - 3 ปี 5 เดือน)47
ขั้นตอนสรุป9	ช่วงอายุ 42 เดือน (3 ปี 6 เดือน)50
การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยพ่อแม่ ผู้ปกครอง10	ช่วงอายุ 43 - 48 เดือน (3 ปี 7 เดือน - 4 ปี)56
กุญแจสู่ความสำเร็จ10	ช่วงอายุ 49 - 54 เดือน (4 ปี 1 เดือน - 4 ปี 6 เดือน)59
ข้อควรคำนึงในการฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก10	ช่วงอายุ 55 - 59 เดือน (4 ปี 7 เดือน - 4 ปี 11 เดือน)61
คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย11	ช่วงอายุ 60 เดือน (5 ปี) 63
ช่วงอายุแรกเกิด - 1 เดือน11	ช่วงอายุ 61 - 66 เดือน (5 ปี 1 เดือน - 5 ปี 6 เดือน)68
ช่วงอายุ 1 - 2 เดือน12	ช่วงอายุ 67 - 72 เดือน (5 ปี 7 เดือน - 6 ปี)70
ช่วงอายุ 3 - 4 เดือน14	ช่วงอายุ 73 - 78 เดือน (6 ปี 1 เดือน - 6 ปี 6 เดือน)72
ช่วงอายุ 5 - 6 เดือน16	วิธีส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุ
ช่วงอายุ 7 - 8 เดือน18	โดยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก..... 75
ช่วงอายุ 9 เดือน21	แบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามช่วงอายุ
ช่วงอายุ 10 - 12 เดือน (10 เดือน - 1 ปี)25	โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข 77
ช่วงอายุ 13 - 15 เดือน (1 ปี 1 เดือน - 1 ปี 3 เดือน)26	แบบบันทึกการคัดกรองและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามช่วงอายุ
ช่วงอายุ 16 - 17 เดือน (1 ปี 4 เดือน - 1 ปี 5 เดือน)28	โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข80

แผนผังการดูแลเฝ้าระวัง คัดกรอง และส่งเสริมพัฒนาการเด็ก วัยแรกเกิด - 6 ปี

หมายเหตุ :

- # การคัดกรองพัฒนาการเด็กด้วย DSPM ทำโดยพ่อแม่ ผู้ปกครองทุกช่วงอายุ
- # การคัดกรองพัฒนาการเด็กด้วย DSPM ทำโดยบุคลากรทางการแพทย์/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ทุกอายุ 9, 18, 30, 42 และ 60 เดือน
- # TEDA4I คือ คู่มือประเมินเพื่อช่วยเหลือเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ
- # TDAS คือ เครื่องมือวินิจฉัยภาวะออทิสติกในกลุ่มเด็กที่สงสัย ASD หรือล่าช้า EL, RL, PS
- # ANC (Antenatal clinic) คลินิกฝากครรภ์ # PP (Postpartum ward) ห้องผู้ป่วยหลังคลอด # WCC (Well child clinic) คลินิกสุขภาพเด็กดี
- # พยาบาลหลังคลอดฝึกทักษะให้ลูกประกอบกิจวัตร DSPM ในข้อ 1-5
- # พยาบาลคลินิกสุขภาพดีแนะนำและติดตามการใช้คู่มือ DSPM ช่วงอายุ 2, 4, 6 และ 12 เดือน

**ส่งรายชื่อเด็กสงสัยล่าช้าให้พ่อแม่/พ่อแม่ กระตุ้นพัฒนาการและตามทุกสัปดาห์ หากสมวัยให้แจ้ง จนท.รพ.สต. เพื่อตรวจซ้ำและบันทึกข้อมูลลงโปรแกรม โดยหากเด็กคนใดสงสัยล่าช้าอยู่ให้โอกาสเด็กได้ฝึกจนครบ 30 วัน ถ้ายังไม่ผ่านให้บันทึกว่า ล่าช้าแล้วส่งต่อ

*ส่งสัยล่าช้า ส่งต่อทันที คือเด็กที่พัฒนาการล่าช้า/ความผิดปกติอย่างชัดเจน เช่น ดาวน์ซินโดรม ซีรีงเด็ก เป็นต้น

คำอธิบายแผนผัง

1. เจ้าหน้าที่ในหน่วยบริการคลินิกฝากครรภ์ (Antenatal care : ANC) และหอผู้ป่วยหลังคลอด (Postpartum ward) เป็นผู้ให้คำแนะนำการใช้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง
 2. คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ; DSPM (เล่มขาว) ใช้สำหรับประเมินพัฒนาการเด็ก ในช่วงอายุน้อยกว่า 2 ปี คือ เด็กที่คลินิกเด็กสุขภาพดี (Well Child Clinic : WCC) และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนช่วงอายุมากกว่า 2 ปี ใช้สำหรับเด็กที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและโรงเรียนอนุบาล ทั้งนี้เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ที่หน่วยบริการตั้งแต่ปฐมภูมิ (รพ.สต./รพช./รพท./รพศ.) จะประเมินพัฒนาการเด็กด้วยคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ; DSPM (เล่มขาว) ในช่องวิธีประเมิน
 - กรณีมีพัฒนาการสมวัย แนะนำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ส่งเสริมพัฒนาการตามวัย ตามช่วงวิธีฝึกทักษะ ในช่วงอายุต่อไป
 - กรณีมีพัฒนาการสงสัยล่าช้า แนะนำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ฝึกทักษะเด็กด้านนั้นบ่อย ๆ เป็นเวลา 30 วัน
- หมายเหตุ : พยาบาลหลังคลอด และพยาบาลคลินิกสุขภาพเด็กดี สามารถช่วยแนะนำผู้ปกครองให้ใช้คู่มือ DSPM ในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อ 1 - 5 และ ข้อ 6 - 20 ตามลำดับ
3. ในช่วง 14 - 30 วัน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่หน่วยบริการตั้งแต่ปฐมภูมิ (รพ.สต./รพช./รพท./รพศ.) ประเมินพัฒนาการเด็กสงสัยล่าช้าด้วยคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ; DSPM (เล่มขาว) ข้อทักษะที่ไม่ผ่าน และทักษะอื่น ๆ ตามช่วงอายุ หากเด็กผ่านทักษะที่เคยสงสัยล่าช้าและทักษะอื่น ๆ ตามช่วงอายุ แสดงว่ามีพัฒนาการสมวัยให้เฝ้าระวังพัฒนาการตามวัยต่อเนื่องตามปกติ ถ้าพบพัฒนาล่าช้า ให้ส่งต่อตามระบบ
 4. หน่วยบริการทุติยภูมิ ที่มีคลินิกกระตุ้นพัฒนาการ ให้ใช้คู่มือประเมินเพื่อช่วยเหลือเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ (TEDA4I) โดยบุคลากรที่ผ่านการอบรมหรือใช้โปรแกรมกระตุ้นพัฒนาการของสถานบริการนั้น ๆ เป็นระยะเวลา 3 เดือน
 5. หลังจาก 3 เดือน สถานบริการที่มีคลินิกกระตุ้นพัฒนาการ ประเมินพัฒนาการเด็กล่าช้าด้วยคู่มือประเมินเพื่อช่วยเหลือเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ (TEDA4I) โดยบุคลากรที่ผ่านการอบรม
 - กรณีเด็กพัฒนาการสมวัย ให้ส่งเสริมพัฒนาการตามวัยในระบบปกติ
 - กรณีเด็กมีพัฒนาการล่าช้า หรือมีปัญหาล่าช้าซ้ำซ้อน ส่งต่อหน่วยบริการทุติยภูมิขึ้นไป ที่มีแพทย์ หรือกุมารแพทย์ (รพช./รพท./รพศ./รพ.จิตเวช)
 6. สำหรับเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า หน่วยบริการตาม Service Plan ของแต่ละเขตบริการสุขภาพ ประเมินพัฒนาการด้วยคู่มือประเมินและแก้ไข /ฟื้นฟูพัฒนาการเด็กวัยแรกเกิด - 5 ปี สำหรับบุคลากรสาธารณสุข (TDSI III) หรือใช้โปรแกรมกระตุ้นพัฒนาการของสถานบริการนั้น ๆ หากยังพบปัญหาให้พิจารณาตามความเหมาะสม เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของเด็กและครอบครัว

<https://www.youtube.com/watch?v=YT27mPmVYm=40s>
แนวทางการดูแลเฝ้าระวัง คัดกรอง และส่งเสริม
พัฒนาการเด็กที่คลอดปกติ 6-5 ปี

นิยามศัพท์ : เด็กปฐมวัย	หมายถึง	เด็กซึ่งมีอายุต่ำกว่าหกปีบริบูรณ์ และให้หมายความรวมถึงเด็กซึ่งต้องได้รับการพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษา
สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย	หมายถึง	สถานที่รับดูแล พัฒนา จัดประสบการณ์เรียนรู้ และการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยครอบคลุมตั้งแต่ทารกแรกเกิดถึง 6 ปี หรือก่อนเข้าเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้ชื่อหลากหลายรวมทุกสังกัดในประเทศไทย ได้แก่
		<ol style="list-style-type: none"> 1. กระทรวงมหาดไทย : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโรงเรียนอนุบาล 2. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ : สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน 3. กรุงเทพมหานคร ฯ : ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน (สำนักพัฒนาสังคม) สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน (สำนักอนามัย) และโรงเรียนอนุบาล (สำนักการศึกษา) 4. กระทรวงสาธารณสุข : ศูนย์เด็กเล็กในโรงพยาบาล 5. กระทรวงศึกษาธิการ : โรงเรียนอนุบาล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) และโรงเรียนเอกชน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน) 6. หน่วยงานอื่นๆ เช่น โรงเรียนอนุบาลสาธิตในมหาวิทยาลัย กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มูลนิธิ และองค์กรเอกชน
Gross motor (GM)	หมายถึง	พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว
Fine Motor (FM)	หมายถึง	พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา
Receptive Language (RL)	หมายถึง	พัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา
Expressive Language (EL)	หมายถึง	พัฒนาการด้านการใช้ภาษา
Personal and Social (PS)	หมายถึง	พัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม

EF : Executive Functions of the Brain ทักษะที่เป็นแกนหลัก 3 อย่างในวัยเด็กปฐมวัย หมายถึง การทำงานขั้นสูงของสมองที่ช่วยให้นำเอาความรู้ไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตัดสินใจในการปฏิบัติ เป็นความสามารถของสมองที่พัฒนาได้อย่างรวดเร็วในช่วงปฐมวัย และเป็นพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินชีวิตในสังคม การศึกษา และการทำงานซึ่งในช่วงปฐมวัยประกอบด้วยทักษะสำคัญ 3 อย่าง ดังนี้

1. Working Memory : ทักษะความจำที่นำข้อมูลมาใช้งาน
2. Inhibitory Control/Self-Control : ทักษะการยับยั้งชั่งใจและควบคุมตนเอง
3. Cognitive Flexibility : ทักษะการคิดและปรับการกระทำอย่างยืดหยุ่น

หมายเหตุ : ข้อที่มี ✨ เป็นข้อทักษะที่ส่งเสริม EF จำนวน 30 ข้อ

การใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

(สำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ใช้อุปกรณ์ทดแทนที่อยู่ในบ้านในการส่งเสริมและเฝ้าระวังพัฒนาการเด็ก)

ผู้ใช้ต้องทำความเข้าใจปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกันจึงจะทำให้ผลการประเมินมีความถูกต้องน่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมี 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นตอนการเตรียมความพร้อม

1.1 การเตรียมตัวผู้ประเมินและส่งเสริมพัฒนาการ : ศึกษาทบทวนความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย ความสำคัญของการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในประเทศไทย สถานการณ์ของเด็กและภูมิหลังครอบครัวในเขตความรับผิดชอบ จำเป็นจะต้องศึกษาเอกสารคู่มือเฝ้าระวังฯ ตั้งแต่ คำนำ ความนำ แผนผัง คำอธิบายแผนผัง แนวทางการใช้คู่มือฯ 4 ขั้นตอน การใช้ทักษะ วิธีการเฝ้าระวัง วิธีการประเมิน เกณฑ์การตัดสิน และรายละเอียดของอุปกรณ์ การใช้อุปกรณ์ และควรเตรียมคำพูดที่จะใช้ในข้อคำถามไว้ล่วงหน้า ในกรณีที่ต้องใช้คำสั่ง เพื่อความรวดเร็ว ทดลองทำหรือฝึกก่อนการประเมินจริง เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและมีความมั่นใจก่อนปฏิบัติจริง ซึ่งรวมถึงแนวทางการแนะนำส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยพ่อแม่ ผู้ปกครองด้วย

1.2 การเตรียมอุปกรณ์

- จัดเตรียมและตรวจสอบอุปกรณ์ให้ครบตามหมวดหมู่และเรียงตามลำดับการใช้ก่อนหลัง
- อุปกรณ์เปิดใช้ครั้งละ 1 ชุด ใช้เสร็จแล้วเก็บทันที แล้วจึงเปิดชุดใหม่ เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและให้เด็กมีสมาธิหรือสนใจในอุปกรณ์เฉพาะที่ต้องการจะใช้ประเมินเท่านั้น
- เมื่อประเมินเด็กในห้องที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่าง ผู้ประเมินสามารถดัดแปลงใช้วัสดุในห้องที่มี ทดแทนได้อย่างเหมาะสมในการประเมินเด็ก
- ต้องทำความสะอาดอุปกรณ์และตรวจสอบความปลอดภัยของอุปกรณ์หลังนำไปใช้ทุกครั้ง

1.3 การเตรียมสถานที่สำหรับประเมินพัฒนาการเด็ก : ควรเป็นห้องหรือมุมที่เป็นสัดส่วน ไม่คับแคบเกินไป อากาศถ่ายเทสะดวก เพื่อให้เด็กรู้สึกสุขสบาย ไม่หงุดหงิด และให้ความร่วมมือในการประเมิน ไม่มีสิ่งอื่นที่กระตุ้นหรือรบกวนความสนใจของเด็ก เช่น โทรทัศน์ วิทยุ คอมพิวเตอร์ รูปหรือวัตถุที่มีสีสันฉูดฉาด ควรเป็นห้องที่ไม่มีเสียงดังรบกวน หรือมีคนอื่นผ่านไปมา พื้นห้องสะอาด ปลอดภัย ไม่มีสิ่งของที่ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในห้อง อุปกรณ์ต่าง ๆ ภายในห้องต้องมีความปลอดภัย ไม่แหลมคม ไม่มีเหลี่ยมหรือมุมที่อาจก่อให้เกิดอันตราย ควรมีการจัดเบาะ โต๊ะ หรือ เก้าอี้ต่าง ๆ ที่ใช้ในการประเมินในแต่ละช่วงวัยให้เหมาะสม

1.4 การเตรียมเด็ก : เด็กต้องไม่ป่วยทางกาย ไม่หิว ไม่ง่วง อึดใจเกินไป หรือหงุดหงิด งอแง เนื่องจากจะทำให้เด็กไม่ให้ความร่วมมือในการประเมิน พาเด็กเข้าห้องน้ำขับถ่ายให้เรียบร้อยก่อนการประเมิน เพื่อไม่ให้ขาดความต่อเนื่องในการประเมิน ให้เด็กเล่น พูดคุย ทำความคุ้นเคยกับผู้ประเมิน และอุปกรณ์บางส่วน

2. ขั้นตอนการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ประเมินกับเด็กและพ่อแม่ ผู้ปกครอง : เด็กแต่ละวัยจะมีพัฒนาการทางร่างกาย ความคิดและอารมณ์ที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้ประเมินควรสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเด็กก่อนที่จะทำการประเมินพัฒนาการ โดยแบ่งตามช่วงอายุได้ดังนี้

2.1 ช่วงวัยแรกเกิด – 9 เดือน

2.1.1 ผู้ประเมินยิ้มแย้มแจ่มใส พูดคุย ทักทายกับพ่อแม่ ผู้ปกครองก่อน แล้วจึงพูดคุย เล่นเสียงกับเด็กด้วยน้ำเสียงนุ่มนวล

2.1.2 ถ้าเด็กร้องไห้ ให้พ่อแม่ ผู้ปกครองอุ้มปลอบให้เด็กสงบจึงเริ่มประเมิน

2.1.3 ช่วงอายุ 6 - 9 เดือน เด็กเริ่มมีความกังวล เมื่อพบคนแปลกหน้า ควรให้เวลากับเด็กทำความคุ้นเคยก่อนประเมิน

2.2 ช่วงอายุ 10 เดือน – 2 ปี

2.2.1 ผู้ประเมินควรเริ่มด้วยการพูดคุยกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน พฤติกรรมและพัฒนาการของเด็ก เพื่อให้เวลาเด็กปรับตัวคุ้นเคยกับผู้ประเมิน และได้สังเกตพฤติกรรมเด็ก

2.2.2 เมื่อเด็กเริ่มสนใจและคุ้นเคยกับผู้ประเมินให้พูดคุยกับเด็กด้วยน้ำเสียงนุ่มนวลและนำอุปกรณ์ประเมินพัฒนาการบางส่วนชวนให้เด็กเล่นหรืออาจสาธิตให้เด็กดู

2.2.3 หากเด็กร้องไห้ไม่ให้ความร่วมมือ ผู้ประเมินควรเปลี่ยนไปประเมินข้อทักษะที่ใช้การสังเกตหรือสอบถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ก่อนแล้วจึงกลับมาทำเมื่อเด็กพร้อม

2.3 ช่วงอายุ 3 – 6 ปี

2.3.1 ช่วงวัยนี้เด็กสามารถสื่อสารโต้ตอบและทำตามคำสั่งได้ดี ดังนั้นผู้ประเมินสามารถที่จะพูดคุยกับเด็กได้โดยตรง

2.3.2 การพูดคุยกับเด็กควรใช้น้ำเสียงนุ่มนวล ระดับเสียงปกติ แต่เมื่อเด็กเริ่มคุ้นเคยกับผู้ประเมินแล้วควรปรับสีหน้าและน้ำเสียงให้ดูน่าสนใจ เช่น พูดเสียงสูงต่ำ เพื่อสร้างความสนใจ หรือทำสีหน้าดีใจ ตื่นเต้น ให้ชัดเจนขึ้น เพื่อให้เด็กมีความสนใจในกิจกรรมที่จะเริ่มประเมิน โดยคำพูดที่เหมาะสมในการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กวัยนี้ ได้แก่ การชวนคุยทั่ว ๆ ไป หรือการชม เช่น

- ผมเปียหนูสวยจังเลย ใครเป็นคนถักให้หนูคะ
- วันนี้ใครเป็นคนมาส่งหนูที่โรงเรียนคะ
- วันนี้หนูกินข้าวกับอะไรเอ่ย เป็นต้น

2.3.3 เมื่อเด็กให้ความร่วมมือในการประเมินหรือสามารถเริ่มประเมินได้ ควรพูดชมเชยเด็กทุกครั้ง

2.4 ผู้ประเมินแนะนำตัวเอง “ชื่อ ...เป็น ... วันนี้ประเมินพัฒนาการน้อง ระยะเวลาที่ใช้ทั้งหมด ประมาณ 10 - 20 นาที จะทำโดยสังเกตถามจากผู้ปกครอง และให้เด็กเล่นของเล่นหรืออุปกรณ์ที่เตรียมมาให้เด็กเล่นในขณะที่กำลังประเมินเด็ก ผู้ปกครองอยู่กับเด็กได้ตลอดเวลา แต่ไม่ต้องช่วยเด็กทำกิจกรรม บอก แนะนำ หรือทำแทนเด็ก เพราะจะทำให้ผลการประเมินไม่ตรงกับความเป็นจริง ถ้าเด็กและผู้ปกครองพร้อมแล้วเราจะเริ่มกันเลยนะคะ”

3. ขั้นตอนการประเมิน คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยฉบับนี้ อธิบายข้อประเมิน DSPM ให้ชัดเจน

3.1 สอบถามวันเดือนปีเกิดเด็กจากผู้ปกครองแล้วคำนวณอายุเด็ก

วิธีการคำนวณ : เริ่มจาก วัน เดือน และปีที่ทำการประเมินเป็นตัวตั้ง วัน เดือน และปีเกิดเด็กเป็นตัวลบ ถ้าวันตัวตั้งจำนวนน้อยกว่าให้ยืมที่เดือนมา 1 เดือน (30 วัน) ถ้าตัวตั้งเดือนน้อยกว่าตัวลบให้ยืมที่ปี 1 ปี (12 เดือน)

ตัวอย่างที่ 1

	ปี	เดือน	วัน
วันที่ทำการประเมิน	2556	3	5
วัน เดือน ปีเกิด	2551	8	10
เด็กอายุ	4	6	25

ตัวอย่างที่ 2

	ปี	เดือน	วัน
วันที่ทำการประเมิน	2557	3	15
วัน เดือน ปีเกิด	2554	2	27
เด็กอายุ	3	0	18

3.2 เริ่มประเมินพัฒนาการจากด้านใดก่อนก็ได้ ที่ตรงกับช่วงอายุจริงของเด็ก

- 3.2.1 ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง ผ่าน เมื่อเด็กประเมินผ่าน
- 3.2.2 ในกรณีที่เด็กประเมินไม่ผ่าน ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ไม่ผ่าน
- 3.2.3 ในช่วงอายุใดที่มีข้อประเมิน 2 หรือ 3 ข้อ หากเด็กไม่ผ่านข้อใดข้อหนึ่งให้ถือว่าไม่ผ่านในช่วงอายุนั้น

3.3 ในกรณีที่มีการประเมินเพื่อติดตามพัฒนาการในครั้งต่อไป ให้เริ่มต้นประเมินข้อที่เด็กประเมินไม่ผ่าน ในครั้งที่ผ่านมา

หมายเหตุ : - เมื่อประเมินเด็กในห้องที่ใช้ภาษาหรือวัฒนธรรมที่แตกต่าง ผู้ประเมินจะต้องทำความเข้าใจ ใช้คำพูด และ/หรือวัสดุทดแทนที่เหมาะสมในการประเมินเด็ก

- ข้อทดสอบทุกข้อได้มีการทดสอบเพื่อหาค่าเฉลี่ยความสามารถของเด็กไทยอย่างน้อยร้อยละ 75 สามารถทำได้
- ข้อทดสอบที่มีเกณฑ์ผ่านเป็นจำนวนครั้ง เช่น ...อย่างน้อย 1 ใน 3 ครั้ง หมายถึง ให้โอกาสเด็กได้ทดสอบ 3 ครั้ง หากผ่านแล้วครั้งต่อไป

ไม่ต้องทดสอบ

4. ขั้นตอนสรุป : เมื่อประเมินพัฒนาการเด็กเสร็จแล้วทุกครั้ง ผู้ประเมินจะต้องสรุปผลการประเมินและให้ข้อมูลแก่พ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก ดังนี้

- 4.1 กรณีประเมินแล้วพบว่าสมวัย ให้แนะนำพ่อแม่ ผู้ปกครองส่งเสริมพัฒนาการเด็กในช่วงอายุต่อไปตามคู่มือฯ
- 4.2 กรณีที่เด็กประเมินแล้วพบว่าไม่สมวัย ผู้ประเมินให้คำแนะนำพ่อแม่ ผู้ปกครอง ส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามคู่มือฯ ในข้อทักษะที่เด็กไม่ผ่านการประเมินบ่อย ๆ หลังจากนั้นอีก 1 เดือน กลับมาประเมินซ้ำ
- 4.3 กรณีประเมินซ้ำ หลังจากการกระตุ้นแล้วยังไม่สมวัย ต้องให้ข้อมูลแก่พ่อแม่ ผู้ปกครองเด็กในการส่งต่อ เพื่อตรวจและวินิจฉัยเพิ่มเติมที่โรงพยาบาล (รพช./รพท./รพศ./รพ.จิตเวช) พร้อมใบส่งตัว

การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยพ่อแม่ ผู้ปกครอง

กฎแห่งความรักสำเร็จ

- รักลูกแสดงออกอย่างสม่ำเสมอในการดูแลเด็กทุก ๆ วันตั้งแต่การกิน นอน เล่น ออกกำลังกาย และเรียนรู้ที่เหมาะสมถูกสุขอนามัยและปลอดภัย
- ไม่เปรียบเทียบกันระหว่างเด็ก เพราะเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน
- การเรียนรู้ของเด็กเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิ เป็นแบบค่อยเป็นค่อยไปและต่อเนื่อง
- เด็กเรียนรู้ผ่านการฟัง การดู การจับต้อง การเล่น การทำตามแบบอย่าง และลองทำ พ่อแม่ ผู้ปกครองจึงควรคุยกับลูกตั้งแต่วัยทารก เล่น เล่าเรื่องสิ่งที่กำลังทำกับเด็ก เล่านิทาน อ่านหนังสือให้ฟัง ชี้ชวนดูสิ่งต่างๆ รอบตัว ดูรูป การมีกิจกรรมศิลปะและดนตรี กิจกรรมในบ้าน และประสบการณ์ตรงอื่น ๆ
- พ่อแม่ ผู้ปกครอง ต้องฟังเด็ก ส่งเสริมให้เด็กถามและสังเกต ชี้ชวนกันสนทนาและให้เด็กมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น
- ไม่ใช้วิธีบังคับฝืนใจ ไม่กดดันหรือเร่งรัดเด็ก ไม่ก้าวร้าวหรือทำร้ายเด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจ และวาจา
- เด็กต้องได้รับโอกาสฝึกการมีวินัยในตนเอง เช่น การกิน การนอนเป็นเวลา การเก็บของเล่น การทิ้งขยะในที่ทิ้งขยะ การล้างมือ การไม่แย่งของของคนอื่น การไม่ทุบตีทำร้ายคนอื่น เป็นต้น
- โทรทัศน์หรือสื่อทำนองเดียวกันอาจขัดขวางพัฒนาการรอบด้านของเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปี และรบกวนการนอนหลับของเด็ก
- พ่อแม่ ผู้ปกครอง ต้องเป็นตัวอย่างพฤติกรรมที่ดีสำหรับเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกทำ และควรชี้แจงเมื่อเด็กทำผิดพลาด เปลี่ยนเป็นให้กำลังใจ เมื่อเด็กพยายามทำสิ่งที่พึงปรารถนา และชมเชย เมื่อเด็กทำได้ เด็กจะค่อย ๆ รู้จักใช้เหตุผลและรักษาคำพูดตามแบบที่พ่อแม่ปฏิบัติ

ข้อควรคำนึงในการฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

การฝึกทักษะเด็กมีเป้าหมายส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้ก้าวหน้าเป็นไปตามวัย สามารถใช้ชีวิตจริงและในสภาพแวดล้อมจริง โดยควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- คำพูดที่ใช้ควรง่าย สั้น ชัดเจน และคงเส้นคงวา
- ให้ความช่วยเหลือเด็กเท่าที่จำเป็น ลดการช่วยเหลือลงเมื่อเด็กทำได้ ซึ่งอาจช่วยเหลือโดย
 - ทางกาย : จับมือทำ แตะข้อศอกกระตุ้น
 - ทางวาจา : บอกให้เด็กลองทำดู หากจำเป็นอาจจะบอกให้เด็กทราบบริที่ละชั้น
 - ทางท่าทาง : ชี้ ผงกศีรษะ สายหน้า ชัดขวางไม่ให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่ต้องการ เช่น เมื่อบอกให้เด็กชี้แปรงสีฟัน แต่เด็กจะชี้แก้วน้ำ ให้ใช้มือปิดแก้วน้ำ เพื่อให้เด็กรู้ว่าจะต้องชี้แปรงสีฟัน

เมื่อเด็กเกิดการเรียนรู้แล้ว ให้เปลี่ยนข้อความแบบต่าง ๆ แต่มีความหมายเหมือนกัน เพื่อให้เด็กรู้จักสิ่งที่แตกต่างกัน การให้แรงเสริมควรให้ทันทีเมื่อเด็กทำได้ถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นการช่วยให้เด็กทำได้หรือเด็กทำได้เอง เช่น ชมเชย ยิ้ม ประทับมือ สัมผัส ให้ขนม แต่ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. แรงเสริมควรเหมาะสมกับวัย เป็นสิ่งที่เด็กชอบแต่ทุกคนไม่เหมือนกัน
2. ควรให้แรงเสริมบ่อย ๆ เมื่อต้องการให้เกิดทักษะหรือพฤติกรรมใหม่
3. การลดแรงเสริมลงเมื่อเด็กทำได้ สังเกตว่าเด็กมีความพอใจรู้สึกดีในสิ่งที่ตนทำได้ จึงไม่จำเป็นต้องอาศัยแรงเสริมจากภายนอก
4. การให้รางวัล เช่น การแสดงความเอาใจใส่ ยิ้ม กอด ประทับมือให้หรือให้ของ เมื่อเด็กตั้งใจทำหรือทำสำเร็จจะเป็นประโยชน์ต่อพัฒนาการของเด็กในระยะยาว ต่างกับการให้สินบนและการขู่เชิญบังคับให้ทำ

“ควรใช้การสอนโดยอธบายอย่างนุ่มนวลแต่นักแน่น”

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
แรกเกิด - 1 เดือน	1 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ท่านอนคว่ำยกศีรษะและหันไปข้างใดข้างหนึ่งได้ (GM)	จัดให้เด็กอยู่ในท่านอนคว่ำบนเบาะนอน แขนทั้งสองข้างอยู่หน้าไหล่ สังเกตเด็กยกศีรษะ ผ่าน : เด็กสามารถยกศีรษะและหันไปข้างใดข้างหนึ่งได้	จัดให้เด็กอยู่ในท่านอนคว่ำ เข่าของเล่นที่มีเสียงตรงหน้าเด็ก ระยะห่างประมาณ 30 ซม. เมื่อเด็กมองที่ของเล่นแล้วค่อย ๆ เคลื่อนของเล่นมาทางด้านซ้ายหรือขวา เพื่อให้เด็กหันศีรษะมองตาม ถ้าเด็กทำไม่ได้ช่วยประคองศีรษะเด็กให้หันตาม ทำซ้ำอีกครั้งโดยเปลี่ยนให้เคลื่อนของเล่นมาทางด้านตรงข้าม
	2 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	มองตามถึงกึ่งกลางลำตัว (FM) อุปกรณ์ : ลูกบอลผ้าสีแดง 	จัดให้เด็กอยู่ในท่านอนหงาย ถือลูกบอลผ้าสีแดงห่างจากหน้าเด็กประมาณ 20 ซม. ขยับลูกบอลผ้าสีแดงเพื่อกระตุ้นให้เด็กสนใจ แล้วเคลื่อนลูกบอลผ้าสีแดงช้า ๆ ไปทางด้านข้างลำตัวเด็กข้างใดข้างหนึ่ง เคลื่อนลูกบอลผ้าสีแดงกลับมาที่จุดกึ่งกลางลำตัวเด็ก ผ่าน : เด็กมองตามลูกบอลผ้าสีแดง จากด้านข้างถึงระยะกึ่งกลางลำตัวได้	1. จัดให้เด็กอยู่ในท่านอนหงาย ก้มหน้าให้อยู่ใกล้ ๆ เด็ก ห่างจากหน้าเด็กประมาณ 20 ซม. 2. เรียกให้เด็กสนใจ โดยเรียกชื่อเด็ก เมื่อเด็กสนใจมองให้เคลื่อนหรือเอียงหน้าไปทางด้านข้างลำตัวเด็กอย่างช้า ๆ เพื่อให้เด็กมองตาม 3. ถ้าเด็กไม่มองให้ช่วยเหลือโดยการประคองหน้าเด็กให้มองตาม 4. ฝึกเพิ่มเติมโดยใช้ของเล่นที่มีสีสันสดใสกระตุ้นให้เด็กสนใจและมองตาม ของเล่นที่ใช้แทนได้ : อุปกรณ์ที่มีสีสันสดใส เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 10 ซม. เช่น ผ้า/ลูกบอลผ้า พู่ไหมพรม
	3 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	สะดุ้งหรือเคลื่อนไหวร่างกายเมื่อได้ยินเสียงพูดระดับปกติ (RL)	1. จัดให้เด็กอยู่ในท่านอนหงาย 2. อยู่ห่างจากเด็กประมาณ 60 ซม. เรียกชื่อเด็กจากด้านข้างที่ละข้างทั้งซ้ายและขวา โดยพูดเสียงดังปกติ ผ่าน : เด็กแสดงการรับรู้ด้วยการกะพริบตา สะดุ้ง หรือเคลื่อนไหวร่างกาย	1. จัดให้เด็กอยู่ในท่านอนหงาย เรียกชื่อหรือพูดคุยกับเด็กจากด้านข้างที่ละข้างทั้งซ้ายและขวาโดยพูดเสียงดังกว่าปกติ 2. หากเด็กสะดุ้งหรือขยับตัวให้ยิ้มและสัมผัสตัวเด็ก ลดเสียงพูดคุยลงเรื่อย ๆ จนให้อยู่ในระดับปกติ

ช่วงอายุแรกเกิด - 1 เดือน
<https://youtu.be/GagV-TiH54>

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
แรกเกิด - 1 เดือน	4 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ส่งเสียงอ้อแอ้ (EL)	สังเกตว่าเด็กส่งเสียงอ้อแอ้ในระหว่างทำการประเมิน หรือถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ผ่าน : เด็กทำเสียงอ้อแอ้ได้	อุ้มหรือสัมผัสตัวเด็กเบา ๆ มองสบตา แล้วพูดคุยกับเด็กด้วยเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ เพื่อให้เด็กสนใจและหยุดรอให้เด็กส่งเสียงอ้อแอ้ตอบ
	5 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	มองจ้องหน้าได้นาน 1 - 2 วินาที (PS)	อุ้มเด็กให้ห่างจากหน้าพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ประเมินประมาณ 30 ซม. ยิ้มและพูดคุยกับเด็ก ผ่าน : เด็กสามารถมองจ้องหน้าได้อย่างน้อย 1 วินาที	1. จัดให้เด็กอยู่ในท่านอนหงายหรืออุ้มเด็ก 2. สบตา พูดคุย ส่งเสียง ยิ้ม หรือทำท่าลักษณะต่าง ๆ เช่น ตาโต กะพริบตา เพื่อให้เด็กสนใจมอง เป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ดูแล โดยทำให้เด็กมีอารมณ์ดี
1 - 2	6 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ท่านอนคว่ำ ยกศีรษะตั้งขึ้นได้ 45 องศา นาน 3 วินาที (GM) อุปกรณ์: กริ่งกริ่ง 	จัดให้เด็กอยู่ในท่านอนคว่ำ ข้อศอกงอ มือทั้งสองข้างวางที่พื้น เขยักกริ่งกริ่งด้านหน้าเด็ก แล้วเคลื่อนขึ้นด้านบน กระตุ้นให้เด็กมองตาม ผ่าน : เด็กสามารถยกศีรษะขึ้นได้ 45 องศา นาน 3 วินาที อย่างน้อย 2 ครั้ง	1. จัดให้เด็กอยู่ในท่านอนคว่ำ ข้อศอกงอ 2. ใช้หน้าและเสียงของพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กพูดคุยกับเด็ก ตรงหน้าเด็ก เมื่อเด็กมองตามค่อย ๆ เคลื่อนหน้าพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเด็กขึ้นด้านบนเพื่อให้เด็กเงยหน้าจนศีรษะยกขึ้น นับ 1, 2 ค่อย ๆ เคลื่อนหน้าพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กลงมาอยู่ตรงหน้าเด็กเหมือนเดิม 3. เคลื่อนหน้าพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กให้สูงขึ้น จนเด็กยกศีรษะตามได้ในแนว 45 องศา และนับ 1, 2, 3 4. ฝึกเพิ่มเติมโดยใช้ของเล่นที่มีสีสันสดใสกระตุ้นให้เด็กสนใจและมองตาม ของเล่นที่ใช้แทนได้ : อุปกรณ์ที่มีสีและเสียง เช่น กริ่งกริ่งทำด้วยพลาสติก/ผ้า ลูกบอลยางบิ๊บ/สตัวยางบิ๊บ ขวดพลาสติกใสมีเม็ดแก้ว/ทรายพ่นให้แน่น

ช่วงอายุ 1 - 2 เดือน
<https://youtu.be/MsLeODIVSZ4>

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
	7 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	<p>มองตามผ่านกึ่งกลางลำตัว (FM)</p> <p>อุปกรณ์: ลูกบอลผ้าสีแดง</p> 	<ol style="list-style-type: none"> จัดให้เด็กอยู่ในท่านอนหงาย ถือลูกบอลผ้าสีแดงห่างจากหน้าเด็ก 30 ซม. โดยให้อยู่เยื้องจุดกึ่งกลางลำตัวเด็กเล็กน้อย กระตุ้นให้เด็กจ้องมองที่ลูกบอลผ้าสีแดง เคลื่อนลูกบอลผ้าสีแดงผ่านจุดกึ่งกลางลำตัวเด็กไปอีกด้านหนึ่งอย่างช้า ๆ <p>ผ่าน : เด็กมองตามลูกบอลผ้าสีแดง ผ่านจุดกึ่งกลางลำตัวได้ตลอด โดยไม่หันไปมองทางอื่น</p>	<ol style="list-style-type: none"> จัดให้เด็กอยู่ในท่านอนหงาย ยื่นใบหน้าห่างจากหน้าเด็กประมาณ 20 ซม. กระตุ้นให้เด็กมองหน้าและเคลื่อนไหวใบหน้าผ่านกึ่งกลางลำตัวเพื่อให้เด็กมองตาม ถ้าเด็กไม่มองให้ประคองหน้าเด็กให้หันมองตาม หลังจากที่ได้เด็กสามารถมองตามใบหน้าได้แล้ว ให้ถือของเล่นที่มีสีสันสดใสห่างจากหน้าเด็กประมาณ 20 ซม. กระตุ้นให้เด็กมองที่ของเล่น และเคลื่อนไหวของเล่นผ่านกึ่งกลางลำตัวเพื่อให้เด็กมองตาม เมื่อเด็กมองตามได้ดีแล้ว ควรเพิ่มระยะห่างของใบหน้า หรือของเล่นจนถึงระยะ 30 ซม. <p>ของเล่นที่ใช้แทนได้ : อุปกรณ์ที่มีสีสันสดใส เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 10 ซม. เช่น ผ้า/ลูกบอลผ้า พู่ไหมพรม</p>
1 - 2	8 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	<p>มองหน้าผู้พูดคุย ได้นาน 5 วินาที (RL)</p>	<ol style="list-style-type: none"> จัดให้เด็กอยู่ในท่านอนหงายหรืออุ้มเด็กให้ใบหน้าผู้ประเมินห่างจากเด็กประมาณ 30 ซม. พูดคุยกับเด็กในขณะที่เด็กไม่ได้มองหน้าผู้ประเมิน <p>ผ่าน : เด็กหันมามองหน้าผู้พูดได้อย่างน้อย 5 วินาที</p>	<ol style="list-style-type: none"> จัดให้เด็กอยู่ในท่านอนหงายหรืออุ้มเด็ก ให้หน้าห่างจากเด็กประมาณ 30 ซม. สบตาและพูดคุยหรือทำท่าทางให้เด็กสนใจ เช่น ทำตาโต ขยับริมฝีปาก ยิ้ม หัวเราะ หยิบของเล่นสีสันสดใสมาใกล้ ๆ หน้า กระตุ้นให้เด็กมองของเล่นและมองหน้า เมื่อเด็กมองแล้วให้นำของเล่นออก

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
1 - 2	9 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ทำเสียงในลำคอ (เสียง “อู” หรือ “อา” หรือ “อือ”) อย่างชัดเจน (EL)	ฟังเสียงเด็กขณะประเมิน โดยอยู่ห่างจากเด็กประมาณ 60 ซม. หรือถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก ว่าเด็กทำเสียง “อู” หรือ “อือ” หรือ “อา” ได้หรือไม่ ผ่าน : เด็กทำเสียงอู หรือ อือ หรือ อา อย่างชัดเจน	1. จัดเด็กอยู่ในท่านอนหงาย หรืออุ้มเด็ก 2. ยื่นหน้าเข้าไปหาเด็ก สบตาและพูดคุยให้เด็กสนใจ แล้วทำเสียงอู หรือ อือ หรือ อา ในลำคอให้เด็กได้ยิน หยุดฟังเพื่อรอจังหวะให้เด็กส่งเสียงตาม 3. เมื่อเด็กออกเสียงได้ ให้ยื่นหน้าห่างจากเด็กเพิ่มขึ้นจนถึงประมาณ 60 ซม.
	10 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ยิ้มตอบหรือส่งเสียงตอบได้ เมื่อพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ประเมินยิ้มและพูดคุยด้วย (PS)	จัดเด็กอยู่ในท่านอนหงายพร้อมก้มหน้าไปใกล้เด็ก ยิ้มและพูดคุยกับเด็ก โดยไม่แตะต้องตัวเด็ก ผ่าน : เด็กสามารถยิ้มตอบหรือส่งเสียงตอบได้	อุ้มเด็กอยู่ในท่านอนหงาย มองตาเด็กและสัมผัสเบา ๆ พร้อมกับพูดคุยกับเด็กเป็นคำพูดสั้น ๆ ซ้ำ ๆ ซ้ำ ๆ เช่น “ว่าไงจ๊ะ.. (ชื่อลูก).. คนเก่ง” “ยิ้มซิ” “เด็กดี” “..(ชื่อลูก)..ลูกรัก” “แม่รักลูกนะ” หยุดฟังเพื่อรอจังหวะให้เด็กยิ้มหรือส่งเสียงตอบ เป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ดูแล เพื่อกระตุ้นพัฒนาการทางอารมณ์
3 - 4	11 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ท่านอนคว่ำยกศีรษะและออกฟันฟัน (GM) อุปกรณ์: กริ่งกริ่ง 	1. จัดให้เด็กอยู่ในท่านอนคว่ำบนพื้นราบ 2. เขย่ากริ่งกริ่งด้านหน้าเด็กเพื่อให้เด็กสนใจ แล้วเคลื่อนขึ้นด้านบน กระตุ้นให้เด็กมองตาม ผ่าน : เด็กยกศีรษะและออกโดยใช้แขนยันกับพื้นพุงตัวไว้อย่างน้อย 5 วินาที	1. จัดให้เด็กอยู่ในท่านอนคว่ำ ข้อศอกงอ 2. ใช้หน้าและเสียงของพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กพูดคุยกับเด็กตรงหน้าเด็ก เมื่อเด็กมองตามค่อย ๆ เคลื่อนหน้าพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กขึ้นด้านบนเพื่อให้เด็กสนใจยกศีรษะ โดยมียันพื้นไว้แขนเหยียดตรงและหน้าอกพ้นพื้น 3. ฝึกเพิ่มเติมโดยใช้ของเล่นที่มีสีสดใสกระตุ้นให้เด็กสนใจและมองตาม ของเล่นที่ใช้แทนได้ : อุปกรณ์ที่มีสีและเสียง เช่น กริ่งกริ่งทำด้วยพลาสติก/ผ้า ลูกบอลยางบิ๊บ/สัตว์ยางบิ๊บ ขวดพลาสติกใสเม็ดถั่ว/ทราย พันให้แน่น

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
3 - 4	12 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	<p>มองตามสิ่งของที่เคลื่อนที่ได้ เป็นมุม 180 องศา (FM)</p> <p>อุปกรณ์ : ลูกบอลผ้าสีแดง</p> 	<ol style="list-style-type: none"> จัดให้เด็กอยู่ในท่านอนหงาย ถือลูกบอลผ้าสีแดงห่างจากหน้าเด็ก ประมาณ 30 ซม. กระตุ้นเด็กให้มองที่ลูกบอลผ้าสีแดง เคลื่อนลูกบอลผ้าสีแดงเป็นแนวโค้งไปทางด้านขวาหรือด้านซ้ายของเด็กอย่างช้า ๆ แล้วเคลื่อนกลับมาทางด้านตรงข้าม ให้โอกาสประเมิน 3 ครั้ง <p>ผ่าน : เด็กมองตามลูกบอลผ้าสีแดงได้ 180 องศา อย่างน้อย 1 ใน 3 ครั้ง</p>	<ol style="list-style-type: none"> จัดเด็กอยู่ในท่านอนหงายโดยศีรษะเด็กอยู่ในแนวกึ่งกลางลำตัว ก้มหน้าให้อยู่ใกล้ ๆ เด็ก ห่างจากหน้าเด็กประมาณ 30 ซม. (1 ไม่บรรทัด) เรียกชื่อเด็กเพื่อกระตุ้นเด็กให้สนใจจ้องมอง จากนั้นเคลื่อนหน้าพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กอย่างช้า ๆ เป็นแนวโค้งไปทางด้านซ้าย ทำซ้ำโดยเปลี่ยนเป็นเคลื่อนหน้าพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กจากทางด้านซ้ายไปด้านขวา 如果孩子ยังไม่มองตาม ให้ช่วยประคองหน้าเด็กเพื่อให้หันหน้ามา มองตาม ฝึกเพิ่มเติมโดยใช้ของเล่นที่มีสีสันสดใสกระตุ้นให้เด็กสนใจและ มองตาม <p>ของเล่นที่ใช้แทนได้ : อุปกรณ์ที่มีสีสันสดใส เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 10 ซม. เช่น ผ้า/ลูกบอลผ้า พู่ไหมพรม</p>
	13 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	<p>หันตามเสียงได้ (RL)</p> <p>อุปกรณ์ : กริ่งกริ่ง</p> 	<ol style="list-style-type: none"> จัดให้เด็กอยู่ในท่านอนหงายหรืออู้นั่งตัก หันหน้าออกจากผู้ประเมิน เขย่ากริ่งกริ่งด้านซ้ายและขวาของตัวเด็กทีละข้างโดยห่างประมาณ 60 ซม. และไม่让孩子เห็น <p>ผ่าน : เด็กหันตามเสียงและมองที่กริ่งกริ่งได้</p>	<ol style="list-style-type: none"> จัดให้เด็กอยู่ในท่านอนหงาย หรืออู้นั่งบนตักโดยหันหน้าออกจากพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก เขย่าของเล่นให้เด็กดู เขย่าของเล่นทางด้านข้าง ห่างจากเด็กประมาณ 30 – 45 ซม. และรอให้เด็กหันมาทางของเล่นที่มีเสียง จากนั้นให้พูดคุยและยิ้มกับเด็ก ถ้าเด็กไม่หันมามองของเล่น ให้ประคองหน้าเด็กเพื่อให้หันตามเสียงค่อย ๆ เพิ่มระยะห่างจนถึง 60 ซม. <p>ของเล่นที่ใช้แทนได้ : อุปกรณ์ที่มีสีและเสียง เช่น กริ่งกริ่งทำด้วยพลาสติก/ ผ้า ลูกบอลยางบีบ/สัตว์ยางบีบ ขวดพลาสติกใส่เม็ดถั่ว/ทราย พันให้แน่น</p>

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
3 - 4	14 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ทำเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ เพื่อแสดงความรู้สึก (EL)	ในระหว่างที่ประเมิน สังเกตว่าเด็กส่งเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ ได้หรือไม่ หรือถามพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก ผ่าน : เด็กส่งเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ เพื่อแสดงความรู้สึกอย่างน้อย 2 ความรู้สึก	มองสบตาเด็ก และพูดด้วยเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ เล่นหัวเราะกับเด็ก หรือสัมผัสจุดต่าง ๆ ของร่างกายเด็ก เช่น ใช้นิ้วสัมผัสขา เข่า ที่ฝ่าเท้า ท้องเอว หรือใช้จมูกสัมผัสหน้าผาก แก้ม จมูก ปากและท้องเด็ก โดยการสัมผัสแต่ละครั้งควรมีจังหวะหนักเบาแตกต่างกันไป
	15 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ยิ้มทักคนที่คุ้นเคย (PS)	สังเกตขณะอยู่กับเด็กหรือถามพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กว่า “เด็กยิ้มทักคนที่คุ้นเคยก่อนได้หรือไม่” ผ่าน : เด็กยิ้มทักพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก หรือคนที่คุ้นเคยก่อนได้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ยิ้มและพูดคุยกับเด็กเมื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กทุกครั้ง เป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ดูแล 2. อุ้มเด็กไปหาคนที่คุ้นเคย เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ยิ้มทักคนที่คุ้นเคยให้เด็กดู 3. พูดกระตุ้นให้เด็กทำตาม เช่น “ยิ้มให้คุณพ่อซิลูก” “ยิ้มให้....ซิลูก”
5 - 6	16 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ยืนตัวขึ้นจากท่านอนคว่ำโดยเหยียดแขนตรงทั้งสองข้างได้ (GM) อุปกรณ์ : กริ่งกริ่ง 	จัดให้เด็กอยู่ในท่านอนคว่ำ เข่ายกสูงกึ่งด้านหน้าเด็ก กระตุ้นให้เด็กมองสนใจแล้วเคลื่อนขึ้นด้านบน กระตุ้นให้เด็กมองตาม ผ่าน : เด็กสามารถใช้ฝ่ามือทั้งสองข้างยันตัวขึ้นจนข้อศอกเหยียดตรง ท้องและหน้าอกต้องยกขึ้นพ้นพื้น	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดให้เด็กอยู่ในท่านอนคว่ำ 2. ถือของเล่นไว้ด้านหน้าเหนือศีรษะเด็ก 3. เรียกชื่อเด็กให้มองดูของเล่นแล้วเคลื่อนของเล่นให้สูงขึ้นเหนือศีรษะอย่างช้า ๆ เพื่อให้เด็กยกศีรษะตาม โดยมีมือยันพื้นไว้ แขนเหยียดตรงจนหน้าอกและท้องพ้นพื้น <p>ของเล่นที่ใช้แทนได้ : อุปกรณ์ที่มีสีและเสียง เช่น กริ่งกริ่งทำด้วยพลาสติก/ผ้า ลูกบอลยางบิ๊บ/สัตว์ยางบิ๊บ ขวดพลาสติกใส่เม็ดถั่ว/ทราย พับให้แน่น</p>

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
5 - 6	17 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เอื้อมมือหยิบ และถือวัตถุไว้ ขณะอยู่ในท่านอนหงาย (FM) อุปกรณ์ : กริ่งกริ่ง 	จัดให้เด็กอยู่ในท่านอนหงาย ถือกริ่งกริ่งให้ห่างจากตัวเด็กประมาณ 20 - 30 ซม. ที่จุดกึ่งกลางลำตัวอาจกระตุ้นให้เด็กสนใจและหยิบกริ่งกริ่งได้ ผ่าน : เด็กสามารถเอื้อมมือข้างใดข้างหนึ่งไปหยิบและถือกริ่งกริ่งได้ (อาจจะมีการเคลื่อนไหวแบบสะเปะสะปะเพื่อหยิบกริ่งกริ่ง)	1. จัดให้เด็กอยู่ในท่านอนหงาย เขย่าของเล่นให้ห่างจากตัวเด็กในระยะที่เด็กเอื้อมถึง 2. ถ้าเด็กไม่เอื้อมมือออกมาคว้าของเล่น ให้ใช้ของเล่นตะเบา ๆ ที่หลังมือเด็ก หรือจับมือเด็กให้เอื้อมมาหยิบของเล่น ทำซ้ำจนเด็กสามารถเอื้อมมือมาหยิบของเล่นได้เอง 3. อาจแขวนโมบายในระยะที่เด็กเอื้อมถึง เพื่อให้เด็กสนใจคว้าหยิบ ของเล่นที่ใช้แทนได้ : อุปกรณ์ที่มีสีและเสียง เช่น กริ่งกริ่งทำด้วยพลาสติก/ผ้า ลูกบอลยางบีบ/สัตว์ยางบีบ ขวดพลาสติกใสมีดักแด้/ทราย พันไหมแน่น
	18 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	หันตามเสียงเรียก (RL)	อยู่ข้างหลังเด็กเอียงไปทางซ้ายหรือขวา ห่างจากเด็กประมาณ 20 - 30 ซม. ใช้มือป้องปากแล้วพูดคุยและเรียกเด็กหลาย ๆ ครั้ง และทำซ้ำโดยเอียงไปอีกด้านตรงข้าม ผ่าน : เด็กหันตามเสียงเรียกหรือเสียงพูดคุย	1. ให้เด็กล้มบนเบาะนอน 2. พยุงอยู่ด้านหลังระยะห่างตัวเด็ก 30 ซม. พูดคุยกับเด็กด้วยเสียงปกติ รอให้เด็กหันมาทางทิศของเสียง ให้ยิ้มและเล่นกับเด็ก (ขณะฝึกอย่าให้มีเสียงอื่นรบกวน) 3. ถ้าเด็กไม่มองให้ประคองหน้าเด็กหันตามเสียงจนเด็กสามารถหันตามเสียงได้เอง ถ้าเด็กยังไม่หันให้พูดเสียงดังขึ้น เมื่อหันมองลดระดับเสียงลงจนเสียงปกติ
	19 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เลียนแบบการเล่นทำเสียงได้ (EL)	ใช้ปากทำเสียงให้เด็กดู เช่น จีบ หรือ ถาม พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กว่าเด็กสามารถขยับปากทำเสียง จีบ ได้หรือไม่ ผ่าน : เด็กสามารถเลียนแบบการเล่นทำเสียงตามได้	1. สบตาและพูดคุยกับเด็ก ใช้ริมฝีปากทำเสียง เช่น “จิบจิบ” เตะลิ้นหรือจับมือเด็กมาไว้ที่ปากแล้วขยับตีปากเบา ๆ กระตุ้นให้ออกเสียง “วา..วา” ให้เด็กดูหลาย ๆ ครั้ง แล้วรอให้เด็กทำตาม จนเด็กสามารถเลียนแบบได้ 2. ร้องเพลงง่าย ๆ ที่มีเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ ให้เด็กฟัง เช่น เพลงช้าง เพลงเป็ด เป็นต้น

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
5 - 6	20 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	สนใจฟังคนพูดและสามารถมองไปที่ของเล่นที่ผู้ทดสอบเล่นกับเด็ก (PS) อุปกรณ์ : ตุ๊กตาผ้า 	นั่งหันหน้าเข้าหาเด็กแล้วเรียกชื่อเด็ก เมื่อเด็กมองแล้วหยิบตุ๊กตาผ้าให้เด็กเห็น ในระดับสายตาเด็ก กระตุ้นให้เด็กสนใจ ตุ๊กตาผ้าด้วยคำพูด ถ้าเด็กทำไม่ได้ในครั้งแรก ให้ทำซ้ำได้รวมไม่เกิน 3 ครั้ง ผ่าน : เด็กสบตากับผู้ประเมิน และมองที่ตุ๊กตาผ้าได้นาน 5 วินาที อย่างน้อย 1 ใน 3 ครั้ง	1. จัดเด็กนั่งหันหน้าเข้าหาพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก 2. เรียกชื่อและสบตา พูดคุยกับเด็กเมื่อเด็กมองสบตาแล้ว นำของเล่นมาอยู่ในระดับสายตาเด็ก พูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับของเล่น เช่น “วันนี้แม่มีตุ๊กตามาเล่นกับหนู ตุ๊กตามีผมสีน้ำตาลใส่ชุดสีเขียว” ของเล่นที่ใช้แทนได้ : ของเล่นใด ๆ ก็ได้ที่เด็กสนใจหรือคุ้นเคยที่มีในบ้าน เช่น ลูกบอล รถ หนังสือภาพ ตุ๊กตาอื่น ๆ
7 - 8	21 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	นั่งได้มั่นคง และเอี้ยวตัวใช้มือเล่นได้อย่างอิสระ (sit stable) (GM) อุปกรณ์ : กริ่งกริ่ง 	1. จัดเด็กอยู่ในท่านั่ง 2. วางกริ่งกริ่งไว้ด้านข้างเอียงไปทางด้านหลัง กระตุ้นให้เด็กสนใจหยิบกริ่งกริ่ง ผ่าน : เด็กสามารถนั่งได้มั่นคง และเอี้ยวตัวหรือหมุนตัวไปหยิบกริ่งกริ่งแล้วกลับมานั่งตัวตรงอีก	1. จัดเด็กอยู่ในท่านั่ง วางของเล่นไว้ที่พื้นทางด้านข้างเอียงไปด้านหลังของเด็กในระยะที่เด็กเอื้อมถึง 2. เรียกชื่อเด็กให้สนใจของเล่นเพื่อจะได้เอี้ยวตัวไปหยิบของเล่น ถ้าเด็กทำไม่ได้ให้เลื่อนของเล่นใกล้ตัวเด็กอีกเล็กน้อย แล้วช่วยจับแขนเด็กให้เอี้ยวตัวไปหยิบของเล่นนั้น ทำอีกข้างสลับกันไป จนเด็กหยิบได้เอง ของเล่นที่ใช้แทนได้ : อุปกรณ์ที่มีสีและเสียง เช่น กริ่งกริ่งทำด้วยพลาสติก/ผ้า ลูกบอลยางบิ๊บ/สัตว์ยางบิ๊บ ขวดพลาสติกใสเม็ดถั่ว/ทราย พันให้แน่น

ช่วงอายุ 7 - 8 เดือน
<https://youtu.be/37Ntmq91L4>

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
7 - 8	22 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ยี่นเกาะ เครื่องเรือนสูงระดับ อกได้ (GM) อุปกรณ์ : กริ่งกริ่ง 	1. วางกริ่งกริ่งไว้บนเครื่องเรือน เช่น โต๊ะ หรือเก้าอี้ 2. จัดเด็กยี่นเกาะเครื่องเรือน 3. กระตุ้นให้เด็กสนใจที่กริ่งกริ่ง ผ่าน : เด็กสามารถยี่นเกาะเครื่องเรือน ได้เอง อย่างน้อย 10 วินาที โดยใช้แขนพุง ตัวไว้และสามารถยับขาได้	1. จัดเด็กให้ยี่นเกาะพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก/เครื่องเรือน 2. จับที่สะโพกเด็กก่อน ต่อมาเปลี่ยนจับที่เข้า แล้วจึงจับมือเด็ก เกาะที่เครื่องเรือน 3. เมื่อเด็กเริ่มทำได้ ให้เด็กยี่นเกาะเครื่องเรือนเอง โดยไม่ใช้หน้าอก พิง หรือท้าวแขนเพื่อพยุงตัว 4. คอยอยู่ใกล้ ๆ เด็ก อาจเปิดเพลงแล้ว กระตุ้นให้เต้นตามจังหวะเพลง ของเล่นที่ใช้แทนได้ : อุปกรณ์ที่มีสีและเสียง เช่น กริ่งกริ่งทำด้วยพลาสติก/ ผ้า ลูกบอลยางบีบ/สัตว์ยางบีบ ขวดพลาสติกใส่เม็ดถั่ว/ทราย พันให้แน่น
	23 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	จ้องมองไปที่หนังสือพร้อมกับ ผู้ใหญ่ 2 - 3 วินาที (FM) อุปกรณ์ : หนังสือรูปภาพ 	จัดเด็กนั่งบนตัก ให้พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือ ผู้ดูแลเด็กเปิดหนังสือ ชี้ชวนและพูดกับ เด็กเกี่ยวกับรูปภาพนั้น ๆ ผ่าน : เด็กจ้องมองที่รูปภาพขณะที่พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กพูดด้วยเป็นเวลา 2 - 3 วินาที	1. อุ้มเด็กนั่งบนตัก เปิดหนังสือพร้อมกับพูดคุย ชี้ชวนให้เด็กดู รูปภาพในหนังสือ เพื่อกระตุ้นพัฒนาการทางอารมณ์โดยการอ่าน หนังสือร่วมกันกับเด็ก 2. หากเด็กยังไม่มอง ให้ประคองหน้าเด็กให้มองที่รูปภาพในหนังสือ หนังสือที่ใช้ : ควรเป็นหนังสือเด็กที่มีรูปภาพชัดเจน และมีเรื่องราว ที่ส่งเสริมคุณธรรม
	24 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เด็กหันตามเสียงเรียกชื่อ (RL)	1. ให้เด็กเล่นอย่างอิสระ ผู้ประเมินอยู่ห่าง จากเด็ก 2. ประมาณ 120 ซม. แล้วเรียกชื่อเด็ก ด้วยเสียงปกติ ผ่าน : เด็กสามารถตอบสนองโดยหันมา มองผู้ประเมิน	เรียกชื่อเด็กด้วยน้ำเสียงปกติบ่อย ๆ ในระยะห่างประมาณ 120 ซม. ควรเป็นชื่อที่ใช้เรียกเด็กเป็นประจำ ถ้าเด็กไม่หัน เมื่อเรียกชื่อแล้ว ให้ประคองหน้าเด็กให้หันมามองจนเด็กสามารถทำได้เอง

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
7 - 8	25 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เลียนเสียงพูดคุย (EL)	ถามพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กหรือสังเกตระหว่างประเมินว่าเด็กทำเสียงเลียนเสียงพูดหรือไม่ ผ่าน : เด็กเลียนเสียงที่แตกต่างกันอย่างน้อย 2 เสียง เช่น จา มา ปา ดา อุ ตา	พูดคุย เล่นกับเด็ก และออกเสียงใหม่ ๆ ให้เด็กเลียนเสียงตาม เช่น จา มา ปา ดา อุ ตา หรือออกเสียงตามทำนองเพลง หรือร้องเพลง เช่น เพลงจับปูด้า
	26 ☒ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เด็กเล่นจ๊ะเอ๋ได้และมองหาหน้าของผู้เล่นได้ถูกทิศทาง (PS) อุปกรณ์ : ผ้าขนาด 30x30 ซม. มีรูอยู่ตรงกลาง 	1. ให้เด็กมองผู้ประเมิน 2. ใช้ผ้าที่เตรียมไว้บังหน้าตนเอง 3. โผล่หน้าด้านเดียวกัน 2 ครั้งพร้อมกับพูด “จ๊ะเอ๋” ครั้งที่ 3 ไม่โผล่หน้าแต่ให้พูดคำว่า “จ๊ะเอ๋” แล้วให้ผู้ประเมินมองผ่านรูผ้าว่าเด็กจ้องมองด้านที่ผู้ประเมินเคยโผล่หน้าได้หรือไม่ ผ่าน : เด็กจ้องมองตรงที่ผู้ประเมินโผล่หน้าออกไป หรือเด็กรู้จักซ่อนหน้าและเล่นจ๊ะเอ๋กับผู้ประเมิน	1. เล่น “จ๊ะเอ๋” กับเด็กบ่อยๆ โดยใช้มือปิดหน้าหลังจากนั้นเปลี่ยนเป็นใช้ผ้าปิดหน้าเล่น “จ๊ะเอ๋” กับเด็ก โดยการเล่นร่วมกันกับเด็กเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์และการกระตุ้นพัฒนาการทางอารมณ์ 2. ให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเด็ก ใช้ผ้าเช็ดหน้าหรือผ้าผืนเล็ก ๆ บังหน้าไว้ โผล่หน้าออกมาจากผ้าเช็ดหน้าด้านใดด้านหนึ่งพร้อมกับพูดว่า “จ๊ะเอ๋” หยุดรอจังหวะเพื่อให้เด็กหันมามองหรือยิ้มเล่นโต้ตอบฝึกบ่อย ๆ จนกระทั่งเด็กสามารถยื่นโผล่หน้าร่วมเล่นจ๊ะเอ๋ได้ 3. ซ่อนของเล่นไว้ใต้ผืนผ้าแล้วให้เด็กหาโดยเริ่มจากซ่อนไว้บางส่วนแล้วค่อยซ่อนทั้งชิ้น เพื่อฝึกทักษะการสังเกตและความจำ สิ่งที่ใช้แทนได้ : ผ้าขนหนู ผ้าเช็ดตัว กระดาษ วัตถุประสงค์ : เพื่อฝึกการรอคอย ฝึกความจำ

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
9	27 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ลูกขึ้นนั่งได้จากท่านอน (GM) อุปกรณ์ : สิ่ง que กระตุ้นให้เด็กสนใจอยากลุกขึ้นนั่ง เช่น ลูกบอล หรือ กริ่งกริ่ง 	1. จัดให้เด็กอยู่ในท่านอนหงายหรือนอนคว่ำ 2. กระตุ้นให้เด็กลุกขึ้นนั่ง เช่น ใช้ลูกบอล กระตุ้น หรือ ตบมือ/ใช้ท่าทางเรียก ผ่าน : เด็กสามารถลุกขึ้นนั่งจากท่านอนได้เอง	1. จัดเด็กในท่านอนคว่ำ จับเข่าอทั้ง 2 ข้าง จับมือเด็กทั้ง 2 ข้าง ยันพื้น 2. กอดที่สะโพกเด็กทั้งสองข้าง เพื่อให้เด็กยันตัวลุกขึ้นมาอยู่ในท่านั่ง ของเล่นที่ใช้แทนได้ : อุปกรณ์ที่มีสีและเสียง เช่น สัตว์ยางบีบ ของเล่นที่เขย่าแล้วมีเสียงดังคล้ายกริ่งกริ่ง ขวดพลาสติกใส่เม็ดถั่ว/ทราย พันให้แน่น

ช่วงอายุ 9 เดือน
<https://youtu.be/cabDO9uITgE>

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
9	28 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	<p>ยืนอยู่ได้โดยใช้มือเกาะเครื่องเรือนสูงระดับบอก (GM)</p> <p>อุปกรณ์ : สิ่งที่กระตุ้นให้เด็กสนใจอยากเกาะยืน เช่น ลูกบอล หรือ กริ่งกริ่ง</p> 	<p>จัดเด็กยืนเกาะเครื่องเรือน พร้อมทั้งวางลูกบอล หรือกริ่งกริ่งไว้ให้เด็กเล่น</p> <p>ผ่าน : เด็กสามารถยืนอยู่ได้โดยใช้มือเกาะที่เครื่องเรือน ไม่ใช่หน้าอกฟิง หรือแขนท้าวเพื่อพยุงตัว</p>	<p>1. จัดเด็กให้ยืนเกาะเครื่องเรือน</p> <p>2. จับที่สะโพกเด็กก่อน ต่อมาเปลี่ยนจับที่เข่า แล้วจึงจับมือเด็กเกาะที่เครื่องเรือน</p> <p>3. เมื่อเด็กเริ่มทำได้ ให้เด็กยืนเกาะเครื่องเรือนเอง โดยไม่ใช่หน้าอกฟิง หรือแขนท้าวเพื่อพยุงตัว</p> <p>4. อาจเปิดเพลงกระตุ้นให้เด็กยืนได้นานหรือเต้นตามจังหวะแต่ต้องคอยอยู่ใกล้ ๆ เพื่อระวังอันตราย</p> <p>ของเล่นที่ใช้แทนได้ : อุปกรณ์ที่มีสีและเสียง เช่น สัตว์ยางบิ๊บ ของเล่นที่เขย่าแล้วมีเสียงดังคล้ายกริ่งกริ่ง ขวดพลาสติกใส่เม็ดถั่ว/ทราย พับให้แน่น</p>
	29 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	<p>หยิบก้อนไม้จากพื้นและถือไว้มือละชิ้น (FM)</p> <p>อุปกรณ์ : ก้อนไม้สี่เหลี่ยม ลูกบาศก์ 2 ก้อน</p> 	<p>วางก้อนไม้ลงบนพื้นพร้อมกับบอกให้เด็กหยิบก้อนไม้</p> <p>หมายเหตุ : หากเด็กไม่หยิบสามารถกระตุ้นให้เด็กสนใจโดยการเคาะก้อนไม้</p> <p>ผ่าน : เด็กสามารถหยิบก้อนไม้ทั้งสองก้อนขึ้นพร้อมกัน หรือทีละก้อนก็ได้ และถือก้อนไม้ไว้ในมือข้างละ 1 ก้อน ทั้งสองข้าง</p>	<p>1. นำวัตถุสี่เหลี่ยมขนาดประมาณ 1 นิ้ว เช่น ก้อนไม้ 2 ก้อน (ใช้วัตถุเหมือนกัน 2 ชิ้น)</p> <p>2. เคาะของเล่นกับโต๊ะทีละชิ้นเพื่อกระตุ้นให้เด็กหยิบ</p> <p>3. ถ้าเด็กไม่หยิบ ช่วยจับมือเด็กให้หยิบ</p> <p>วัสดุที่ใช้แทนได้ : กล้องเล็ก ๆ หรือวัสดุที่ปลอดภัยมีขนาดพอดีมือเด็ก ประมาณเส้นผ่านศูนย์กลาง 1 นิ้ว เช่น ลูกปิงปอง มะนาวผลเล็ก</p>

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
9	30 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ใช้นิ้วหัวแม่มือ และนิ้วอื่น ๆ หยิบของชิ้นจากพื้น (FM) อุปกรณ์ : วัตถุชิ้นเล็ก ขนาด 2 ซม. 	1. วางวัตถุชิ้นเล็ก 1 ชิ้นบนพื้น โดยให้อยู่ในระยะที่เด็กเอื้อมมือไปหยิบได้ง่าย 2. บอกเด็กให้หยิบวัตถุ หรือแสดงให้เด็กดูก่อน ผ่าน : เด็กหยิบวัตถุชิ้นจากพื้นได้โดยใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วอื่น ๆ (ไม่ใช่หยิบขึ้นด้วยฝ่ามือ)	1. นำวัตถุสีสดใส เช่น ก้อนไม้ เชือก หรืออาหารชิ้นเล็ก ๆ เช่น แดงกวา ขนมปัง วางตรงหน้าเด็ก 2. หยิบของให้เด็กดู แล้วกระตุ้นให้เด็กหยิบ 3. ถ้าเด็กทำไม่ได้ ช่วยจับมือเด็ก ให้หยิบสิ่งของหรืออาหารชิ้นเล็ก ลดการช่วยเหลือจนเด็กสามารถทำตัวเอง 4. ควรระวังไม่ให้เด็กเล่นหรือหยิบของที่เป็นอันตรายเข้าปาก เช่น กระดุม เหรียญ เม็ดยา เมล็ดถั่ว เมล็ดผลไม้ เป็นต้น ของที่ใช้แทนได้ : ของกินชิ้นเล็ก ที่อ่อนนุ่ม ละลายได้ในปากไม่สำคัญ เช่น ถั่วกวน ฟักทองนึ่ง มันนึ่ง ลูกเกด ข้าวสุก
	31 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ทำตามคำสั่งง่าย ๆ เมื่อใช้ท่าทางประกอบ (RL)	สบตาเด็ก แล้วบอกให้เด็กโบกมือหรือตบมือ โดยใช้ท่าทางประกอบ เช่น โบกมือ ผ่าน : เด็กสามารถทำตามคำสั่งง่าย ๆ ที่มีท่าทางประกอบ เช่น โบกมือ บ้ายบาย ตบมือ หรือยกมือสาธุ แม้ยังไม่สมบูรณ์	1. เล่นกับเด็กโดยใช้คำสั่งง่าย ๆ เช่น โบกมือ ตบมือ พร้อมกับท่าทางประกอบ ฝึกบ่อย ๆ จนเด็กทำได้ 2. ถ้าเด็กไม่ทำ ให้จับมือทำและค่อย ๆ ลดความช่วยเหลือลงโดยเปลี่ยนเป็นจับข้อมือ จากนั้นเปลี่ยนเป็นแตะข้อศอก เมื่อเริ่มตบมือเองได้แล้ว ลดการช่วยเหลือลง เป็นบอกให้ทำอย่างเดียว 3. เล่นทำท่าทางประกอบเพลงฝึกการเคลื่อนไหวของนิ้วมือตามเพลง เช่น “แมงมุม” “นิ้ว...อยู่ไหน”

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
9	32 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เด็กรู้จักการปฏิเสธด้วยการแสดงท่าทาง (EL)	สังเกต หรือถามว่าเด็กปฏิเสธสิ่งของอาหาร หรือการช่วยเหลือจากพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กได้หรือไม่ ผ่าน : เด็กสามารถใช้ท่าทางเดิมในการปฏิเสธ เช่น สายหน้า ใช้มือผลักออกไปหันหน้าหนี	1. เมื่อคนแปลกหน้ายื่นของให้ หรือขอร้อง ให้พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก สายหน้า พร้อมกับพูดว่า “ไม่เอา” ให้เด็กเลียนแบบเพื่อให้เด็กรู้จักปฏิเสธ โดยการแสดงท่าทาง 2. เมื่อเด็กรับประทานหรือขนมอิมแล้ว ถามเด็กว่า “กินอีกไหม” แล้วสายศีรษะพร้อมกับพูดว่า “ไม่กิน” ให้เด็กเลียนแบบตามทำเช่นนี้กับสถานการณ์อื่น ๆ เพื่อให้เด็กเรียนรู้เพิ่มขึ้น
	33 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เลียนเสียงคำพูดที่คุ้นเคยได้อย่างน้อย 1 เสียง (EL)	ถามพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก หรือสังเกตระหว่างประเมินว่าเด็กทำเสียงเลียนเสียงพูดได้หรือไม่ ผ่าน : เด็กเลียนเสียงคำพูดที่คุ้นเคยได้อย่างน้อย 1 เสียง เช่น “แม่” “ไป” “หมา” “ปลา” แต่เด็กอาจจะออกเสียงยังไม่ชัด	เปล่งเสียงที่เด็กเคยทำได้แล้ว เช่น ป๊ะ จ๊ะ จำ รอ ให้เด็กเลียนเสียงตามจากนั้นเปล่งเสียงที่แตกต่างจากเดิมให้เด็กเลียนเสียงตาม เช่น “แม่” “ไป” “หมา” “ปลา”
	34 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ใช้นิ้วหยิบอาหารกินได้ (PS)	ถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กว่าเด็กใช้นิ้วหยิบอาหารกินได้หรือไม่ ผ่าน : เด็กสามารถใช้นิ้วมือหยิบอาหารกินได้	1. วางอาหารที่เด็กชอบและหยิบง่ายขนาด 1 คำ เช่น ขนมปังกรอบตรงหน้าเด็ก 2. จับมือเด็กหยิบอาหารใส่ปาก แล้วปล่อยให้เด็กทำเองฝึกบ่อย ๆ จนสามารถหยิบอาหารกินได้เอง

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
10 - 12 (10 เดือน - 1 ปี)	35 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ยึนนาน 2 วินาที (GM)	จัดให้เด็กอยู่ในท่ายืนโดยไม่ต้องช่วยพยุง ผ่าน : เด็กสามารถยืนได้เอง โดยไม่ต้องช่วยพยุงได้นาน อย่างน้อย 2 วินาที	พยุงลำตัวเด็กให้ยืน เมื่อเด็กเริ่มยืนทรงตัวได้แล้ว ให้เปลี่ยนมาจับข้อมือเด็ก แล้วค่อย ๆ ปล่อยมือเพื่อให้เด็กยืนเอง
	36 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	จับนิ้วมือเพื่อหยิบของชิ้นเล็ก (FM) อุปกรณ์ : วัตถุขนาดเล็ก ขนาด 1 ซม. 	1. วางวัตถุชิ้นเล็กๆ ตรงหน้าเด็ก 1 ชิ้น 2. กระตุ้นความสนใจของเด็กไปที่วัตถุชิ้นเล็ก แล้วบอกให้เด็กหยิบ หรืออาจหยิบให้เด็กดู สังเกตการหยิบของเด็ก ผ่าน : เด็กสามารถจับนิ้วโดยใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้หยิบวัตถุชิ้นเล็กขึ้นมาได้ 1 ใน 3 ครั้ง	1. แบ่งขนมหรืออาหารเป็นชิ้นเล็ก ๆ ประมาณ 1 ซม. ไว้ในจาน แล้วหยิบอาหารหรือขนมโดยใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้หยิบให้เด็กดู แล้วบอกให้เด็กทำตาม 2. ถ้าเด็กทำไม่ได้ ช่วยเหลือเด็กโดยจับรวบนิ้วกลาง นิ้วนางและนิ้วก้อยเข้าหาฝ่ามือ เพื่อให้เด็กใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้หยิบวัตถุ 3. เล่นกิจกรรมที่เด็กต้องใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้แตะกันเป็นจังหวะ หรือเล่นร้องเพลงแมงมุมขยุ้มหลังคาประกอบท่าทางจับนิ้ว ของที่ใช้แทนได้ : ของกินชิ้นเล็ก ที่อ่อนนุ่ม ละลายได้ในปากไม่สำคัญ เช่น ถั่วกวน ฟักทองนึ่ง มันนึ่ง ลูกเกด ข้าวสุก
	37 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	โบกมือหรือตบมือตามคำสั่ง (RL)	สบตาเด็กแล้วบอกให้เด็กโบกมือ หรือตบมือโดยห้ามใช้ท่าทางประกอบ ผ่าน : เด็กสามารถทำตามคำสั่ง แม้มิ่ถูกต้องแต่พยายามยกแขนและเคลื่อนไหวมืออย่างน้อย 1 ใน 3 ครั้ง	1. เล่นกับเด็กโดยใช้คำสั่งง่าย ๆ เช่น โบกมือ ตบมือ พร้อมกับทำท่าทางประกอบ 2. ถ้าเด็กไม่ทำ ให้จับมือทำและค่อย ๆ ลดความช่วยเหลือลง โดยเปลี่ยนเป็นจับข้อมือ จากนั้นเปลี่ยนเป็นแตะข้อศอก เมื่อเริ่มตบมือเองได้แล้ว ลดการช่วยเหลือลงเป็นบอกหรือบอกให้ทำอย่างเดียว

ช่วงอายุ 10 - 12 เดือน
<https://youtu.be/no2szvhRR9w>

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
10 - 12 (10 เดือน - 1 ปี)	38 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	แสดงความต้องการ โดยทำท่าทาง หรือเปล่งเสียง (EL)	ถามพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กว่า เมื่อเด็กต้องการสิ่งต่าง ๆ เด็กทำอย่างไร ผ่าน : เด็กแสดงความต้องการด้วยการทำท่าทาง เช่น ยื่นมือให้อุ้ม ชี้ ดึงเสื้อ หรือเปล่งเสียง	นำของเล่น หรืออาหารที่เด็กชอบ 2 – 3 อย่าง วางไว้ด้านหน้าเด็ก ถามเด็กว่า “หนูเอาอันไหน” หรือถามว่า “หนูเอาไหม” รอให้เด็กแสดงความต้องการ เช่น ชี้ แล้วจึงจะให้ของ ทำเช่นนี้ทุกครั้ง เมื่อเด็กต้องการของเล่นหรืออาหาร เพื่อฝึกการสื่อสารความต้องการเบื้องต้น
	39 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เล่นสิ่งของตามประโยชน์ของสิ่งของได้ (PS) อุปกรณ์ : ของเล่น 4 ชนิด ได้แก่ หวี/ช้อน/แก้วน้ำ/แปรงสีฟัน 	1. ยื่นของเล่นที่เตรียมไว้ให้เด็กครั้งละ 1 ชิ้น จนครบ 4 ชนิด 2. สังเกตเด็กเล่นของเล่นทั้ง 4 ชนิดว่าตรงตามประโยชน์หรือไม่ หรือถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก ผ่าน : เด็กเล่นสิ่งของตามประโยชน์ได้ถูกต้องอย่างน้อย 1 ใน 4 ชิ้น เช่น เล่นหวีผสมป้อนอาหาร ตีมน้ำ	ฝึกในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การหิวผม การแปรงฟัน การป้อนอาหารเด็ก โดยทำให้เด็กดู และกระตุ้นให้เด็กทำตาม วัสดุที่ใช้แทนได้ : ของใช้ในบ้านชนิดอื่น ๆ ที่ไม่เป็นอันตราย
13 - 15 (1 ปี 1 เดือน - 1 ปี 3 เดือน)	40 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ยืนอยู่ตามลำพังได้นานอย่างน้อย 10 วินาที (GM)	จัดเด็กอยู่ในท่ายืนโดยไม่ต้องช่วยพยุง ผ่าน : เด็กสามารถยืน โดยไม่ต้องช่วยพยุงได้นาน อย่างน้อย 10 วินาที	พยุงตัวเด็กให้ยืน เมื่อเด็กยืนได้แล้วให้เปลี่ยนมาจับข้อมือเด็กแล้วค่อย ๆ ปลอมือเพื่อให้เด็กยืนเอง และค่อย ๆ เพิ่มเวลาขึ้นจนเด็กยืนได้เอง นาน 10 วินาที

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
13 - 15 (1 ปี 1 เดือน - 1 ปี 3 เดือน)	41 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ขีดเขียน (เป็นเส้น) บนกระดาษได้ (FM) อุปกรณ์ : 1. ดินสอ 2. กระดาษ 	1. แสดงวิธีการขีดเขียนบนกระดาษด้วยดินสอให้เด็กดู 2. ส่งดินสอให้เด็ก และพูดว่า “ลองวาดซิ” ผ่าน : เด็กสามารถขีดเขียนเป็นเส้นใด ๆ ก็ได้บนกระดาษ	1. ใช้ดินสอสีแท่งใหญ่เขียนเป็นเส้น ๆ บนกระดาษให้เด็กดู (อาจใช้ดินสอ หรือปากกา หรือสีเมจิก ได้) 2. ให้เด็กลองทำเอง ถ้าเด็กทำไม่ได้ ช่วยจับมือเด็กให้จับดินสอขีดเขียนเป็นเส้น ๆ ไปมาบนกระดาษ จนเด็กสามารถทำได้เอง
	42 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เลือกวัตถุตามคำสั่งได้ถูกต้อง 2 ชนิด (RL) อุปกรณ์ : ชุดทดสอบการเลือกสิ่งของ เช่น บอล ตุ๊กตาผ้า ถ้วย รถ 	วางวัตถุ 2 ชนิด ไว้ตรงหน้าเด็ก แล้วถามว่า “...อยู่ไหน” จนครบทั้ง 2 ชนิด แล้วจึงสลับตำแหน่งที่วางวัตถุ ให้โอกาสประเมิน 3 ครั้ง ผ่าน : เด็กสามารถชี้หรือหยิบวัตถุได้ถูกต้องทั้ง 2 ชนิด ชนิดละ 1 ครั้ง	1. เตรียมวัตถุที่เด็กคุ้นเคย 2 ชนิด นั่งตรงหน้าเด็ก เรียกชื่อเด็ก ให้เด็กมองหน้า แล้วจึงให้เด็กดูของเล่น พร้อมกับบอกชื่อวัตถุที่ละชิ้น 2. เก็บวัตถุให้พ้นสายตาเด็ก สักครู่หยิบวัตถุทั้ง 2 ชิ้นให้ดู แล้วบอกชื่อของ หลังจากนั้นบอกชื่อวัตถุที่ละชิ้น แล้วให้เด็กชี้ ถ้าชี้ได้ถูกต้องให้พูดชมเชย ถ้าไม่ทำให้จับมือเด็กชี้ พร้อมกับเลื่อนของไปใกล้และย้ายชื่อของแต่ละชิ้น 3. ถ้าเด็กชี้ไม่ถูกต้อง ให้หยิบของชิ้นนั้นออก และเลื่อนของชิ้นที่ถูกต้อง ไปใกล้ ถ้าเด็กหยิบของนั้นให้ชมเชย 4. เมื่อเด็กทำได้ 4 ใน 5 ครั้ง ให้เปลี่ยนของเล่นคู่ต่อไป วัสดุที่ใช้แทนได้ : ของใช้ในบ้านชนิดอื่น ๆ ที่ไม่เป็นอันตราย

ช่วงอายุ 13 - 15 เดือน
https://youtu.be/YdE_zFi8v30

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
13 - 15 (1 ปี 1 เดือน - 1 ปี 3 เดือน)	43 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	พูดคำพยางค์เดียว (คำโดด) ได้ 2 คำ (EL)	ถามผู้ปกครองว่า “เด็กพูดเป็นคำอะไร ได้บ้าง” หรือสังเกตเด็ก ผ่าน : เด็กสามารถพูดคำพยางค์เดียว (คำโดด) ได้อย่างน้อย 2 คำ ถึงแม้จะยังไม่ชัด หมายเหตุ ต้องไม่ใช่ชื่อคนหรือชื่อสัตว์เลี้ยง ในบ้าน	1. สอนให้เด็กพูดคำสั้น ๆ ตามเหตุการณ์จริง เช่น ในเวลารับประทาน อาหาร ก่อนป้อนข้าวพูด “หม่ำ” ให้เด็กพูดตาม “หม่ำ” 2. เมื่อแต่งตัวเสร็จ ให้พูด “ไป” ให้เด็กพูดตาม “ไป” ก่อน แล้วพา เดินออกจากห้อง 3. เมื่อเปิดหนังสือนิทานให้พูดคำว่า “อ่าน” หรือ “ดู” ให้เด็ก พูดตาม แล้วแสดงให้เด็กเข้าใจโดยอ่านหรือดู
	44 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เลียนแบบท่าทางการทำงาน บ้าน (PS)	ถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กว่า เด็กเคยเล่นเลียนแบบการทำงานบ้านบ้าง หรือไม่ เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน เช็ดโต๊ะ ผ่าน : เด็กเลียนแบบท่าทางการทำงานบ้าน ได้อย่างน้อย 1 อย่าง	ขณะทำงานบ้าน จัดหาอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับเด็ก และกระตุ้นให้เด็ก มีส่วนร่วมในการทำงานบ้าน เช่น เช็ดโต๊ะ กวาดบ้าน ถูบ้าน เก็บเสื้อผ้า เป็นต้น โดยทำงานให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง หากเด็กทำได้ควรชมเชย เพื่อให้เด็กอยากจะทำได้ด้วยตนเอง
16 - 17 (1 ปี 4 เดือน - 1 ปี 5 เดือน)	45 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เดินลากของเล่น หรือสิ่งของ ได้ (GM) อุปกรณ์ : กล่องพลาสติก ผูกเชือก 	1. เดินลากของเล่นให้เด็กดู 2. ส่งเชือกลากของเล่นให้เด็ก และบอกให้ เด็กเดินลากของเล่นไปเอง ผ่าน : เด็กเดินลากรถของเล่นหรือสิ่งของ ได้ไกล 2 เมตร โดยอาจเดินไปข้างหน้าหรือ เดินถอยหลังก็ได้ พร้อมกับลากของเล่นไป โดยของเล่นอาจคว่ำได้	1. จับมือเด็กให้ลากของเล่นเดินไปข้างหน้าด้วยกัน 2. กระตุ้นให้เด็กเดินเองต่อไป โดยทำหลาย ๆ ครั้ง จนเด็กสามารถ เดินลากของเล่นไปได้เอง วัสดุที่ใช้แทนได้ : สิ่งของในบ้านที่สามารถลากได้ เช่น ตะกร้า รถของเล่น กล่องต่าง ๆ

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
16 - 17 (1 ปี 4 เดือน - 1 ปี 5 เดือน)	46 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ขีดเขียนได้เอง (FM) อุปกรณ์ : 1. ดินสอ 2. กระดาษ 	1. ส่งกระดาษและดินสอให้เด็ก 2. บอกเด็ก “หนูลองวาดรูปซิคะ” (โดยไม่คาดหวังให้เด็กดู) ผ่าน : เด็กสามารถขีดเขียนเป็นเส้นใด ๆ บนกระดาษได้เอง หมายเหตุ : ถ้าเด็กเพียงแต่เขียนจุด ๆ หรือกระแทก ดินสอกับกระดาษให้ถือว่าไม่ผ่าน	1. ใช้ดินสอสีแท่งใหญ่เขียนเป็นเส้น ๆ บนกระดาษให้เด็กดู (อาจใช้ดินสอ หรือปากกา หรือสีเมจิกได้) 2. ให้เด็กลองทำเอง ถ้าเด็กทำไม่ได้ ช่วยจับมือเด็กให้จับดินสอ ขีดเขียนเป็นเส้น ๆ ไปมาบนกระดาษ จนเด็กสามารถทำได้เอง
	47 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ทำตามคำสั่งง่าย ๆ โดยไม่มีท่าทางประกอบ (RL) อุปกรณ์ : ของเล่นเด็ก เช่น ตุ๊กตาผ้า บอล รถ 	1. วางของเล่นทุกชิ้นแล้วเล่นกับเด็ก 2. มองหน้าเด็กแล้วบอกเด็ก เช่น “กอดตุ๊กตาซิ” “ขว้างลูกบอลซิ” “ส่งรถให้ครูซิ” ผ่าน : เด็กสามารถแสดงกริยากับสิ่งของได้อย่างน้อย 1 คำสั่ง โดยผู้ประเมินไม่ต้องแสดงท่าทางประกอบ	1. ฝึกเด็ก ขณะที่เด็กกำลังถือหรือเล่นของเล่นอยู่ 2. บอกเด็กว่า “ส่งของให้แม่” และมองหน้าเด็ก 3. ถ้าเด็กทำไม่ได้ ให้จับมือเด็กหยิบของแล้วส่งให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเด็ก พร้อมพูดว่า “ส่งของให้แม่” ถ้าเด็กเริ่มทำได้ให้ออกคำสั่งเพียงอย่างเดียวและเปลี่ยนเป็นคำสั่งอื่น ๆ เพิ่ม 4. กระตุ้นให้เด็กรู้จักแบ่งปัน ของเล่น ขนม หรือสิ่งของอื่น ๆ ให้คนรอบข้าง เมื่อเด็กทำได้ให้ชมเชย วัสดุที่ใช้แทนได้ : ของใช้ในบ้านชนิดอื่น ๆ ที่ไม่เป็นอันตราย
	48 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ตอบชื่อวัตถุได้ถูกต้อง (EL) อุปกรณ์ : ของเล่นเด็ก เช่น ตุ๊กตาผ้า บอล รถ 	ชี้ไปที่ของเล่นที่เด็กคุ้นเคยแล้วถามว่า “นี่อะไร” ผ่าน : เด็กสามารถตอบชื่อวัตถุได้ถูกต้อง หรือออกเสียงได้ใกล้เคียง เช่น ตุ๊กตา – ตา ได้ 1 ชนิด	1. ให้ใช้สิ่งของหรือของเล่นที่เด็กคุ้นเคยและรู้จักชื่อ เช่น ตุ๊กตา บอล 2. หยิบของให้เด็กดู ถามว่า “นี่อะไร” รอให้เด็กตอบ ถ้าไม่ตอบให้บอกเด็ก และให้เด็กพูดตามแล้วถามซ้ำให้เด็กตอบเอง วัสดุที่ใช้แทนได้ : ของใช้ในบ้านชนิดอื่น ๆ ที่ไม่เป็นอันตราย

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
16 - 17 (1 ปี 4 เดือน - 1 ปี 5 เดือน)	49 ผ่าน ไม่ผ่าน	<p>เล่นการใช้สิ่งของตามหน้าที่ได้มากขึ้นด้วยความสัมพันธ์ของ 2 สิ่งขึ้นไป (PS)</p> <p>อุปกรณ์ :</p> <ol style="list-style-type: none"> ตุ๊กตาผ้า หวี ถ้วย ช้อนเล็ก แปรงสีฟัน 	<p>ยื่นของเล่นทั้งหมดให้เด็ก และสังเกตลักษณะการเล่นของเด็ก</p> <p>ผ่าน : เด็กสามารถเล่นการใช้สิ่งของตามหน้าที่ เช่น ใช้ช้อนตักในถ้วย หรือใช้หวีหวีผมให้ตุ๊กตา โดยเด็กเล่นได้อย่างน้อย 3 ชนิด</p>	<ol style="list-style-type: none"> เล่นสมมติกับเด็ก เช่น แปรงฟันให้ตุ๊กตา (เด็กแสดงวิธีการแปรงฟันได้) เล่นป้อนอาหารให้ตุ๊กตา หวีผมให้ตุ๊กตา ถ้าเด็กยังทำไม่ได้ ให้สาธิตให้เด็กดู และให้เด็กทำตามจนเด็กทำได้เอง ถ้าเด็กทำได้แล้วให้เปิดโอกาสให้เด็กคิดหาวิธีเล่นที่หลากหลาย <p>วัตถุประสงค์ : เพื่อฝึกให้เด็กเลือกใช้วัตถุตามหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม ผ่านการจดจำเรียนรู้ ซึ่งสามารถต่อยอดเป็นการฝึกคิดวางแผน (Plan organize) และจัดการทำงานให้สำเร็จต่อไปได้</p>

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
18 (1 ปี 6 เดือน)	50 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	วิ่งได้ (GM) อุปกรณ์ : ลูกบอลเส้นผ่านศูนย์กลาง 15 - 20 เซนติเมตร 	วิ่งเล่นกับเด็ก หรืออาจกลิ้งลูกบอลแล้วกระตุ้นให้เด็กวิ่งตามลูกบอล ผ่าน : เด็กวิ่งได้อย่างมั่นคงโดยไม่ล้ม และไม่ใช้การเดินเร็ว	1. จับมือเด็กวิ่งเล่น หรือร่วมวิ่งกับเด็กคนอื่น ๆ เพื่อให้เด็กสนุกสนาน 2. ลดการช่วยเหลือลง เมื่อเด็กมั่นใจและเริ่มวิ่งได้ดีขึ้นจนเด็กสามารถวิ่งได้เอง ของเล่นที่ใช้แทนได้ : วัสดุมาทำเป็นก้อนกลม ๆ เช่น ก้อนฟาง ลูกบอลสานด้วยใบมะพร้าว
	51 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เดินถือลูกบอลไปได้ไกล 3 เมตร (GM) อุปกรณ์ : ลูกบอลเส้นผ่านศูนย์กลาง 15 - 20 เซนติเมตร 	1. จัดให้เด็กและพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กยืนหันหน้าเข้าหากันระยะห่าง 3 เมตร 2. ส่งลูกบอลให้เด็กถือ และบอกให้เด็กเดินไปหาพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก ผ่าน : เด็กสามารถเดินถือลูกบอลไปได้ไกล 3 เมตร โดยไม่ล้ม และไม่เสียการทรงตัว	1. ฝึกให้เด็กเดินโดยถือของมือเดียว 2. เมื่อเด็กทำได้แล้วให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเด็ก วางตะกร้าไว้ในระยะห่าง 3 เมตร แล้วถือของที่มีขนาดใหญ่ขึ้นด้วยสองมือและเดินเอาของไปใส่ตะกร้าให้เด็กดู แล้วบอกให้เด็กทำตาม 3. ถ้าเด็กทำไม่ได้ ให้ช่วยตะกร้าให้ใกล้ขึ้น และจับมือเด็กถือของช่วยพยุงหากเด็กยังทรงตัวได้ไม่ดี 4. เมื่อเด็กทรงตัวได้ดีและถือของได้ด้วยตนเองให้เพิ่มระยะทางจนถึง 3 เมตร ของที่ใช้แทนได้ : วัสดุในบ้าน เช่น ตุ๊กตา หมอน

ช่วงอายุ 18 เดือน
https://youtu.be/XhDj_ec8LQQ

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
18 (1 ปี 6 เดือน)	52 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เปิดหน้าหนังสือที่ทำด้วยกระดาษแข็งที่ละแผ่นได้เอง (FM) อุปกรณ์ : หนังสือรูปภาพทำด้วยกระดาษแข็ง 	วางหนังสือไว้ตรงหน้าเด็ก แสดงวิธีการเปิดหนังสือให้เด็กดู และบอกให้เด็กทำตาม ผ่าน : เด็กสามารถแยกหน้าและพลิกหน้าหนังสือได้ที่ละแผ่นด้วยตนเองอย่างน้อย 1 แผ่น	1. เปิดหน้าหนังสือที่ละหน้าแล้วชี้ให้เด็กดูรูปภาพและปิดหนังสือ 2. บอกให้เด็กทำตาม 3. ถ้าเด็กทำไม่ได้ให้ช่วยจับมือเด็กพลิกหน้าหนังสือที่ละหน้า 4. เล่นนิทานประกอบรูปภาพ เพื่อเสริมสร้างจินตนาการของเด็ก หนังสือที่ใช้แทนได้ : หนังสือเด็กที่ทำด้วยพลาสติก ผ้า หรือกระดาษหนา ๆ
	53 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ต่อก้อนไม้ 2 ชั้น (FM) อุปกรณ์ : ก้อนไม้สี่เหลี่ยมลูกบาศก์ 4 ก้อน 	1. วางก้อนไม้ 4 ก้อน ตรงหน้าเด็ก 2. ต่อก้อนไม้ 2 ชั้นให้เด็กดูแล้วรื้อแบบออก 3. กระตุ้นให้เด็กต่อก้อนไม้เองให้โอกาสประเมิน 3 ครั้ง ผ่าน : เด็กสามารถต่อก้อนไม้โดยไม่ล้ม 2 ใน 3 ครั้ง	1. ใช้วัตถุที่เป็นทรงสี่เหลี่ยม เช่น ก้อนไม้ ก่อ่งสปู วางต่อกันในแนวตั้งให้เด็กดู 2. กระตุ้นให้เด็กทำตาม 3. ถ้าเด็กทำไม่ได้ให้จับมือเด็กวางก้อนไม้ก้อนที่ 1 ที่พื้น และวางก้อนที่ 2 บนก้อนที่ 1 4. ทำซ้ำหลายครั้งและลดการช่วยเหลือลง จนเด็กต่อก้อนไม้ได้เอง หากเด็กทำได้แล้วให้ชมเชย เพิ่มความภาคภูมิใจในตนเอง หากเด็กต่อได้ 2 ชั้น แล้วให้เปลี่ยนเป็นต่อมากกว่า 2 ชั้น วัสดุที่ใช้แทนได้ : ก่อ่งเล็ก ๆ เช่น ก่อ่งสปู ก่อ่งนม

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
18 (1 ปี 6 เดือน)	54 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เลือกวัตถุตามคำสั่งได้ถูกต้อง 3 ชนิด (RL) อุปกรณ์ : ตุ๊กตาผ้า บอล รถ หมายเหตุ : ในกรณีที่มีข้อ ขัดข้องทางสังคมและวัฒนธรรม ให้ใช้ถ้วยหรือหนังสือที่เป็น ชุดอุปกรณ์ DSPM แทนได้	วางวัตถุ 3 ชนิดไว้ตรงหน้าเด็กแล้วถามว่า “...อยู่ไหน” จนครบทั้ง 3 ชนิด แล้วจึงสลับ ตำแหน่งที่วางวัตถุ ให้โอกาสประเมิน 3 ครั้ง ผ่าน : เด็กสามารถชี้หรือหยิบวัตถุได้ ถูกต้องทั้ง 3 ชนิด อย่างน้อย 2 ครั้ง	1. เตรียมของเล่นหรือวัตถุที่เด็กคุ้นเคย 2 ชนิด และบอกให้เด็กรู้จัก ชื่อวัตถุทีละชนิด 2. ถามเด็ก “...อยู่ไหน” โดยให้เด็กชี้หรือหยิบ ถ้าเด็กเลือกไม่ถูกต้อง ให้เลื่อนของเข้าไปใกล้ และจับมือเด็กชี้หรือหยิบ 3. เมื่อเด็กสามารถเลือกได้ถูกต้อง เพิ่มของเล่นหรือวัตถุที่เด็ก คุ้นเคย เป็น 3 ชนิด และถามเช่นเดิมจนเด็กชี้หรือหยิบได้ถูกต้อง ทั้ง 3 ชนิด 4. เพิ่มวัตถุชนิดอื่นที่เด็กสนใจชี้ให้เด็กดู แล้วพูดให้เด็กชี้ เพื่อเพิ่ม การเรียนรู้ภาษาของเด็ก วัสดุที่ใช้แทนได้ : ของใช้ในบ้านชนิดอื่น ๆ ที่ไม่เป็นอันตราย เช่น แก้วน้ำ ถ้วย ช้อน แปรง หวี ตุ๊กตาจากวัสดุอื่น หรือของเล่น
	55 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ชื่อวัยวะได้ 1 ส่วน (RL)	1. ถามพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก ก่อนว่า เด็กรู้จักอวัยวะของร่างกาย ส่วนไหนบ้าง 2. ถามเด็กว่า “...อยู่ไหน” โดยถาม เหมือนเดิม 3 ครั้ง ผ่าน : เด็กสามารถชื่อวัยวะ ได้ถูกต้อง 2 ใน 3 ครั้ง	1. เริ่มฝึกจากการชื่อวัยวะของพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเด็ก ให้เด็กดู 2. หลังจากนั้นชี้ชวนให้เด็กทำตาม โดยชื่อวัยวะของตัวเองทีละส่วน 3. ถ้าเด็กชี้ไม่ได้ให้จับมือเด็กชี้ให้ถูกต้อง และลดการช่วยเหลือจน เด็กสามารถชี้ได้เอง โดยอาจใช้เพลงเข้ามาประกอบในการทำ กิจกรรม 4. ถ้าเด็กรู้จักอวัยวะด้วยภาษาหลัก (Mother Tongue Language) คล่องแล้ว อาจเสริมด้วยภาษาที่ 2 เช่น ภาษาอังกฤษ เป็นต้น

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
18 (1 ปี 6 เดือน)	56 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	พูดเลียนคำที่เด่น หรือคำสุดท้ายของคำพูด (EL)	พูดคุยกับเด็กเป็นประโยคหรือวลีสั้น ๆ ไม่เกิน 3 คำ แล้วสังเกตการโต้ตอบของเด็ก ผ่าน : เด็กเลียนคำพูดที่เด่น หรือคำสุดท้ายของคำพูด เช่น “หนูเป็นเด็กดี” เด็กเลียนคำ “เด็ก” หรือ “ดี” ได้	1. พูดกับเด็กก่อนแล้วค่อยทำกริยานั้นให้เด็กดู เช่น เมื่อแต่งตัวเสร็จพูดว่า “ไปกินข้าว” แล้วออกเสียง “กิน” หรือ “ข้าว” ให้เด็กฟัง แล้วจึงพาไป 2. สอนให้เด็กพูดตามความจริง เช่น - ขณะแต่งตัว เมื่อเด็กให้ความร่วมมือดี ให้ชมเชยว่า “หนูเป็นเด็กดี” เพื่อให้เด็กเลียนคำ “เด็ก” หรือ “ดี” ได้ - เมื่อแต่งตัวเสร็จ พูดว่า “ไปกินข้าว” รอให้เด็กออกเสียง “กิน” หรือ “ข้าว” ก่อนแล้วจึงพาไป 3. ถ้าเด็กไม่ออกเสียงพูดตาม ให้ซ้ำคำเด่นหรือคำสุดท้ายนั้น จนเด็กสามารถเลียนคำพูดสุดท้ายนั้นได้ 4. เมื่อเด็กพูดได้แล้ว ให้ความสนใจและพูดโต้ตอบกับเด็กโดยเปลี่ยนใช้คำอื่น ๆ ตามสถานการณ์ต่าง ๆ
	57 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	พูดเป็นคำๆ ได้ 4 คำ เรียกชื่อสิ่งของหรือทักทาย (ต้องเป็นคำอื่นที่ไม่ใช่คำว่าพ่อแม่ ชื่อของคนคุ้นเคย หรือชื่อของสัตว์เลี้ยงในบ้าน) (EL)	ถามพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กว่า เด็กพูดเป็นคำ ๆ หรือรู้จักชื่อสิ่งของอะไรบ้าง ผ่าน : เด็กพูดได้อย่างน้อย 4 คำ เช่น ทักทาย - สวัสดี และเรียกชื่อสิ่งของต่าง ๆ เช่น โต๊ะ แมว	สอนให้เด็กพูดคำสั้น ๆ ตามเหตุการณ์จริง เช่น - เมื่อพบหน้าผู้ใหญ่ให้พูดทักทายคำว่า “สวัสดีค่ะ/ครับ” หรือใช้คำที่ทักทายในท้องถิ่น เช่น ธู้อ้า ทุกครั้ง - ขณะรับประทานอาหาร ก่อนป้อนข้าวพูด “ข้าว” ให้เด็กพูดตาม “ข้าว” - ขณะกำลังดูหนังสือฝึกให้เด็กพูดคำต่าง ๆ ตามรูปภาพ เช่น “ปลา” “โต๊ะ” “แมว”

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
18 (1 ปี 6 เดือน)	58 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	สนใจและมองตามสิ่งที่ผู้ใหญ่ชี้ที่อยู่ไกลออกไปประมาณ 3 เมตร (PS)	ชี้สิ่งที่อยู่ไกลประมาณ 3 เมตร เช่น หลอดไฟ นาฬิกา แล้วพูดชื่อสิ่งของ เช่น “โนนหลอดไฟ” “โนนนาฬิกา” แล้วสังเกตว่าเด็กมองตามได้หรือไม่ ผ่าน : เด็กหันมาสนใจและมองตาม เมื่อชี้สิ่งที่อยู่ไกลออกไป อย่างน้อย 3 เมตร	ชี้สิ่งที่อยู่ใกล้ตัวให้เด็กมองตาม หากเด็กยังไม่มองให้ประคองหน้าเด็กให้หันมองตาม แล้วค่อยชี้ของที่อยู่ไกลออกไป จนถึง 3 เมตร หมายเหตุ : ของควรจะเป็นของชิ้นใหญ่และมีสีสัน วัตถุประสงค์ : เพื่อควบคุมตนเองให้สนใจร่วมกับผู้อื่น
	59 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ต็มน้ำจากถ้วยโดยไม่หก (PS) อุปกรณ์ : ถ้วยฝึกต็มมีหูใส่น้ำ 1/4 ถ้วย 	ส่งถ้วยที่มีน้ำ 1/4 ของถ้วยให้เด็กแล้วบอกเด็กให้ต็มน้ำ สังเกตการต็มของเด็ก หรือถามพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก ว่า “เด็กสามารถยกถ้วยหรือขันน้ำขึ้นต็มโดยไม่หกได้หรือไม่” ผ่าน : เด็กยกถ้วยหรือขันน้ำขึ้นต็มโดยไม่หก (โดยไม่ใช้การดูดจากหลอดดูด)	1. ประคองมือเด็กให้ยกถ้วยน้ำขึ้นต็ม ค่อย ๆ ลดการช่วยเหลือจนเด็กสามารถถือถ้วยน้ำยกขึ้นต็มโดยไม่หก 2. ฝึกเด็กต็มนมและน้ำจากถ้วย (เลิกใช้ขวดนม) ของที่ใช้แทนได้ : ขันน้ำ

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
19 - 24 (1 ปี 7 เดือน - 2 ปี)	60 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	<p>เหยียดขาเตะลูกบอลได้ (GM)</p> <p>อุปกรณ์ : ลูกบอลเส้นผ่านศูนย์กลาง 15 - 20 เซนติเมตร</p> 	<ol style="list-style-type: none"> เตะลูกบอลให้เด็กดู วางลูกบอลไว้ตรงหน้าห่างจากเด็กประมาณ 15 ซม. และบอกให้เด็กเตะลูกบอล <p>ผ่าน : เด็กสามารถยกขาเตะลูกบอลได้ (ไม่ใช่เขี่ยบอล) โดยไม่เสียการทรงตัวและทำได้อย่างน้อย 1 ใน 3 ครั้ง</p>	<ol style="list-style-type: none"> ชวนเด็กเล่นเตะลูกบอล โดยเตะให้เด็กดู ชวนให้เด็กทำตามโดยช่วยจับมือเด็กไว้ข้างหนึ่ง บอกให้เด็กยกขาเหยียดเตะลูกบอล เมื่อเด็กทรงตัวได้ดี กระตุ้นให้เด็กเตะลูกบอลเอง ฝึกบ่อย ๆ จนเด็กสามารถทำได้เอง <p>ของเล่นที่ใช้แทนได้ : วัสดุมาทำเป็นก้อนกลม ๆ เช่น ก้อนฟาง ลูกบอลสานด้วยใบมะพร้าว</p>
	61 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	<p>ต่อก้อนไม้ 4 ชั้น (FM)</p> <p>อุปกรณ์ : ก้อนไม้สี่เหลี่ยมลูกบาศก์ 8 ก้อน</p> 	<ol style="list-style-type: none"> วางก้อนไม้ 8 ก้อนไว้บนโต๊ะ ต่อก้อนไม้เป็นทOWER สูง 4 ชั้น ให้เด็กดู แล้วรื้อแบบออก ยื่นก้อนไม้ให้เด็ก 4 ก้อน และกระตุ้นให้เด็กต่อก้อนไม้เอง ให้โอกาสประเมิน 3 ครั้ง <p>ผ่าน : เด็กสามารถต่อก้อนไม้เป็นทOWER สูงจำนวน 4 ก้อน โดยไม่ล้ม ได้อย่างน้อย 1 ใน 3 ครั้ง</p>	<ol style="list-style-type: none"> พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก ใช้วัตถุที่เป็นทรงสี่เหลี่ยม เช่น ก้อนไม้ กล่องสบู่วางต่อกันในแนวตั้งให้เด็กดู พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก กระตุ้นให้เด็กทำตาม 如果孩子ทำไม่ได้ให้จับมือเด็กวางก้อนไม้ก้อนที่ 1 ที่พื้น และวางก้อนที่ 2 บนก้อนที่ 1 วางไปเรื่อย ๆ จนครบ 4 ชั้น ให้เด็กทำซ้ำหลายครั้งและพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก ลดการช่วยเหลือลง จนเด็กต่อก้อนไม้ได้เอง หากเด็กทำได้แล้วให้ชมเชย เพิ่มความภาคภูมิใจในตนเอง หากเด็กต่อได้ 4 ชั้น แล้วให้เปลี่ยนเป็นต่อมากกว่า 4 ชั้น <p>วัสดุที่ใช้แทนได้ : กล่องเล็ก ๆ เช่น กล่องสบู่วางต่อกัน</p>

ช่วงอายุ 19 - 24 เดือน
<https://youtu.be/xJd47q0BbEk>

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
19 - 24 (1 ปี 7 เดือน - 2 ปี)	62 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เลือกวัตถุตามคำสั่ง (ตัวเลือก 4 ชนิด) (RL) อุปกรณ์ : ของเล่นเด็ก ตุ๊กตาผ้า บอล รถ ถ้วย หมายเหตุ : ในกรณีที่มีข้อขัดข้องทางสังคมและวัฒนธรรม ให้ใช้หนังสือที่เป็นชุดอุปกรณ์ DSPM แทนได้	1. วางของเล่นทั้ง 4 ชิ้นไว้ตรงหน้าเด็ก ในระยะที่เด็กหยิบถึง 2. ถามเด็กทีละชนิดว่า “อันไหนตุ๊กตา” “อันไหนบอล” “อันไหนรถ” “อันไหนถ้วย” ถ้าเด็กหยิบของเล่นออกมาให้ผู้ประเมินนำของเล่นกลับไปวางที่เดิม แล้วจึงถามชนิดต่อไป จนครบ 4 ชนิด ผ่าน : เด็กสามารถหยิบ/ชี้ของเล่นได้ถูกต้องทั้ง 4 ชนิด	1. วางของเล่นที่เด็กคุ้นเคย 2 ชิ้น กระตุ้นให้เด็กมอง แล้วบอกชื่อของเล่นทีละชิ้น 2. บอกให้เด็กหยิบของเล่นทีละชิ้น ถ้าเด็กหยิบไม่ถูกให้จับมือเด็กหยิบพร้อมกับพูดชื่อของเล่นนั้นซ้ำ 3. ฝึกจนเด็กสามารถทำตามคำสั่งได้ถูกต้องและเพิ่มของเล่นทีละชิ้นจนครบทั้ง 4 ชิ้น 4. เมื่อทำได้แล้วให้ฝึกกับวัตถุหลากหลายมากขึ้น เช่น เครื่องดนตรี หนังสือนิทาน วัสดุที่ใช้แทนได้ : ของใช้ในบ้านชนิดอื่น ๆ ที่ไม่เป็นอันตราย
	63 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เลียนคำพูดที่เป็นวลีประกอบ ด้วยคำ 2 คำขึ้นไป (EL)	ถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก ว่าเด็กสามารถพูด 2 คำขึ้นไป (ไม่ใช่ 2 พยางค์) ต่อกันได้หรือไม่ หรือขณะเล่นกับเด็ก พยายามให้เด็กเลียนคำพูดที่เป็นวลี 2 คำขึ้นไป เช่น อาบน้ำ ร้องเพลง อ่านหนังสือ เล่านิทาน ผ่าน : เด็กเลียนคำพูดที่เป็นวลี 2 คำขึ้นไปได้เอง เช่น อาบน้ำ ร้องเพลง อ่านหนังสือ เล่านิทาน	1. พูดคำ 2 คำ ให้เด็กฟังบ่อย ๆ และให้เด็กพูดตาม ถ้าเด็กพูดได้ทีละคำ ให้พูดขยายคำพูดเด็กเป็น 2 คำ เช่น เด็กพูด “ไป” พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กพูดว่า “ไปนอน” “อ่านหนังสือ” 2. ร้องเพลงเด็กที่ใช้คำพูดง่าย ๆ ให้เด็กฟังบ่อย ๆ พร้อมทำท่าทางตามเพลง เว้นวรรคให้เด็กร้องต่อ เช่น “จับ... (พูด) ขยำ... (พูด)” 3. พูดโต้ตอบกับเด็กบ่อย ๆ ในสิ่งที่เด็กสนใจหรือกำลังกระทำอยู่ วิธีพูดให้พูดชัด ๆ ซ้ำ ๆ มีจังหวะหยุดเพื่อให้เด็กพูดตามในระหว่างชีวิตประจำวัน เช่น ระหว่างอาบน้ำ ระหว่างทานข้าว การดูรูปภาพประกอบ อ่านหนังสือร่วมกัน

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
19 - 24 (1 ปี 7 เดือน - 2 ปี)	64 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ใช้ช้อนตักอาหารกินเองได้ (PS)	ถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก “เด็กสามารถใช้ช้อนตักอาหารกินเองได้หรือไม่” ผ่าน : เด็กใช้ช้อนตักกินอาหารได้ โดยอาจหกละเล็กน้อย (ในกรณีที่เด็กรับประทานข้าวเหนียวเป็นหลัก ให้เด็กทดสอบการใช้ช้อนตักอาหาร)	เริ่มจากล้างมือเด็กให้สะอาด จับมือเด็กถือช้อนและตักอาหารใส่ปากเด็ก ควรฝึกอย่างสม่ำเสมอในระหว่างการรับประทานอาหาร ค่อย ๆ ลดการช่วยเหลือจนเด็กสามารถตักอาหารใส่ปากได้เอง
25 - 29 (2 ปี 1 เดือน - 2 ปี 5 เดือน)	65 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	กระโดดเท้าพื้นทั้ง 2 ข้าง (GM)	กระโดดให้เด็กดู แล้วบอกให้เด็กทำตาม โดยอาจช่วยจับมือเด็กทั้ง 2 ข้าง ผ่าน : เด็กสามารถกระโดดได้เอง อาจไม่ตอยกเท้าพื้นพร้อมกันทั้ง 2 ข้าง	<ol style="list-style-type: none"> จับมือเด็กไว้ทั้ง 2 ข้าง แล้วฝึกกระโดดลงจากบันไดขั้นที่ติดกับพื้นหรือจากพื้นต่างระดับ หลังจากนั้นให้เริ่มฝึกกระโดดที่พื้นโดยการจับมือทั้ง 2 ข้างของเด็กไว้ ย่อตัวลงพร้อมกับเด็กแล้วบอกให้เด็กกระโดด ฝึกหลาย ๆ ครั้ง จนเด็กมั่นใจและสนุก จึงปล่อยให้กระโดดเล่นเอง ควรระมัดระวังเรื่องความปลอดภัยในระหว่างการกระโดด
	66 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	แก้ปัญหาง่าย ๆ โดยใช้เครื่องมือด้วยตัวเอง (FM)	ถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กว่า เด็กสามารถแก้ปัญหาง่าย ๆ ด้วยตนเอง โดยใช้เครื่องมือได้หรือไม่ เช่น เวลาเด็กหยิบของไม่ถึงเด็กทำอย่างไร ใช้ไม้เขี่ยใช้เก้าอี้ป็นไปหยิบของ เป็นต้น ผ่าน : เด็กสามารถแก้ปัญหาง่าย ๆ ด้วยตัวเอง โดยใช้เครื่องมือ	<ol style="list-style-type: none"> ให้ออกาสเด็กแก้ปัญหาอื่น ๆ ด้วยตนเอง เช่น นำไม้เขี่ยของใต้เตียง ใต้โต๊ะออกมา หรือเล่นกิจกรรมอื่น ๆ ที่ฝึกการแก้ไขปัญหา หรือเอาเก้าอี้มาต่อเพื่อหยิบของที่อยู่สูง ถ้าเด็กทำไม่ได้ ให้วางสิ่งของที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้ไว้ใกล้เด็ก และกระตุ้นให้เด็กคิดแก้ปัญหา เช่น เด็กหยิบของใต้โต๊ะออกมาไม่ได้ ผู้ปกครองวางไม้บรรทัดไว้ใกล้เด็กและถามเด็กว่า “มีไม้บรรทัด จะทำอย่างไรดี” ถ้าเด็กทำไม่ได้ ทำให้เด็กดูในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น ผู้ปกครองนำไม้บรรทัดเขี่ยของให้เด็กดู <p>วัตถุประสงค์ : รู้จักดัดแปลงการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ผ่านการเรียนรู้จากผู้ใหญ่ ช่วยเพิ่มความภาคภูมิใจในตนเอง</p>

ช่วงอายุ 25 - 29 เดือน
<https://youtu.be/KIUCTXWUZWg>

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
25 - 29 (2 ปี 1 เดือน - 2 ปี 5 เดือน)	67 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ข้อวัยวะ 7 ส่วน (RL)	1. ถามพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กก่อนว่า เด็กรู้จักอวัยวะของร่างกายส่วนไหนบ้าง 2. ถามเด็กว่า “...อยู่ไหน” โดยถาม 8 ส่วน ผ่าน : เด็กสามารถชี้อวัยวะได้ถูกต้อง 7 ใน 8 ส่วน	1. เริ่มฝึกจากการชี้อวัยวะของพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กให้เด็กดู 2. หลังจากนั้นชี้ชวนให้เด็กทำตาม โดยชี้อวัยวะของตัวเอง 3. ถ้าเด็กชี้ไม่ได้ให้จับมือเด็กชี้ให้ถูกต้อง และลดการช่วยเหลือจนเด็กสามารถชี้ได้เองโดยอาจใช้เพลงเข้ามาประกอบในการทำกิจกรรม
	68 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	พูดตอบรับและปฏิเสธได้ (EL)	1. ถามคำถามเพื่อให้เด็กตอบรับหรือปฏิเสธ เช่น ตีมนมใหม่ ฟังนิทานใหม่ หรือเอาของเล่นใหม่ (คะ/ครับ) 2. ถามเด็ก 3 - 4 คำถาม จนแน่ใจว่าเด็กรู้จักความแตกต่างของคำตอบรับและปฏิเสธ หรือถ้าเด็กไม่ยอมตอบให้ถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กว่า เด็กสามารถพูดตอบรับและปฏิเสธได้หรือไม่ ผ่าน : เด็กสามารถพูดตอบรับและปฏิเสธได้ เช่น ตีม ฟัง เอา ไม่ (คะ/ครับ)	1. พูดคุยเล่าเรื่องเกี่ยวกับการตอบรับหรือปฏิเสธร่วมกับเด็กเพื่อให้เด็กเข้าใจ เช่น หากเด็กไม่ต้องการ ให้ตอบว่า ไม่ครับ ไม่เอาคะ 2. ถามคำถามเพื่อให้เด็กตอบรับหรือปฏิเสธ เช่น ตีมนมใหม่ เล่นรถใหม่ อ่านหนังสือใหม่ กินข้าวใหม่ ร้องเพลงใหม่ กระตุ้นให้เด็กตอบรับหรือปฏิเสธคำชวนต่างๆข้างต้น รอจนแน่ใจว่าเด็กตอบรับหรือปฏิเสธคำชวนต่างๆ จึงตอบสนองสิ่งที่เด็กต้องการ ถ้าเด็กตอบไม่ได้ให้ตอบนำและถามเด็กซ้ำ เพื่อช่วยให้เด็กบอกความต้องการได้ วัตถุประสงค์ : เพื่อฝึกเลือกสิ่งที่ทำได้และทักษะที่มีอยู่ มาใช้สื่อความหมายได้อย่างเหมาะสม
	69 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ล้างและเช็ดมือตัวเอง (PS)	ถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กว่า “เด็กสามารถล้างมือและเช็ดมือตัวเองหรือไม่” ผ่าน : เด็กสามารถล้างมือและเช็ดมือตัวเอง (โดยผู้ใหญ่อาจจะช่วยหยิบอุปกรณ์เปิดก๊อกน้ำ หรือราดน้ำให้)	พาเด็กล้างมือก่อนรับประทานอาหารทุกครั้ง โดยทำให้ดูเป็นตัวอย่างแล้วช่วยจับมือเด็กทำตามขั้นตอนต่อไปนี้ เปิดก๊อกน้ำหรือตักน้ำใส่ขัน แล้วหยิบสบู่ เอน้ำราดที่มือและสบู่ ฟอกสบู่ให้เกิดฟองแล้ววางสบู่ไว้ที่เดิม ถูมือที่ฟอกสบู่ให้ทั่วแล้วล้างมือด้วยน้ำเปล่าจนสะอาด นำผ้าเช็ดมือมาเช็ดมือให้แห้ง ลดการช่วยเหลือลงทีละขั้นตอนจนเด็กล้างและเช็ดมือตัวเอง

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
30 (2 ปี 6 เดือน)	70 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	กระโดดข้ามเชือกบนพื้นไปข้างหน้าได้ (GM) อุปกรณ์ : เชือก 	1. วางเชือกเป็นเส้นตรงบนพื้นหน้าตัวเด็ก 2. กระโดดข้ามเชือกที่วางอยู่บนพื้นให้เด็กดู และบอกให้เด็กทำตาม ผ่าน : เด็กสามารถกระโดดข้ามเชือกได้ โดยเท้าลงพื้นพร้อมกัน หรือเท้าไม่ต้องลงพื้นพร้อมกันก็ได้	1. กระโดดอยู่กับที่ ให้เด็กดู 2. จับมือเด็กไว้ทั้ง 2 ข้าง แล้วฝึกกระโดดมาจากบันไดขั้นที่ติดกับพื้นหรือจากพื้นต่างระดับ 3. กระโดดข้ามเชือกให้เด็กดู 4. ยื่นหันหน้าเข้าหาเด็กโดยวางเชือกคั่นกลาง และจับมือเด็กพยุงไว้ ดึงมือให้เด็กกระโดดข้ามเชือก ฝึกบ่อย ๆ จนเด็กมั่นใจและสามารถกระโดดข้ามเชือกได้เอง 5. พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก ควรระมัดระวังไม่让孩子มีอันตรายในระหว่างการกระโดด วัสดุที่ใช้แทนได้ : ริบบิ้น เชือกฟาง ไม้หรือซอล์ก ชิดเส้นตรงบนพื้น
	71 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ขว้างลูกบอลขนาดเล็กได้ โดยยกมือขึ้นเหนือศีรษะ (GM) อุปกรณ์ : ลูกบอลยาง วัตขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 7 เซนติเมตร 	ขว้างลูกบอลอย่างให้เด็กดู โดยจับลูกบอลด้วยมือข้างเดียวยกขึ้นเหนือศีรษะไปทางด้านหลัง แล้วขว้างลูกบอลออกไปข้างหน้า และบอกให้เด็กทำตาม ผ่าน : เด็กสามารถขว้างลูกบอลได้โดยยกมือขึ้นเหนือศีรษะไปทางด้านหลังแล้วขว้างลูกบอลไปข้างหน้า	1. ขว้างลูกบอลให้เด็กดูโดยยกมือขึ้นเหนือศีรษะไปทางด้านหลังแล้วขว้างลูกบอลไปข้างหน้า 2. จัดเด็กยืนในท่าที่มั่นคง จับมือเด็กข้างที่ถนัดถือลูกบอล แล้วยกลูกบอลขึ้นเหนือศีรษะไปทางด้านหลัง เอี้ยวตัวเล็กน้อยแล้วขว้างลูกบอลออกไป 3. เมื่อเด็กเริ่มทำได้ ลดการช่วยเหลือลง จนเด็กขว้างลูกบอลได้เอง 4. เล่นขว้างลูกบอลกับเด็กบ่อย ๆ ของเล่นที่ใช้แทนได้ : ลูกบอลขนาดเล็กที่มีขนาดพอดีมือของเด็กชนิดอื่น ๆ เช่น ลูกเทนนิส

ช่วงอายุ 30 เดือน
<https://youtu.be/C6Blz5QzWfI>

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
30 (2 ปี 6 เดือน)	72 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ต่อก้อนไม้สี่เหลี่ยมลูกบาศก์ เป็นหอสองได้ 8 ก้อน (FM) อุปกรณ์ : ก้อนไม้สี่เหลี่ยม ลูกบาศก์ 8 ก้อน 	1. จัดให้เด็กอยู่ในท่านั่งที่ถนัดที่จะต่อก้อนไม้ได้ 2. วางก้อนไม้ 8 ก้อน ไว้ข้างหน้าเด็ก กระตุ้นให้เด็กต่อก้อนไม้ให้สูงที่สุด หรือ ทำให้เด็กต่อก้อนได้ ผ่าน : เด็กสามารถต่อก้อนไม้ โดยไม่ล้มจำนวน 8 ก้อน 1 ใน 3 ครั้ง	1. ใช้วัตถุที่เป็นทรงสี่เหลี่ยม เช่น ก้อนไม้ กล่องสบู่ วางต่อกันในแนวตั้งให้เด็กดู 2. กระตุ้นให้เด็กทำตาม 3. ถ้าเด็กทำไม่ได้ให้จับมือเด็กวางก้อนไม้ก้อนที่ 1 ที่พื้น และวางก้อนที่ 2 บนก้อนที่ 1 วางไปเรื่อย ๆ จนครบ 8 ชั้น 4. ทำซ้ำหลายครั้งและลดการช่วยเหลือลงจนเด็กต่อก้อนไม้ได้เอง หากเด็กทำได้แล้วให้ชมเชย เพื่อเพิ่มความภาคภูมิใจในตนเอง วัสดุที่ใช้แทนได้ : กล่องเล็ก ๆ เช่น กล่องสบู่ กล่องนม วัตถุประสงค์ : เด็กตั้งใจต่อก้อนไม้ตามแบบที่ยากขึ้น จนสำเร็จ
	73 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ยื่นวัตถุให้ผู้ทดสอบได้ 1 ชิ้นตามคำบอก (รู้จำนวนเท่ากับ 1) (RL) อุปกรณ์ : ชุดก้อนไม้สี่เหลี่ยม ลูกบาศก์ 3 ก้อน 	1. วางก้อนไม้สี่เหลี่ยมลูกบาศก์ 3 ก้อน ตรงหน้าเด็ก 2. แขนมือไปตรงหน้าเด็กแล้วพูดว่า “หยิบก้อนไม้ให้ครู 1 ก้อน” 3. นำก้อนไม้กลับไปวางที่เดิม แล้วพูดซ้ำว่า “หยิบก้อนไม้ ให้ครู 1 ก้อน” ผ่าน : เด็กสามารถส่งวัตถุให้ผู้ประเมิน 1 ก้อน ได้ทั้ง 2 ครั้ง โดยไม่พยายามจะหยิบส่งให้อีก	1. วางวัตถุชนิดเดียวกัน 3 ชิ้นตรงหน้าเด็ก เช่น ช้อน 3 คัน และพูดว่า “หยิบช้อนให้คุณพ่อ/คุณแม่ 1 คัน” 2. ถ้าเด็กหยิบให้เกิน 1 คัน ให้พูดว่า “พอแล้ว” หรือจับมือเด็กไว้เพื่อไม่ให้ส่งเพิ่ม 3. เปลี่ยนวัตถุให้หลากหลายขึ้น เช่น ใบไม้ ดอกไม้ ผลไม้ และควรรสอนอย่างสม่ำเสมอ ในสถานการณ์อื่น ๆ ด้วย วัสดุที่ใช้แทนได้ : กล่องเล็ก ๆ เช่น กล่องสบู่ กล่องนม

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
30 (2 ปี 6 เดือน)	74 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	สนใจฟังนิทานได้นาน 5 นาที (RL) อุปกรณ์ : หนังสือนิทานสำหรับเด็กที่มีรูปภาพและคำอธิบายประกอบหน้าละประมาณ 20 - 30 คำ และอ่านจบใน 5 นาที 	ชวนเด็กมองที่หนังสือแล้วอ่านหรือเล่านิทานให้เด็กฟัง หรือ สอบถามจากผู้ปกครองว่าเด็กสามารถสนใจฟังนิทานได้นานถึง 5 นาที หรือไม่ ผ่าน : เด็กสามารถสนใจฟัง มองตาม พูดตาม และ/หรือ พูดโต้ตอบตามเรื่องราวในหนังสือนิทานที่มีความยาว ประมาณ 5 นาที อย่างต่อเนื่อง	1. เล่าหรืออ่านนิทานให้เด็กฟังทุกวันด้วยความสนุกสนาน เช่น ใช้น้ำเสียงสูงต่ำ พร้อมใช้ท่าทางประกอบ วาดรูป หรือใช้นิทานคำกลอน/ร้อยกรอง เพื่อส่งเสริมความสนใจศิลปะ 2. ให้เด็กดูรูปภาพและแต่งเรื่องเล่าจากรูปภาพเพื่อให้เด็กสนใจ เช่น “กระต่ายน้อยมีขนสีขาวมีหูยาว ๆ กระโดดได้ไกลและวิ่งได้เร็ว” 3. ในระยะแรกใช้นิทานสั้น ๆ ที่ใช้เวลา 2 - 3 นาทีต่อเรื่องก่อนต่อไปจึงเพิ่มความยาวของนิทานให้มากขึ้นจนใช้เวลาประมาณ 5 นาที หนังสือที่ใช้แทนได้ : หนังสือรูปภาพ/หนังสือนิทานสำหรับเด็ก เรื่องอื่น ๆ ที่มีรูปภาพและคำอธิบายสั้น ๆ
	75 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	วางวัตถุไว้ “ข้างบน” และ “ข้างใต้” ตามคำสั่งได้ (RL) อุปกรณ์ : ก้อนไม้สี่เหลี่ยมลูกบาศก์ 1 ก้อน 	ส่งก้อนไม้ให้เด็กแล้วพูดว่า “วางก้อนไม้ไว้ข้างบน...(เก้าอี้/โต๊ะ)” “วางก้อนไม้ไว้ข้างใต้...(เก้าอี้/โต๊ะ)” บอก 3 ครั้ง โดยสลับคำบอก ข้างบน/ข้างใต้ ทุกครั้ง ผ่าน : เด็กสามารถวางก้อนไม้ไว้ข้างบนและข้างใต้ได้ถูกต้อง 2 ใน 3 ครั้ง	1. วางของเล่น เช่น บอล ไว้ที่ตำแหน่ง “ข้างบน” แล้วบอกเด็กว่า “บอลอยู่ข้างบนโต๊ะ” 2. บอกให้เด็ก หยิบของเล่นอีกชิ้นหนึ่งมาวางไว้ข้างบนโต๊ะถ้าเด็กทำไม่ได้ ให้จับมือเด็กทำ 3. ทำซ้ำโดยเปลี่ยนเป็นตำแหน่ง “ข้างใต้” 4. ฝึกเพิ่มตำแหน่ง อื่น ๆ เช่น ข้าง ๆ ข้างใน ข้างนอก ข้างหน้า ข้างหลัง (ใช้คำที่สื่อสารในภาษาตามท้องถิ่นในบริบทที่เด็กพูดในครอบครัว) วัสดุที่ใช้แทนได้ : ก้อนเล็ก ๆ เช่น ก้อนสบู ก้อนนม วัตถุประสงค์ : ฝึกทักษะการเข้าใจภาษา และนำไปปฏิบัติได้

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
30 (2 ปี 6 เดือน)	76 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	พูดติดต่อกัน 2 คำขึ้นไปอย่างมีความหมายโดยใช้คำกริยาได้ ถูกต้องอย่างน้อย 4 กริยา (EL) อุปกรณ์ : ตุ๊กตาผ้า 	จับตุ๊กตาทำกริยาต่างๆ เช่น นั่ง เดิน นอน วิ่ง แล้วถามเด็กว่า ตุ๊กตาทำอะไร หรือ สังเกตขณะประเมินทักษะข้ออื่น หมายเหตุ : ถ้ามีข้อจำกัดในการใช้ตุ๊กตาสามารถใช้ภาพแทนได้ เช่น หนังสือนิทาน เรื่อง โตโต้ หรือภาพที่มีรูปคนทำกริยาต่าง ๆ ผ่าน : เด็กสามารถตอบคำถามโดยใช้วลี 2 คำ ขึ้นไปที่ใช้คำกริยาได้ถูกต้อง เช่น “ตุ๊กตา/น้อง นั่ง” “ตุ๊กตา/น้อง วิ่ง” “(ตุ๊ก)ตานอน” “น้องเดิน” “นอนหลับ”	ฝึกให้เด็กพูดตามสถานการณ์จริง เช่น ขณะรับประทานอาหารถามเด็กว่า “หนูกำลังทำอะไร” รอให้เด็กตอบ “กินข้าว” หรือ ขณะอ่านหนังสือ ถามเกี่ยวกับรูปภาพในหนังสือ เช่น ชี้ไปที่รูปแมว แล้วถามว่า “แมว ทำอะไร” รอให้เด็กตอบ เช่น “แม่วิ่ง” ถ้าเด็กตอบไม่ได้ ให้ช่วยตอบนำ และถามซ้ำ เพื่อให้เด็กตอบเองฝึกในสถานการณ์อื่น ๆ โดยเด็กต้องใช้วลี 2 คำขึ้นไป ที่ใช้คำกริยาได้ถูกต้อง เช่น ให้ตอบจากบัตรภาพคำกริยา ได้แก่ อาบน้ำ ล้างหน้า แปรงฟัน เป็นต้น ของเล่นที่ใช้แทนได้ : ตุ๊กตาคนหรือตุ๊กตาสัตว์ที่มีอยู่ในบ้าน
	77 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ร้องเพลงได้บางคำหรือร้องเพลงคลอตามทำนอง (PS)	1. ให้พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กชวนเด็กร้องเพลงที่เด็กคุ้นเคย 2. ถ้าเด็กไม่ยอมร้องเพลง ให้ถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครองว่าเด็กสามารถร้องเพลงบางคำหรือพูดคำคล้องจองได้หรือไม่ ผ่าน : เด็กสามารถร้องเพลงตามพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กได้ โดยอาจร้องชัดแค่บางคำ หรือคลอตามทำนอง	1. ร้องเพลงที่เหมาะสมให้เด็กฟัง เช่น เพลงช้าง เพลงเป็ด หรือเพลงเด็กของท้องถิ่น โดยออกเสียงและทำนองที่ชัดเจน แล้วชวนให้เด็กร้องตาม พร้อมทั้งทำท่าทางประกอบ 2. ร้องเพลงเดิมซ้ำบ่อย ๆ เพื่อให้เด็กคุ้นเคยจำได้และกระตุ้นให้เด็กร้องตาม หรือเว้นเพื่อให้เด็กร้องต่อเป็นช่วง ๆ 3. เมื่อเด็กเริ่มร้องเพลงเองได้ให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเด็กร้องตามเด็ก เลือกเปิดเพลงที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับเด็กและพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กร้องเพลงต่าง ๆ ร่วมกับเด็กพร้อมทั้งทำท่าประกอบ เช่น เพลงช้าง เพลงเป็ด หรือเป็นเพลงเด็กภาษาอังกฤษ อาจเลือกบทเพลงที่มีความคล้องจองกัน เพื่อส่งเสริมความสนใจศิลปะ

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

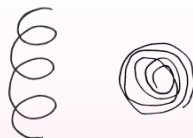
อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
30 (2 ปี 6 เดือน)	78 ผ่าน ไม่ผ่าน	<p>เด็กรู้จักรอให้ถึงรอบของ ตนเองในการเล่นโดยมีผู้ใหญ่ คอยบอก (PS)</p> <p>อุปกรณ : 1. ก้อนไม้ 4 ก้อน 2. ถ้วยสำหรับใส่ก้อนไม้ 1 ใบ</p> 	<p>1. ถือก้อนไม้ 2 ก้อน และยื่นก้อนไม้ ให้เด็ก 2 ก้อน</p> <p>2. วางถ้วยตรงหน้าเด็กและพูดว่า “เรามา ใส่ก้อนไม้คนละ 1 ก้อน ให้ถือก้อนไม้ ไว้ก่อน ให้ครูใส่ก่อน แล้วหนูค่อยใส่”</p> <p>3. สังเกตการรอให้ถึงรอบของเด็ก</p> <p>ผ่าน : เด็กรู้จักรอให้ถึงรอบของตนเอง เมื่อบอกให้รอ</p>	<p>1. ผลัดกันเล่นกับเด็กจนเด็กคุ้นเคยก่อน</p> <p>2. ฝึกให้เด็กเล่นเป็นกลุ่มด้วยกัน โดยมีพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล เด็กบอกเด็ก เช่น “..(ชื่อเด็ก)..เอาห่วงใส่หลัก” “แล้วรอก่อนนะ”</p> <p>3. พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก บอกให้เด็กคนต่อไปเอาห่วง ใส่หลัก ถ้าเด็กรอไม่ได้ ให้เตือนทุกครั้งจนเด็กรอได้เอง</p> <p>4. ฝึกเล่นกิจกรรมอย่างอื่น เช่น ร้องเพลง/นับเลขพร้อมกันก่อนแล้ว ค่อยกินขนม หรือในสถานการณ์อย่างอื่นที่ต้องมีการรอให้ถึงรอบ ของตนเองกับเด็ก เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กเข้าแถว รอจ่าย เงินเวลาซื้อของ</p> <p>วัสดุที่ใช้แทนได้ : ตะกร้าใส่ของ/กล่อง/จาน และของเล่นต่าง ๆ ที่มีในบ้าน</p> <p>วัตถุประสงค์ : ฝึกการควบคุมอารมณ์ตนเองให้รอจนถึงรอบของ ตัวเอง มีความอดทน รู้จักให้เกียรติผู้อื่น ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ได้ตามขั้นตอน</p>

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
31 - 36 (2 ปี 7 เดือน - 3 ปี)	79 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ยืนขาเดียว 1 วินาที (GM)	แสดงวิธียืนขาเดียวให้เด็กดู แล้วบอกให้เด็กยืนขาเดียวให้นานที่สุดเท่าที่จะนานได้ ให้โอกาสประเมิน 3 ครั้ง (อาจเปลี่ยนขาได้) ผ่าน : เด็กยืนขาเดียวได้นาน 1 วินาทีอย่างน้อย 1 ใน 3 ครั้ง	1. ยืนบนขาข้างเดียวให้เด็กดู 2. ยืนหันหน้าเข้าหากัน และจับมือเด็กไว้ทั้งสองข้าง 3. ยกขาข้างหนึ่งขึ้นแล้วบอกให้เด็กทำตามเมื่อเด็กยืนได้ เปลี่ยนเป็นจับมือเด็กข้างเดียว 4. เมื่อเด็กสามารถยืนด้วยขาข้างเดียวได้ ค่อย ๆ ปล่อยมือให้เด็กยืนทรงตัวได้ด้วยตนเอง เปลี่ยนเป็นยกขาอีกข้างหนึ่งโดยทำซ้ำเช่นเดียวกัน
	80 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เลียนแบบลากเส้นเป็นวงต่อเนื่องกัน (FM) อุปกรณ์ : 1. ดินสอ 2. กระดาษ	1. ลากเส้นเป็นวงต่อเนื่องให้เด็กดู พร้อมกับพูดว่า “ลากเส้นเป็นวง” 2. ยืนดินสอและกระดาษ แล้วบอกให้เด็กทำตาม ผ่าน : เด็กสามารถลากเส้นเป็นวงต่อเนื่องกันได้ ตัวอย่าง เส้นวงต่อเนื่อง	1. นำดินสอมาลากเส้นเป็นวงต่อเนื่องกันให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง 2. ส่งดินสอให้เด็กและพูดว่า “(ชื่อเด็ก) ลากเส้นแบบนี้” 3. ถ้าเด็กทำไม่ได้ ให้ช่วยจับมือเด็กลากเส้นเป็นวงต่อเนื่อง 4. เมื่อเด็กเริ่มทำเองได้ปล่อยให้เด็กทำเอง โดยใช้สีที่แตกต่างกันเพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็ก

ช่วงอายุ 31 - 36 เดือน
<https://youtu.be/8c1axMEbBo>

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
31 - 36 (2 ปี 7 เดือน - 3 ปี)	81 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	นำวัตถุ 2 ชนิด ในห้องมาให้ได้ ตามคำสั่ง (RL) อุปกรณ์ : วัตถุที่เด็กรู้จัก 6 ชนิด เช่น แปรงสีฟัน หวี ซ้อน ถ้วย ตักตาผ้า บอล 	1. นำวัตถุทั้ง 6 ชนิด วางไว้ในที่ต่าง ๆ ในห้อง โดยให้อยู่ห่างจากตัวเด็กประมาณ 3 เมตร 2. บอกให้เด็กหยิบวัตถุ 2 ชนิด เช่น แปรงสีฟัน และหวีมาให้ (ครั้งที่ 1) 3. นำวัตถุทั้ง 2 ชนิด กลับไปวางไว้ในตำแหน่งใหม่ 4. ทำซ้ำในข้อ 2 และ 3 อีก 2 ครั้ง หมายเหตุ : หากคำสั่งแรกไม่ผ่านอาจให้เด็กหยิบวัตถุชนิดอื่น แต่ให้ทดสอบซ้ำ 3 ครั้ง ในวัตถุชนิดนั้น ผ่าน : เด็กสามารถนำวัตถุ 2 ชนิดมาให้ได้ถูกต้องอย่างน้อย 2 ใน 3 ครั้ง	1. ฝึกเด็กในชีวิตประจำวัน โดยออกคำสั่งให้เด็กหยิบของในห้องมาให้ทีละ 2 ชนิด เช่น หยิบแปรงสีฟัน และยาสีฟัน เสื้อและกางเกง ถ้าเด็กหยิบไม่ถูก ให้ชี้บอกหรือจูงมือเด็กพาไปหยิบของ เมื่อเด็กทำได้แล้ว ให้เปลี่ยนคำสั่งเป็นหยิบของใช้อื่น ๆ ที่หลากหลายมากขึ้น 2. พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก จัดเก็บของให้เป็นระเบียบ และอยู่ที่ประจำทุกครั้ง เพื่อฝึกให้เด็กมีระเบียบ 3. เมื่อเด็กทำได้แล้วให้เด็กเตรียมของก่อนที่จะทำกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น ก่อนอาบน้ำ หยิบผ้าเช็ดตัว หยิบแปรงสีฟัน ยาสีฟัน (ฝึกแปรงฟันแบบถูไปมา) ใส่เสื้อผ้าก่อนไปโรงเรียน หยิบกระเป๋า รองเท้า และฝึกการเก็บของให้เป็นระเบียบซ้ำที่เดิมทุกครั้งที่น่าออกมาใช้ เป็นต้น วัสดุที่ใช้แทนได้ : ของใช้ในบ้านชนิดอื่น ๆ ที่ไม่เป็นอันตราย
	82 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	พูดติดต่อกัน 3 - 4 คำได้ อย่างน้อย 4 ความหมาย (EL)	สังเกตหรือถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเด็กว่าเด็กสามารถพูด 3 - 4 คำ (ไม่ใช่ 3 - 4 พยางค์) ติดกันได้หรือไม่ เช่น - บอกการให้ เช่น - บอกความต้องการ - บอกปฏิเสธ - แสดงความคิดเห็น ผ่าน : เด็กพูดประโยคหรือวลีที่เป็นคำ 3 - 4 คำอย่างน้อย 4 ความหมาย	1. พูดคำ 3 - 4 คำ ให้เด็กฟังบ่อยๆและให้เด็กพูดตาม ถ้าเด็กพูดได้ทีละคำหรือ 2 คำ ให้พูดขยายคำพูดเด็กเป็น 3 - 4 คำ เช่น เด็กพูด “ไป” พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก พูดว่า “ไปหาแม่” “ไปกินข้าว” เพื่อให้เด็กบอกความต้องการให้ผู้อื่นได้เข้าใจ 2. ร้องเพลงเด็กที่ใช้คำพูดง่าย ๆ ให้เด็กฟังบ่อย ๆ พร้อมทำท่าทางตามเพลง เว้นวรรคให้เด็กร้องต่อ เช่น “จับ...(ปูดำ) ขยำ...(ปูนา) ” อาจร้องเพลงที่เป็นคำกลอนหรือภาษาอื่นที่เหมาะสม 3. พูดโต้ตอบกับเด็กบ่อยๆในสิ่งที่เด็กสนใจหรือกำลังทำกิจกรรมอยู่ วิธีพูดให้พูดซ้ำ ๆ ซัด ๆ มีจังหวะหยุดเพื่อให้เด็กพูดตามในระหว่างชีวิตประจำวัน เช่น ระหว่างอาบน้ำ ระหว่างทานข้าว การดูรูปภาพ ประกอบอ่านหนังสือร่วมกัน

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
31 - 36 (2 ปี 7 เดือน - 3 ปี)	83 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ใส่กางเกงตัวเอง (PS)	ถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กว่า “เด็กสามารถใส่กางเกงเอวยางยืดได้เองหรือไม่” ผ่าน : เด็กใส่กางเกงเอวยางยืดได้เองโดยไม่ต้องช่วย และไม่จำเป็นต้องถูกดัน	1. เริ่มฝึกเด็กโดยใช้กางเกงขาสั้นเอวยืด มีชั้นตอนดังนี้ 2. สอนให้เด็กรู้จักด้านนอกและด้านใน ด้านหน้าและด้านหลังของกางเกง 3. จัดให้เด็กนั่ง จับมือเด็กทั้ง 2 ข้าง จับที่ขอบกางเกงและดึงขอบกางเกงออกให้กว้าง สอดขาเข้าไปในกางเกงที่ละข้างจนชายกางเกงพันข้อเท้า 4. ให้เด็กยืนขึ้น จับมือเด็กดึงขอบกางเกงให้ถึงระดับเอว 5. ถ้าเด็กเริ่มทำได้ให้ลดการช่วยเหลือลงทีละขั้นตอนและปล่อยให้เด็กทำเอง ซึ่งการที่เด็กช่วยเหลือตนเองเบื้องต้นได้ เพิ่มความภาคภูมิใจในตนเอง
37 - 41 (3 ปี 1 เดือน - 3 ปี 5 เดือน)	84 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ยืนขาเดียว 3 วินาที (GM)	แสดงวิธียืนขาเดียวให้เด็กดู แล้วบอกให้เด็กยืนขาเดียวให้นานที่สุดเท่าที่จะนานได้ ให้โอกาสประเมิน 3 ครั้ง (อาจเปลี่ยนขาได้) ผ่าน : เด็กยืนขาเดียวได้นาน 3 วินาทีอย่างน้อย 1 ใน 3 ครั้ง	1. ยืนบนขาข้างเดียวให้เด็กดู 2. ยืนหันหน้าเข้าหากัน และจับมือเด็กไว้ทั้งสองข้าง 3. ยกขาข้างหนึ่งขึ้นแล้วบอกให้เด็กทำตาม เมื่อเด็กยืนได้เปลี่ยนเป็นจับมือเด็กข้างเดียว 4. เมื่อเด็กสามารถยืนด้วยขาข้างเดียวได้ค่อย ๆ ปล่อยมือให้เด็กยืนทรงตัวได้ด้วยตนเอง เปลี่ยนเป็นยกขาอีกข้างหนึ่งโดยทำซ้ำเช่นเดียวกัน
	85 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เลียนแบบวาดรูปวงกลม (FM) อุปกรณ์ : 1. ดินสอ 2. กระดาษ	วาดรูปวงกลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 5 ซม. ให้เด็กดูและพูดว่า “ครูวาดรูปวงกลม” และให้เด็กทำตาม ผ่าน : เด็กสามารถวาดรูปวงกลมโดยไม่มีเหลี่ยม ไม่มีเว้า และเส้นที่มาเชื่อมต่อซ้อนกันไม่เกิน 2 ซม. ได้อย่างน้อย 1 ใน 3 ครั้ง	1. สอนให้เด็กวาดวงกลมโดยเริ่มจากจุดที่กำหนดให้และกลับมาสิ้นสุดที่จุดกำหนดเดิม พร้อมออกเสียง โดยวาดเป็นวงกลมจากซ้ายไปขวาพร้อมออกเสียง “วงกลม..หยุด” ยกมือขึ้นเพื่อให้เด็กเข้าใจคำว่า หยุด 2. จับมือเด็กวาดวงกลมและยกมือเด็กขึ้นเมื่อออกเสียง “วงกลม...หยุด” โดยยกมือขึ้น ให้ตรงกับคำว่า หยุด 3. เมื่อเด็กทำได้ดีขึ้นค่อย ๆ ลดการช่วยเหลือลง จนสามารถหยุดได้เองเมื่อลากเส้นมาถึงจุดสิ้นสุด

ช่วงอายุ 37 - 41 เดือน
<https://youtu.be/PUknPn8GdE>

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
37 - 41 (3 ปี 1 เดือน - 3 ปี 5 เดือน)	86 * □ ผ่าน □ ไม่ผ่าน	ทำตามคำสั่งต่อเนื่องได้ 2 กริยากับวัตถุ 2 ชนิด (RL) อุปกรณ์ : ของเล่น เช่น หวี ตุ๊กตาผ้า บอล ช้อน 	1. วางวัตถุ 4 ชนิด ตรงหน้าเด็กในระยะ ที่เด็กหยิบได้แล้วพูดกับเด็ก เช่น “หยิบหวี ให้ครูแล้วชี้ตุ๊กตาซิ” 2. วางสลับวัตถุทั้ง 4 ชนิดใหม่ 3. กรณีที่เด็กไม่ผ่านคำสั่งแรกให้เปลี่ยน เป็นคำสั่งอื่นได้อีก 2 คำสั่ง โดยอาจเปลี่ยน กริยาหรือวัตถุได้ ผ่าน : เด็กสามารถทำตามคำสั่งต่อเนื่อง ได้อย่างน้อย 1 ใน 3 ครั้ง	1. ฝึกเด็กในชีวิตประจำวัน โดยออกคำสั่ง เน้นคำที่เป็นชื่อสิ่งของ และการกระทำ เช่น ขณะอาบน้ำ “เอาเสื่อใส่ตะกร้าแล้วหยิบ ผ้าเช็ดตัวมา” / ขณะแต่งตัว “ใส่กางเกงแล้วไปหวีผม” / ขณะ รับประทานอาหาร “เก็บจานแล้วเอาผ้าไปเช็ดโต๊ะ” 2. ถ้าเด็กทำได้เพียงคำสั่งเดียว ให้ชี้ไปที่สิ่งของที่ไม่ได้ทำแล้วบอกซ้ำ หรือพูดกระตุ้นเตือนความจำเด็ก เช่น “ต่อไปทำอะไรอีกนะ?” หรือ “เมื่อเก็บอะไรอีกนะ?” ฝึกซ้ำ ๆ จนเด็กสามารถทำตามคำสั่งได้ถูกต้อง วัสดุที่ใช้แทนได้ : ของใช้ในบ้านชนิดอื่น ๆ ที่ไม่เป็นอันตราย วัสดุประสงค์ : เพื่อฝึกให้เด็กทำตามสั่งได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยอาศัยความเข้าใจผ่านการจดจำเรียนรู้
	87 * □ ผ่าน □ ไม่ผ่าน	ถามคำถามได้ 4 แบบ เช่น ใคร อะไร ที่ไหน ทำไม (EL)	1. สังเกตขณะเด็กเล่นของเล่นหรือ ประเมินทักษะอื่น 2. ถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล เด็กว่า เด็กเคยถามคำถาม “ใคร” “อะไร” “ที่ไหน” “ทำไม” หรือไม่ ผ่าน : เด็กสามารถใช้คำถาม ถามต่างกัน 4 แบบ	1. เล่นนิทานให้เด็กฟัง ตั้งคำถามจากเนื้อเรื่องในนิทานให้เด็กตอบ และกระตุ้นให้เด็กเป็นผู้ถาม พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก เป็นผู้ตอบบ้าง 2. ตั้งคำถามจากชีวิตประจำวันให้เด็กตอบบ่อย ๆ เช่น “ใครสอน หนังสือ” “ร้องเพลงอะไร” “หนังสืออยู่ที่ไหน” “ทำไมต้องไป” ในชีวิตประจำวัน 3. เมื่อเด็กถาม ให้ตอบเด็กทุกครั้งด้วยความเอาใจใส่ และพูดคุยกับ เด็กในเรื่องที่เด็กถาม วัสดุประสงค์ : เพื่อฝึกความจำคำศัพท์และสามารถเลือกใช้ สื่อความหมายด้วยการพูดอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ ยิ่งเด็ก สามารถตั้งคำถามได้มาก ยิ่งแสดงออกถึงความใฝ่รู้เป็นอย่างดี

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
37 - 41 (3 ปี 1 เดือน - 3 ปี 5 เดือน)	88 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ทำตามกฎ กติกา ในการเล่น เป็นกลุ่มได้โดยมีผู้ใหญ่แนะนำ (PS)	ถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก ว่าเด็กสามารถเล่นด้วยกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ได้หรือไม่ ผ่าน : เด็กสามารถเล่นในกลุ่มตามกฎ กติกา โดยไม่ต้องแนะนำเป็นรายบุคคล	1. ร่วมเล่นกิจกรรมง่าย ๆ กับเด็กเริ่มจากกลุ่มเล็ก ๆ เช่น เล่นซ่อนหา ตบบล็อก สร้างบ้าน เล่นขายของ เป็นต้น โดยตั้งกฎ กติกา ร่วมกัน และส่งเสริมให้เด็กเล่นกับเพื่อน โดยคอยดูแลขณะกำลังเล่น 2. ถ้าเด็กยังไม่สามารถเล่นตามกฎ กติกา ได้ ให้คอยกำกับเด็ก จนเล่นตามกฎ กติกา ได้เอง 3. ฝึกเด็กให้รู้จักแพ้ชนะในการเล่นกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เล่นซ่อนหา เป็นต้น วัตถุประสงค์ : เพื่อฝึกการปฏิบัติตามกฎ กติกา การเล่นร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งเป็นการฝึกการควบคุมอารมณ์ของเด็ก
	89 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ช่วยทำงานขั้นตอนเดียว ได้เอง (PS)	ถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก ว่า “เด็กสามารถช่วยทำงานง่าย ๆ เช่น ยกของ เก็บของ ได้เอง โดยผู้ใหญ่ไม่ต้อง ช่วยได้หรือไม่” ผ่าน : เด็กสามารถช่วยทำงานขั้นตอนเดียว ได้เอง	1. ชวนให้เด็กทำงานบ้านด้วยกัน เช่น เก็บของเล่น เก็บเสื้อผ้า ของตนเอง ช่วยล้างจาน กวาดบ้าน หยิบของ ฝึกทุกครั้งที่มีโอกาส เพื่อให้เด็กสามารถทำงานบ้านง่าย ๆ ได้ 2. ฝึกให้เด็กมีหน้าที่รับผิดชอบโดยเริ่มจากส่วนของตนเอง เช่น เก็บของเล่นด้วยตนเองหลังจากเล่นเสร็จ เก็บเสื้อผ้าของตนเอง ใส่ตะกร้า วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เด็กรู้จักรับผิดชอบตัวเองและช่วยเหลือผู้อื่น ในงานง่าย ๆ ได้ ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
42 (3 ปี 6 เดือน)	90 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ยืนขาเดียว 5 วินาที (GM)	แสดงวิธียืนขาเดียวให้เด็กดู แล้วบอกให้เด็กยืนขาเดียวให้นานที่สุดเท่าที่จะนานได้ ให้โอกาสประเมิน 3 ครั้ง (ให้เปลี่ยนขาได้) โดยไม่ยึดเกาะ ผ่าน : เด็กยืนขาเดียวได้นาน 5 วินาทีอย่างน้อย 1 ใน 3 ครั้ง	1. ยืนบนขาข้างเดียวให้เด็กดู 2. ยืนหันหน้าเข้าหากัน และจับมือเด็กไว้ทั้งสองข้าง 3. ยกขาข้างหนึ่งขึ้นแล้วบอกให้เด็กทำตาม เมื่อเด็กยืนได้ให้เปลี่ยนเป็นจับมือเด็กข้างเดียว 4. เมื่อเด็กสามารถยืนด้วยขาข้างเดียวได้ค่อย ๆ ปล่อยมือให้เด็กยืนทรงตัวได้ด้วยตนเอง เปลี่ยนเป็นยกขาอีกข้างหนึ่งโดยทำซ้ำเช่นเดียวกัน
	91 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ใช้แขนรับลูกบอลได้ (GM) อุปกรณ์ : ลูกบอลขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 15 - 20 เซนติเมตร 	1. ยืนห่างจากเด็ก 2 เมตร 2. บอกให้เด็กยื่นแขนออกมารับลูกบอลแล้วโยนลูกบอลไปที่เด็ก ผ่าน : เด็กสามารถยื่นแขนมารับและถือลูกบอลไว้ได้ 1 ใน 3 ครั้ง	1. เล่นโยนลูกโป่งกับเด็ก โดยโยนลูกโป่งขึ้นไปแล้วบอกให้เด็กรับให้ได้ เด็กก็จะรับลูกโป่งได้ง่ายเพราะมีเวลาเตรียมตัวนานก่อนที่ลูกโป่งจะตกลงมาถึง ทำให้สามารถปรับตัวและปรับการทำงานของมือกับตาได้ทัน 2. จับท่ารับให้เด็กโดยหงายมือ งอข้อศอก ใช้แขนโอบรับ 3. ลดการช่วยเหลือจากจับมือเป็นจับแขนจนเด็กรับได้เอง 4. เมื่อรับลูกโป่งได้คล่องแล้ว ให้เปลี่ยนเป็นลูกบอล 5. เมื่อรับลูกบอลได้คล่องแล้ว เพิ่มระยะห่างที่จะรับลูกบอลเป็น 1 - 2 เมตร ของเล่นที่ใช้แทนได้ : ลูกโป่ง ฝ้ามัดเป็นก้อน

ช่วงอายุ 42 เดือน
<https://youtu.be/VJ1zr-KkDFc>

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
42 (3 ปี 6 เดือน)	92 ผ่าน ไม่ผ่าน	แยกรูปทรงเรขาคณิตได้ 3 แบบ (FM) อุปกรณ์ : รูปทรงเรขาคณิตที่มีสีเดียวกันทั้งหมด ได้แก่ 1. รูปทรงกระบอกสี 3 ชิ้น 2. รูปทรงสามเหลี่ยม 3 ชิ้น 3. รูปทรงสี่เหลี่ยม 3 ชิ้น 	1. วางรูปทรง ทั้ง 9 ชิ้นคละกัน ไว้ตรงหน้าเด็ก 2. แสดงวิธีแยกรูปทรงให้เด็กดู และพูดว่า “ครูจะวางรูปทรงกระบอกสีไว้ด้วยกัน ทรงสี่เหลี่ยมไว้ด้วยกัน และทรงสามเหลี่ยมไว้ด้วยกัน” แล้วรื้อออก 3. คละรูปทรงทั้งหมดและยื่นให้เด็กและบอกเด็กว่า “ลองทำเหมือนครู ซิคะ/ครับ” ผ่าน : เด็กสามารถแยกรูปทรงชนิดเดียวกันเป็นกลุ่มได้ถูกต้องทั้ง 3 แบบ	1. สอนให้เด็กรู้จักรูปทรง โดยหยิบรูปทรงกระบอกสีวางไว้ในงานที่ 1 รูปทรงสามเหลี่ยมวางไว้ในงานที่ 2 รูปทรงสี่เหลี่ยมวางไว้ในงานที่ 3 2. บอกให้เด็กหยิบรูปทรงวางไว้ในงานที่มีรูปทรงนั้น จนครบทั้งหมด 3. ลดการช่วยเหลือจนเด็กสามารถทำได้เอง วัสดุที่ใช้แทนได้ : สิ่งของในบ้านชนิดอื่น ๆ ที่ไม่เป็นอันตราย - รูปทรงกระบอกสี เช่น ฝาขวดน้ำดื่ม - รูปทรงสี่เหลี่ยม เช่น กล่อง - รูปทรงสามเหลี่ยม เช่น ขนมหียน พับใบตองเป็นสามเหลี่ยม วัตถุประสงค์ : ฝึกความจำ ความเข้าใจ วิเคราะห์และแก้ปัญหา การแยกหมวดหมู่รูปทรงได้
	93 ผ่าน ไม่ผ่าน	ประกอบชิ้นส่วนของรูปภาพที่ถูกตัดออกเป็น 3 ชิ้นได้ (FM) อุปกรณ์ : รูปภาพตัดออกเป็น 3 ชิ้น 1 รูป 	ให้เด็กดูภาพประกอบชิ้นส่วนที่สมบูรณ์ จากนั้นแยกชิ้นส่วนของภาพออกจากกัน วางไว้ตรงหน้าเด็ก แล้วบอกให้เด็กประกอบชิ้นส่วนของภาพเข้าด้วยกัน ผ่าน : เด็กสามารถต่อชิ้นส่วนของภาพเข้าด้วยกันได้เองถูกต้องอย่างน้อย 1 ใน 3 ครั้ง โดยต่อลงในกรอบ	1. วางรูปที่ตัดออกเป็น 3 ชิ้น ตรงหน้าเด็ก และวางอีกภาพต้นแบบไว้ให้เด็กสังเกตรูปภาพนั้น 2. แยกรูปภาพทั้ง 3 ชิ้น ออกจากกันโดยการขยายรอยต่อให้กว้างขึ้น ช่วยกันกับเด็กต่อเป็นภาพเหมือนเดิม 3. เพิ่มความยากโดยคละชิ้นส่วนของภาพทั้งหมด ช่วยกันกับเด็กต่อเป็นภาพเหมือนเดิม ถ้าเด็กเริ่มทำได้แล้วปล่อยให้เด็กต่อภาพด้วยตนเอง ของที่ใช้แทนได้ : รูปภาพ รูปการ์ตูน ปฏิทิน ปกสมุด ปกหนังสือ ที่เหมือนกันทั้ง 2 ชิ้น ตัดชิ้นส่วนเป็น 3 ชิ้น วัตถุประสงค์ : ฝึกเข้าใจปัญหา การสังเกต วิเคราะห์ และแก้ปัญหาได้

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
42 (3 ปี 6 เดือน)	94 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้ (FM) อุปกรณ์ : 1. ดินสอ 2. กระดาษ 3. กระดาษที่มีรูปร่างกลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 2.5 ซม. ตามแบบ (ใช้สีเส้นวงกลมหนาๆ บนกระดาษขาว) 	ยื่นกระดาษที่มีรูปร่างกลมให้เด็กดูพร้อมพูดคำว่า “นี่คือรูปร่างกลม หนูลองวาดรูปร่างกลม (ตามตัวอย่าง) ให้ดูซิ” พร้อมกับส่งดินสอให้เด็กโดยไม่แสดงท่าทางการวาดให้เด็กดู ผ่าน : เด็กสามารถวาดรูปร่างกลมที่บรรจบกันตามแบบได้ โดยไม่มีเหลี่ยม ไม่เว้า เกยกันไม่เกิน 2 ซม. (ไม่จำกัดเส้นผ่านศูนย์กลาง)	1. วาดรูปร่างกลมให้เด็กดู 2. บอกให้เด็ก วาดรูปร่างกลมตาม 3. ถ้าเด็กวาดไม่ได้ ให้ช่วยจับมือเด็กวาด 4. เมื่อเด็กเริ่มวาดรูปร่างกลมได้แล้ว พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก วาดรูปร่างกลมลงในกระดาษ โดยไม่ให้เด็กเห็น แล้วส่งกระดาษที่พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กวาดให้เด็กและบอกว่า “หนูลองวาดรูปร่างกลมแบบนี้ซิคะ/ครับ”
	95 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	วางวัตถุไว้ข้างหน้าและข้างหลังได้ตามคำสั่ง (RL) อุปกรณ์ : 1. ตุ๊กตาผ้า 1 ตัว 2. ก้อนไม้สี่เหลี่ยมลูกบาศก์ 1 ก้อน หมายเหตุ : หากมีข้อจำกัดการใช้ตุ๊กตาสามารถใช้อุปกรณ์อื่นแทน เช่น รถของเล่น	1. วางตุ๊กตาในท่านั่งตรงหน้าเด็ก 2. ส่งก้อนไม้ให้เด็กแล้วพูดว่า “วางก้อนไม้ไว้ข้างหน้าตุ๊กตา” แล้วบอกต่อไปว่า “วางก้อน ไม้ไว้ข้างหลังตุ๊กตา” 3. เก็บก้อนไม้ออกให้โอกาสประเมิน 3 ครั้ง ผ่าน : เด็กสามารถวางได้ถูกต้องตำแหน่งทั้งข้างหน้าและข้างหลังอย่างน้อย 2 ใน 3 ครั้ง	1. ของเล่นหลาย ๆ ชนิด ที่สามารถวางของข้างหน้าและข้างหลังได้ เช่น แก้ว ไม้เต้ ถ้วย ก้อนไม้ แสดงวิธีให้เด็กดูพร้อมอธิบาย และชวนให้ทำตาม เช่น “ดูซิก้อนไม้อยู่ข้างหน้าโต๊ะ ก้อนไม้อยู่ข้างหลังโต๊ะ” บอกเด็กให้ “วางก้อนไม้ ไว้ข้างหน้า” 2. ถ้าเด็กไม่ทำตามหรือทำตามไม่ถูก ให้แสดงให้ดูซ้ำ พร้อมทั้งช่วยจับมือเด็กทำหรือชี้ พร้อมกับพูดเน้น “ข้างหน้า” และ “ข้างหลัง” 3. ขณะเล่นกับเด็กให้วางของเล่นที่คล้าย ๆ กันไว้ข้างหน้า 1 ชิ้น และข้างหลัง 1 ชิ้น พูดบอกให้เด็กหยิบ เช่น “หยิบรถที่อยู่ข้างหลัง แก้วซิคะ/ครับ”

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
42 (3 ปี 6 เดือน)	96 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เลือกจัดกลุ่มวัตถุตามประเภท ภาพเสื้อผ้าได้ (RL) อุปกรณ: ชุดจัดประเภทสิ่งของ 1. บัตรภาพสัตว์ 3 ชนิด 2. บัตรภาพอาหาร 3 ชนิด 3. บัตรภาพเสื้อผ้า 3 ชนิด 	วางวัตถุทั้งหมด 3 ประเภท คละกัน ลงตรงหน้าเด็ก แล้วพูดว่า “เลือกอันที่เป็นเสื้อผ้าส่งให้ ผู้ประเมิน” (ให้เด็กหยิบเพียง 3 ชิ้น) ผ่าน : เด็กสามารถเลือกภาพเสื้อผ้าได้ถูกต้อง อย่างน้อย 2 ใน 3 ชิ้น	1. วางเสื้อผ้าทั้งหมดให้เด็กดูแล้วบอกให้รู้จัก เสื้อผ้าที่ละชิ้น เช่น “นี่คือเสื้อผ้า มีกางเกง เสื้อ ถุงเท้า ...” 2. บอกให้เด็กเลือกเสื้อผ้าที่ละชิ้นตามคำบอก จนเด็กสามารถเลือกได้ ทั้ง 3 ชิ้น 3. นำเสื้อผ้าไปรวมกับวัตถุประเภทอื่น โดยเริ่มจากให้เด็กเลือกวัตถุ 2 ประเภท เช่น เสื้อผ้าและสัตว์ เมื่อเด็กเลือกได้ถูกต้อง แล้วจึงเพิ่มประเภทวัตถุเป็น 3 ประเภท ของที่ใช้แทนได้ : - รูปเสื้อผ้า/อาหาร/สัตว์ โดยวาดหรือตัดมาจากหนังสือ นิตยสาร แผ่นพับ - สอนจากของจริง วัตถุประสงค์ : ฝึกความจำ การแยกประเภทและนำมาประยุกต์เพื่อการเลือก และจัดหมวดหมู่
	97 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	พูดถึงเหตุการณ์ที่เพิ่งผ่านไปใหม่ ๆ ได้ (EL)	ถามเด็กว่า “ก่อนมาที่นี่ หนูทำอะไรบ้างจ๊ะ” ผ่าน : เด็กสามารถเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่ผ่านมาให้ผู้ใหญ่หรือเด็กด้วยกันฟังได้ อย่างน้อย 1 ครั้ง	1. ถามคำถามที่เกี่ยวข้องกับกิจวัตรประจำวันทีเพิ่งผ่านไปช่วงขณะ เช่น กินข้าวเสร็จ ล้างหน้า แปรงฟัน เข้าห้องน้ำ ดื่มนมมาลา ทิ้งระยะเวลาสักครู่หนึ่งแล้วถามเด็กว่า “เมื่อกี้หนูไปทำอะไรมาคะ” 2. ถามถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมาระยะเวลานานขึ้น และเปิดโอกาสให้เด็กเล่า ถ้าเด็กตอบไม่ได้ให้เชื่อมโยงเหตุการณ์ที่ทำร่วมกันกับพ่อแม่หรือบุคคลอื่นในครอบครัว วัตถุประสงค์ : เพื่อฝึกให้เด็กเรียบเรียงความคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ผ่านมาและเล่าถ่ายทอดให้ผู้ใหญ่ฟังตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดก่อนหลังได้อย่างถูกต้อง เป็นการฝึกความจำขณะทำงาน

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
42 (3 ปี 6 เดือน)	98 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	พูด “ขอ” หรือ “ขอบคุณ” หรือ “ให้” ได้เอง (EL)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กว่า “ถ้าเวลาที่เด็กต้องการหรือได้รับจากผู้อื่น เด็กจะพูด “ขอ” หรือ “ขอบคุณ” หรือ “ให้” ได้หรือไม่ 2. ก่อนยื่นของให้เด็ก รอดูการตอบสนองว่าเด็กพูด “ขอ” หรือไม่ 3. เมื่อเด็กได้รับของแล้ว เด็กพูดคำว่า “ขอบคุณ” หรือไม่ 4. เมื่อเด็กมีของอยู่ในมือ สังเกตหรือถามจากผู้ปกครองว่าเด็กเคยพูดและให้ของคนอื่นหรือไม่ <p>ผ่าน : เด็กสามารถพูด “ขอ” หรือ “ขอบคุณ” หรือ “ให้” ได้เอง 2 ใน 3 ความหมาย</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กทำตัวอย่างการพูด “ขอ” “ขอบคุณ” “ให้” ให้เด็กได้ยินบ่อย ๆ เช่น <ol style="list-style-type: none"> 1.1 พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก พูดคำว่า “ขอ.....ให้แม่/พ่อนะจ๊ะ” กับลูกก่อนเวลาที่จะเอาของเล่นหรือขนมจากมือลูกไม่เอาของจากมือเด็กก่อนเด็กยินยอม 1.2 เมื่อเด็กยื่นของที่อยู่ในมือให้แล้ว พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเด็ก พูดคำว่า “ขอบใจจ๊ะ/ขอบคุณค่ะ เป็นเด็กดีมากที่รู้จักแบ่งของให้คนอื่น” 1.3 เวลาพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก มีขนมต้องการแบ่งให้ลูกรับประทาน ให้พูดกับเด็กว่า “วันนี้แม่/พ่อซื้อขนมมาด้วย จะแบ่งให้หนูและพี่ ๆ กินด้วยกันนะจ๊ะ กินด้วยกันหลายคนสนุกดี” 2. สอนและกระตุ้นให้เด็กพูด “ขอ” “ขอบคุณ” “ให้” เช่น <ol style="list-style-type: none"> 2.1 ฝึกลูกไม่ให้แย่งของ เช่น ก่อนจะให้ของ ให้เด็กแบมือพูด “ขอ” แล้วจึงให้ของกับเด็ก 2.2 ให้เด็กพูด “ขอบคุณ” ทุกครั้ง เมื่อมีคนให้ความช่วยเหลือหรือให้ของ 2.3 ฝึกเด็กให้รู้จักการแบ่งปันและการให้ เช่น แบ่งขนม ของเล่น ให้เพื่อน ๆ หรือคนรอบข้าง แล้วบอกให้เด็กพูดว่า “ให้” เวลาทำขนมหรืออาหารให้ชวนเด็กนำอาหารเหล่านี้ไปแบ่งปันเพื่อนบ้าน, ชวนเด็กเข้าร่วมกิจกรรมการกุศล เป็นต้น <p>วัตถุประสงค์ : รู้จักเลือกใช้คำพูดที่เหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อฝึกมารยาทที่ดีทางสังคม เพิ่มความภาคภูมิใจในตนเอง</p>

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
42 (3 ปี 6 เดือน)	99 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	บอกเพศของตนเองได้ถูกต้อง (PS)	<p>1. ถามเด็กว่า “หนูเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง” ใช้เพศของเด็กขึ้นต้นก่อน เพื่อหลีกเลี่ยงการที่เด็กพูดตามคำสุดท้าย</p> <p>2. เมื่อเด็กตอบแล้วให้ถามกลับไปกลับมา 3 ครั้ง โดยสลับเพศทุกครั้งที่ถาม</p> <p>ผ่าน : เด็กสามารถตอบถูกต้องทั้ง 2 ใน 3 ครั้ง</p>	<p>1. สอนให้เด็กรู้ความแตกต่างของเพศชายและหญิง จากการแต่งตัวทรงผม</p> <p>2. บอกให้เด็กรู้ถึงเพศของสมาชิกในครอบครัว เช่น แม่เป็นผู้หญิง พ่อเป็นผู้ชาย หนูเป็นผู้หญิง</p>
	100 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ใส่เสื้อผ้าหน้าตัวเองโดยไม่ต้อง ติดกระดุม (PS)	<p>แสดงหรือถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กว่า “เด็กสามารถใส่เสื้อผ้าหน้าตัวเองหรือไม่”</p> <p>ผ่าน : เด็กสามารถใส่เสื้อผ้าหน้าได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องติดกระดุม (เสื้อมีแขนหรือไม่มีแขนก็ได้) และไม่ใช้การใส่เสื้อให้ตุ๊กตา</p>	<p>1. ใส่เสื้อผ้าหน้าให้เด็กดู</p> <p>2. นำเสื้อผ้าหน้าคลุมไหล่ของเด็กไว้และจับมือขวาของเด็ก จับคอปกเสื้อด้านซ้ายยกขึ้น (หากเด็กถนัดขวาใส่ด้านขวาก่อนได้)</p> <p>3. ให้เด็กสอดแขนซ้ายเข้าไปในแขนเสื้อด้านซ้าย</p> <p>4. จับมือซ้ายของเด็ก จับคอปกเสื้อด้านขวาแล้วยกขึ้น</p> <p>5. ให้เด็กสอดแขนขวาเข้าไปในแขนเสื้อด้านขวา เมื่อเด็กเริ่มทำได้ลดการช่วยเหลือลง จนเด็กสามารถ ทำได้เองทุกขั้นตอน</p> <p>วัตถุประสงค์ : ฝึกความจำ และทักษะมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม เพิ่มความภาคภูมิใจในตนเอง</p>

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
43 - 48 (3 ปี 7 เดือน - 4 ปี)	101 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	กระโดดขาเดียวได้ อย่างน้อย 2 ครั้ง (GM)	บอกให้เด็กกระโดดขาเดียวไปข้างหน้าหรือกระโดดให้เด็กดูก่อนแล้วบอกให้เด็กทำตาม ผ่าน : เด็กสามารถกระโดดขาเดียวไปข้างหน้าต่อเนื่องได้อย่างน้อย 2 ครั้ง	1. กระโดดขาเดียวให้เด็กดู แล้วบอกให้ทำตาม 2. ถ้าเด็กทำไม่ได้ให้จับมือเด็ก แล้วบอกให้เด็กยืนทรงตัวบนขาข้างหนึ่ง และให้เด็กกระโดด เมื่อเด็กกระโดดได้แล้ว ปล่อยให้ปล่อยมือและบอกให้เด็กกระโดดอยู่กับที่ 3. ขยับห่างจากตัวเด็ก 1 ก้าว แล้วบอกให้เด็กกระโดดมาหา เมื่อทำได้แล้วให้เพิ่มระยะห่างเป็น 2 ก้าว 4. ชวนเด็กเล่นกระโดดขาเดียว ตามการละเล่นในแต่ละภาค เช่น เล่นตั่งเต เป็นต้น 5. พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก ควรระมัดระวังในระหว่างการกระโดด
	102 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ตัดกระดาษรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 10 ซม. ออกเป็น 2 ชิ้น (โดยใช้กรรไกรปลายมน) (FM) อุปกรณ์ : 1. กรรไกรปลายมนสำหรับเด็ก 2. กระดาษสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 10 ซม. 	1. แสดงวิธีตัดกระดาษรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสออกจากกันเป็น 2 ชิ้น ให้เด็กดู โดยตัดจากด้านหนึ่งไปยังอีกด้านที่อยู่ตรงข้าม 2. ยื่นกรรไกรให้กับมือข้างที่ถนัดของเด็ก และยื่นกระดาษให้กับมืออีกข้างหนึ่ง พูดกับเด็กว่า “หนูลองตัดกระดาษนี้ซิ” ให้โอกาสประเมิน 3 ครั้ง ผ่าน : เด็กใช้กรรไกรตัดกระดาษออกเป็น 2 ชิ้น โดยตัดจากด้านหนึ่งไปยังอีกด้านหนึ่งที่อยู่ตรงข้าม อย่างน้อย 1 ใน 3 ครั้ง	1. ใช้กรรไกรตัดกระดาษให้เด็กดูแล้วบอกให้เด็กทำตาม 2. ถ้าเด็กไม่สามารถทำได้ สอนเด็กให้ใช้กรรไกรมือเดียวโดยสอดนิ้วให้ถูกต้องและฝึกขยับนิ้ว 3. เมื่อเด็กขยับนิ้วเป็นแล้วให้เด็กฝึกตัดกระดาษขนาด 5 ซม. เมื่อเด็กทำได้ให้เพิ่มขนาดกระดาษเป็น 10 ซม. 4. ชวนเด็กเล่นตัดกระดาษเป็นรูปต่าง ๆ

ช่วงอายุ 43 - 48 เดือน
<https://youtu.be/hmYir2ZyoUo>

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
43 - 48 (3 ปี 7 เดือน - 4 ปี)	103 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เลียนแบบวาดรูป + (เครื่องหมายบวก) (FM) อุปกรณ์ : 1. ดินสอ 2. กระดาษ 	วางกระดาษตรงหน้าเด็ก แล้ววาดรูป + (เครื่องหมายบวก) ขนาดอย่างน้อย 4 ซม. ส่งดินสอให้เด็กและพูดว่า “หนูลองทำซิ” ให้เด็กวาด 3 ครั้ง โดยแต่ละครั้งให้แสดงการวาดรูป + (เครื่องหมายบวก) ให้เด็กดูก่อนทุกครั้ง ผ่าน : เด็กสามารถวาดรูปโดยมีเส้นแนวตั้ง ตัดกับเส้นแนวนอนได้เอง อย่างน้อย 1 ใน 3 ครั้ง (ไม่จำเป็นต้องมีขนาดเท่ากับแบบ)	1. วาดรูป + (เครื่องหมายบวก) ให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง บอกให้เด็กทำตาม 2. ถ้าเด็กทำไม่ได้ให้ทำเส้นประเป็นรูป + (เครื่องหมายบวก) แล้วจับมือเด็กลากเส้นตามแนว 3. เมื่อเด็กเริ่มทำได้ให้ลากเส้นตามเส้นประด้วยตัวเอง จากนั้นให้วาดโดยไม่มีเส้นประ จนเด็กสามารถวาดรูป + (เครื่องหมายบวก) ได้เอง 4. ชวนเด็กเล่นลากเส้นต่อจุดเป็นรูปต่าง ๆ
	104 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เลือกวัตถุที่มีขนาดใหญ่กว่า และเล็กกว่า (RL) อุปกรณ์ : ชุดวัตถุ 3 ขนาด สีเดียวกัน จำนวน 3 ชุด (ทรงกระบอกสั้น สีเหลี่ยม และสามเหลี่ยม) 	1. วางวัตถุบนโต๊ะที่ละชุด โดยไม่ต้องเรียงขนาด 2. ชี้วัตถุชิ้นที่มีขนาดกลาง แล้วถามว่า “อันไหนใหญ่กว่าอันนี้” “อันไหนเล็กกว่าอันนี้” ทำให้ครบทั้ง 3 ชุดโดยเริ่มจากทรงกระบอกสั้น สีเหลี่ยมและสามเหลี่ยม ผ่าน : เด็กสามารถเลือกวัตถุที่มีขนาดใหญ่กว่า และเล็กกว่าได้ถูกต้อง 2 ใน 3 ชุด	1. ฝึกเด็กในชีวิตประจำวัน เช่น ขณะรับประทานอาหาร สอนเด็กให้รู้จักถ้วยใบใหญ่ ถ้วยใบกลาง ถ้วยใบเล็ก 2. ชี้ที่ถ้วยใบกลาง พร้อมกับชี้ที่ถ้วยใบใหญ่แล้วบอกเด็กว่า “ถ้วยนี้ใหญ่กว่าอันกลาง” และชี้ไปที่ถ้วยใบเล็ก แล้วบอกว่า ถ้วยนี้เล็กกว่าอันกลาง” 3. ทดสอบความเข้าใจ โดยชี้ไปที่ถ้วยใบกลาง แล้วถามเด็กว่า “อันไหนใหญ่กว่าอันนี้” “อันไหนเล็กกว่าอันนี้” ฝึกเด็กบ่อยๆ โดยเปลี่ยนอุปกรณ์ให้หลากหลายมากขึ้น วัสดุใช้แทนได้ : ของใช้ในบ้านชนิดอื่น ๆ ที่ไม่เป็นอันตราย โดยเป็นชนิดเดียวกันแต่มีขนาดต่างกัน เช่น ถ้วย จาน ช้อน

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
43 - 48 (3 ปี 7 เดือน - 4 ปี)	105 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	พูดเป็นประโยค ติดต่อกัน โดยมีความหมาย และเหมาะสมกับโอกาสได้ (EL)	สังเกตขณะทดสอบ หรือถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กว่าสามารถพูดเป็นประโยคที่เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ เช่น หนูหิวข้าว หนูกินขนม หนูไปห้องน้ำ หนูเล่นกับเพื่อน หนูนอนบนเตียง เป็นต้น ผ่าน : เด็กสามารถพูดเป็นประโยคได้ โดยมีความหมาย และเหมาะสมกับโอกาส ได้อย่างน้อย 5 ประโยค	1. ฝึกการใช้ประโยคตามสถานการณ์และกิจวัตรประจำวัน ตัวอย่าง - เวลารับประทานอาหาร เช่น หนูกินข้าว หนูดื่มน้ำ หนูกินผัก หนูดื่มน้ำ เป็นต้น - เวลาอาบน้ำ เช่น หนูอาบน้ำ หนูล้างมือ หนูแปรงฟัน (วันละ 2 ครั้ง เช้าและก่อนนอน) - เวลาแต่งตัว เช่น หนูใส่เสื้อ พ่อหยิบกางเกง หนูหิวผม หนูทาแป้ง เป็นต้น - เวลาช่วยงานบ้าน เช่น หนูเก็บของเล่น หนูกวาดพื้น หนูปิดพัดลม พ่อล้างรถ แม่ถูบ้าน เป็นต้น - เวลาทำกิจวัตรประจำวัน เช่น แม่อ่านนิทาน หนูขึ้นจักรยาน 2. กระตุ้นการพูดในเด็ก
	106 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ใส่กระดุมขนาดใหญ่อย่างน้อย 2 ซม. ได้เอง 3 เม็ด (PS) อุปกรณ์ : ตุ๊กตาผ้าที่มีกระดุมขนาดใหญ่ อย่างน้อย 2 ซม.	ใส่กระดุมให้เด็กดู และถอดกระดุมออก แล้วบอกให้เด็กทำตาม ผ่าน : เด็กสามารถใส่กระดุมได้เอง 3 เม็ด	1. แสดงวิธีใส่กระดุมให้เด็กดู แล้วบอกให้เด็กทำตาม 2. ถ้าเด็กทำไม่ได้ให้จับมือทำโดยใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้ของมือข้างหนึ่งจับสายเชือกที่ด้านที่มีรูกระดุม ดึงรูกระดุมให้กว้าง และใช้มืออีกข้างหนึ่งจับกระดุมตะแคงลง ดันใส่รูกระดุมครึ่งเม็ด 3. เปลี่ยนมือที่จับสายเชือกมาดึงกระดุมให้หลุดจากรูกระดุมทั้งเม็ด 4. ค่อย ๆ ลดการช่วยเหลือลง จนสามารถทำได้เองทุกขั้นตอน เมื่อเด็กทำได้ดีแล้ว ฝึกให้เด็กใส่เชือกและติดกระดุมด้วยตนเอง วัตถุประสงค์ : เพื่อฝึกการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน ผ่านการจดจำเรียนรู้ เช่น ใส่เชือกติดกระดุมได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง เพิ่มความภาคภูมิใจในตนเอง

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
49 - 54 (4 ปี 1 เดือน - 4 ปี 6 เดือน)	107 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	กระโดดสองเท้าพร้อมกันไป ด้านข้างและถอยหลังได้ (GM)	กระโดดไปด้านข้างทีละข้าง และกระโดด ถอยหลัง ให้เด็กดู แล้วบอกให้เด็กทำตาม ผ่าน : เด็กสามารถกระโดดไปด้านข้างได้ ทั้ง 2 ข้าง และกระโดดถอยหลังได้โดยเท้า ทั้ง 2 ข้างไปพร้อมกัน	1. กระโดดไปทางด้านซ้าย ด้านขวา ถอยหลัง ให้เด็กดู 2. ยืนตรงข้ามเด็กจับมือเด็กไว้ พร้อมกับบอกว่า “กระโดดไป ทางซ้าย กระโดดไปทางขวา กระโดดถอยหลัง” พร้อมกับประคอง มือเด็กให้กระโดดไปในทิศทางตามที่บอก 3. ชวนเด็กเล่นกระโดดที่ไม่เป็นอันตราย 4. พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก ควรระมัดระวังในระหว่างการ กระโดด
	108 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ประกอบชิ้นส่วนของรูปภาพ ที่ตัดออกเป็นส่วน ๆ 8 ชิ้นได้ (FM) อุปกรณ์ : รูปภาพที่มีส่วน ต่อกัน 8 ชิ้น 1 รูป 	1. วางรูปภาพที่ต่อแล้วไว้ตรงหน้าเด็ก แล้วพูดกับเด็กว่า “หนูดูรูปภาพนี้” 2. นำชิ้นส่วนรูปภาพวางคละกันแล้วบอก กับเด็กว่า “ต่อให้เป็นรูปภาพนะคะ” ผ่าน : เด็กประกอบชิ้นส่วนรูปภาพได้ถูก ต้องทั้งหมด 8 ชิ้น	1. วางรูปที่ตัดออกเป็น 6 ชิ้น ตรงหน้าเด็กให้เด็กสังเกตรูปภาพนั้น 2. แยกรูปภาพทั้ง 6 ชิ้น ออกจากกันโดยการขยายรอยต่อให้ กว้างขึ้น ช่วยกันกับเด็กต่อเป็นภาพเหมือนเดิม 3. แยกภาพที่ต่อออกจากกัน โดยการสลับตำแหน่งภาพบน - ล่าง ช่วยกันกับเด็กต่อเป็นภาพเหมือนเดิม 4. แยกภาพที่ต่อออกจากกัน โดยการสลับตำแหน่งภาพซ้าย - ขวา ช่วยกันกับเด็กต่อเป็นภาพเหมือนเดิม 5. เพิ่มความยาก โดยคละชิ้นส่วนของภาพทั้งหมด ช่วยกันกับเด็ก ต่อเป็นภาพเหมือนเดิม ถ้าเด็กเริ่มทำได้แล้วปล่อยให้เด็กต่อภาพด้วย ตนเอง 6. หากเด็กต่อภาพได้คล่องแล้วให้เปลี่ยนเป็นภาพที่ตัดแบ่งเป็น 8 ชิ้น ของที่ใช้แทนได้ : รูปภาพ รูปการ์ตูนอื่น ๆ ตัดออกเป็น 8 ชิ้น

ช่วงอายุ 49 - 54 เดือน
<https://youtu.be/RaVBw9yri3k>

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
49 - 54 (4 ปี 1 เดือน - 4 ปี 6 เดือน)	109 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เลือกรูปภาพที่แสดงเวลา กลางวัน กลางคืน (RL) อุปกรณ์ : รูปภาพ 1. เวลากลางวัน 3 รูป 2. เวลากลางคืน 3 รูป 	1. วางรูปกลางวัน 1 รูป กลางคืน 1 รูป ตรงหน้าเด็กแล้วบอกเด็กว่า “ชี้รูปที่เป็น เวลากลางวัน” “ชี้รูปที่เป็นเวลากลางคืน” 2. ให้เด็กชี้ภาพทีละชุด จนครบ 3 ชุด ทำทีละชุดโดยวางภาพสลับที่กัน ผ่าน : เด็กสามารถชี้ภาพกลางวันและ กลางคืนได้ถูกต้องอย่างน้อย 2 ใน 3 ชุด	1. นำรูปภาพที่แสดงเวลากลางวัน และกลางคืนอย่างละ 1 รูป ให้เด็กดูพร้อมกับอธิบายรูปกลางวัน กลางคืนทีละรูป 2. บอกให้เด็กชี้ทีละภาพ ถ้าเด็กชี้ไม่ถูกต้อง ให้จับมือเด็กชี้พร้อมกับ ย้ำชื่อรูปภาพแต่ละภาพจนเด็กชี้ภาพได้ถูกต้อง ให้ลดการช่วยเหลือลง 3. ฝึกให้เด็กรู้จักกลางวัน กลางคืน ในสถานการณ์จริง ของที่ใช้แทนได้ : - สภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์จริง - รูปภาพกลางวัน กลางคืนทั่วไป
	110 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ตอบคำถามได้ถูกต้อง เมื่อถามว่า “ถ้ารู้สึกร้อน” “ไม่สบาย” “หิว” จะทำอย่างไร (EL)	ถามเด็กว่า “ถ้าหนูลู้สึกร้อนหนูจะทำ อย่างไร” “ถ้าหนูไม่สบายหนูจะทำอย่างไร” “ถ้าหนูหิวหนูจะทำอย่างไร” ผ่าน : เด็กสามารถตอบถูก 2 ใน 3 คำถาม เช่น ร้อน ตอบว่า ไปอาบน้ำ เปิดพัดลม ไม่สบาย ตอบว่า ไปนอน ไปหาหมอ กินยา หิว ตอบว่า กินข้าว กินขนม	1. ฝึกเด็กในชีวิตประจำวัน เมื่อเด็กมาบอกความต้องการ เช่น หิว ร้อน ปวดหัว ให้พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก ถามเด็กว่า “แล้วหนู จะทำอย่างไร” เพื่อกระตุ้นให้เด็กคิดก่อน 2. ถ้าเด็กตอบไม่ได้ ให้พูดอธิบาย เช่น ถ้าหนูหิวน้ำต้องไปตักน้ำ ถ้าหนูร้อนหนูต้องไปอาบน้ำหรือเปิดพัดลม ถ้าหนูปวดหัวหนูก็ต้อง ทานยาหรือไปหาหมอ 3. ชวนเด็กพูดคุยและกระตุ้นให้ตอบคำถามในสถานการณ์อื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น เก็บของผู้อื่นได้จะทำอย่างไร เห็นเพื่อนหกล้มจะทำ อย่างไร เห็นขยะตกที่พื้นจะทำอย่างไร ถ้าเด็กตอบไม่ได้ ให้สอนวิธี ที่ถูกต้องเหมาะสมให้เด็ก

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
49 - 54 (4 ปี 1 เดือน - 4 ปี 6 เดือน)	111 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ทำความสะอาดตนเองหลังจากอุจจาระได้ (PS)	ถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครองว่า “เมื่อเด็กอุจจาระแล้วเด็กสามารถทำความสะอาดตนเองได้โดยการล้างก้นและล้างมือได้หรือไม่” ผ่าน : เด็กสามารถทำความสะอาดตนเองโดยการล้างก้น ล้างมือ หลังจากขับถ่ายอุจจาระได้	1. ฝึกเด็กล้างก้น โดยจับมือข้างที่ถนัดของเด็กให้ถือสายชำระฉีดน้ำหรือใช้ขันน้ำราดน้ำที่ก้นของเด็กพร้อมกับจับมืออีกข้างของเด็กให้ถูก้นจนสะอาด 2. ตักน้ำราดโกส้วมหรือกดชักโครกทำความสะอาดส้วม 3. พาเด็กไปขีดก้นให้แห้ง และล้างมือให้สะอาด โดยจับมือเด็กทำทุกขั้นตอน จนเด็กสามารถทำตัวเอง
55 - 59 (4 ปี 7 เดือน - 4 ปี 11 เดือน)	112 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เดินต่อส้นเท้า (GM)	ก้าวเดินโดยให้ส้นเท้าข้างหนึ่งไปต่อชิดกับปลายเท้าอีกข้างหนึ่งให้เด็กดูแล้วบอกให้เด็กทำตาม ผ่าน : ถ้าเด็กสามารถเดินโดยส้นเท้าต่อกับปลายเท้าได้ 4 ก้าว โดยไม่เสียการทรงตัว	1. เดินก้าวสลับเท้าโดยให้ส้นเท้าต่อกับปลายเท้าอีกข้างให้เด็กดู 2. บอกให้เด็กทำตาม โดยช่วยพยุงและกระตุ้นให้เด็กใช้ส้นเท้าต่อกับปลายเท้าอีกข้าง เมื่อเด็กเริ่มทำได้ ลดการช่วยเหลือลง จนเด็กสามารถเดินได้เอง 4 - 5 ก้าว โดยไม่เสียการทรงตัว
	113 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	จับดินสอได้ถูกต้อง (FM) อุปกรณ์ : 1. ดินสอ 2. กระดาษ	ยื่นกระดาษและดินสอให้เด็ก และบอกว่า “หนูลองใช้ดินสอเขียนดูนะ” ผ่าน : เด็กสามารถจับดินสอ โดยจับสูงกว่าปลายประมาณ 1 - 2 ซม. และดินสออยู่ระหว่างนิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ และนิ้วกลาง	1. จับดินสอให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง แล้วชวนให้เด็กจับดินสอขีดเขียน 2. ถ้าเด็กทำไม่ได้ช่วยจับมือเด็กโดยให้ดินสออยู่ระหว่างส่วนปลายของนิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ นิ้วกลาง และสูงกว่าปลายดินสอประมาณ 1 - 2 ซม. จนเด็กทำได้เอง
	114 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เลือกสีได้ 8 สี ตามคำสั่ง (RL) อุปกรณ์ : ก้อนไม้ 10 สี 10 ก้อน	วางก้อนไม้ 10 ก้อน ตรงหน้าเด็ก แล้วบอกเด็กว่า “หยิบก้อนไม้สีฟ้า” ผู้ประเมินนำก้อนไม้ที่เด็กหยิบกลับไปวางที่เดิม บอกให้เด็กหยิบสีอื่น ๆ จนครบ 8 สี (สีฟ้า สีเขียว สีชมพู สีดำ สีขาว สีแดง สีเหลือง สีส้ม) ผ่าน : เด็กสามารถหยิบก้อนไม้ได้ถูกต้อง 8 สี ตามคำสั่งแต่ละครั้ง	1. สอนให้เด็กรู้จักสีจากสิ่งของที่มีอยู่ในบ้าน เช่น ผัก ผลไม้ เสื้อผ้า ของใช้ โดยพูดบอกเด็กในแต่ละสี แล้วให้เด็กพูดตาม 2. นำของที่มีอยู่ใกล้ตัวสีละ 1 ชิ้น โดยเริ่มต้นจาก 4 สี ได้แก่ สีแดง สีฟ้า สีเขียว สีเหลือง มาคละรวมกัน แล้วถามเด็ก “อันไหนสี...” 3. หากเด็กรู้จักสีทั้ง 4 สี แล้ว ให้เพิ่มจำนวนสีขึ้นเรื่อย ๆ จนครบทั้ง 8 สี (สีฟ้า สีเขียว สีชมพู สีดำ สีขาว สีแดง สีเหลือง สีส้ม) วัสดุที่ใช้แทนได้ : - สีเทียน/สีไม้ - สิ่งของในบ้านที่มีสีต่างกัน ๆ เช่น ดอกไม้ เสื้อผ้า

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

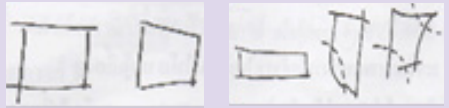
อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
55 - 59 (4 ปี 7 เดือน - 4 ปี 11 เดือน)	115 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ผลัดกันพูดคุยกับเพื่อนในกลุ่ม (EL)	ถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กว่า “เด็กสามารถพูดคุยกับเพื่อนโดยผลัดกันได้หรือไม่” ผ่าน : เด็กสามารถผลัดกันพูดโต้ตอบในกลุ่มได้	1. กระตุ้นให้เด็กพูดคุย หรือโต้ตอบกันขณะเล่นด้วยกัน เช่น เล่นขายของ เป็นหมอกับคนไข้ ครูกับนักเรียน หรือเล่นิทาน ให้เด็กฟัง โดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการเลือกนิทาน ถามคำถามเกี่ยวกับนิทานและฝึกให้เด็กยกมือขึ้นก่อนตอบคำถาม 2. ให้เด็กมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น เช่น ถามเด็กว่า “วันนี้เราจะกินอะไรกันดี” “เดี๋ยวเราจะอ่านหนังสืออะไรดี” 3. เปิดโอกาสให้เด็กฝึกพูดคุยกันในกลุ่ม เพื่อแบ่งหน้าที่ในการทำงานร่วมกัน เช่น ขออาสาสมัครในการช่วยแจกนมให้กับเพื่อน ๆ ช่วยเก็บขยะ เก็บของเล่น จัดโต๊ะเก้าอี้ 4. ถ้าเด็กพูดแทรกให้บอกเด็กว่า “หนอรอก่อนนะ เดี่ยวแม่ขอพูดให้จบก่อน แล้วหนูค่อยพูดต่อ” หรือตกลงกติกาให้ทุกคนยกมือขออนุญาตก่อนพูดแทรก จนเด็กสามารถควบคุมตนเองได้ วัตถุประสงค์ : ฝึกการพูดโต้ตอบ และการควบคุมอารมณ์ตนเอง ให้อดทนรอในเวลาที่เหมาะสม ยืดหยุ่นทางความคิด พูดในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กลุ่มพูด และเป็นการสร้างทักษะการเข้าสังคม
	116 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เล่นเลียนแบบบทบาทของผู้ใหญ่ได้ (PS)	ถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กว่า “เด็กเคยเล่นเลียนแบบบทบาทอาชีพของผู้ใหญ่โดยเล่นกับเพื่อนได้หรือไม่” ผ่าน : เด็กสามารถเล่นเลียนแบบผู้ใหญ่ได้อย่างน้อย 1 บทบาท เช่น พ่อ แม่ ครู แพทย์ พยาบาล หัวหน้ากลุ่ม โดยเลียนแบบผ่านทางน้ำเสียงท่าทางการแต่งตัวกับเพื่อนได้	1. ร่วมเล่นบทบาทสมมติกับเด็ก เช่น เล่นเป็นครู เล่นเป็นหมอ เล่นเป็นพ่อค้า โดยให้เด็กเลือกเองว่าอยากเล่นเป็นใคร 2. ให้เด็กเล่นร่วมกับเด็กอื่น ช่วยหาอุปกรณ์ประกอบการเล่น เช่น ของใช้ในบ้าน เสื้อผ้า โดยเลือกของให้เหมาะกับบทบาทและปลอดภัย 3. สนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสผลัดเปลี่ยนบทบาทในการเล่นตามสถานการณ์ต่าง ๆ วัตถุประสงค์ : ส่งเสริมให้เด็กมีจินตนาการและทักษะการเข้าสังคม ผ่านการเล่นแบบบทบาทสมมติของผู้ใหญ่

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
60 (5 ปี)	117 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เดินต่อเท้าเป็นเส้นตรงไปข้างหน้าได้ (GM)	แสดงวิธีเดินต่อเท้าไปข้างหน้าให้เด็กดู ประมาณ 8 ก้าว แล้วให้เด็กทำตาม โดยแสดงให้เด็กดูได้หลายครั้ง ให้โอกาสเด็กทำได้ 3 ครั้ง ผ่าน : เด็กสามารถเดินต่อเท้าไปข้างหน้าได้ 4 ก้าวขึ้นไป โดยไม่ต้องช่วยพยุงและสัมผัสกับปลายนิ้วเท้าอีกข้างหนึ่งข้างกันไม่เกิน 1 นิ้ว โดยไม่กางแขนพยุงตัวอย่างน้อย 2 ใน 3 ครั้ง	1. ฝึกให้เด็กเดินทรงตัวบนพื้นที่มีลายเป็นเส้นขนาน ห่างกันประมาณ 8 นิ้ว โดยเท้าไม่ออกนอกเส้น ถ้าพื้นไม่มีลายใช้เทปสติตเป็นแนวขนานแทน 2. เมื่อเด็กเดินได้คล่องลดระยะห่างลงเหลือ 4 นิ้ว และต่อไปให้เดินเหยียบบนเส้นตรงเส้นเดียว โดยวางส้นเท้าให้ต่อกับปลายนิ้วของอีกข้างหนึ่งโดยพ่อ แม่ ผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็กทำให้เด็กดูก่อน ถ้าเด็กไม่มั่นใจให้ช่วยเหลือโดยการจับมือและค่อย ๆ ลดการช่วยเหลือลงจนกระทั่งเด็กเดินได้ด้วยตัวเอง
	118 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ลอมรูป ☐ (FM) อุปกรณ์ : รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 2.5x2.5 เซนติเมตร บนกระดาษพื้นขาว (เส้นดำบนพื้นขาวความหนาเส้น 2 มิลลิเมตร)	วางกระดาษและดินสอข้างหน้าเด็ก ให้เด็กดูรูป ☐ ซี่และบอกเด็กว่า “เขียนให้เหมือนรูปนี้” (โดยห้ามพูดว่า “สี่เหลี่ยม” และไม่ต้องใช้นิ้วเขียนเป็น ☐) ให้โอกาสเด็กทำ 3 ครั้ง ผ่าน : เด็กสามารถวาดเส้นตรง 4 เส้นให้เป็นสี่เหลี่ยมได้ (ปลายมนไม่ได้) โดยแต่ละเส้นต้องตัดกันเป็นมุมฉากหรือใกล้เคียงและความยาวแต่ละด้านใกล้เคียงกันได้อย่างน้อย 2 ใน 3 ครั้ง	1. เอรูปภาพที่มีรูปสี่เหลี่ยมให้เด็กดู หรือชี้ให้เด็กดูสิ่งของในบ้านที่เป็นรูปสี่เหลี่ยม เช่น กรอบรูป ปฏิทิน และบอกว่าเป็นรูปสี่เหลี่ยมแล้วใช้นิ้วลากตามเส้นสี่เหลี่ยม 2. วาดสี่เหลี่ยมตั้งแต่ต้นจนจบ โดยให้ด้านกว้างและยาวมีความยาวใกล้เคียงกัน ให้เด็กดูและให้เด็กทำตาม 3. หลังจากนั้นชี้ชวนให้เด็กสังเกตหรือรู้จักสี่เหลี่ยมแบบอื่น ๆ เช่น ประตู หน้าต่าง โต๊ะ ตู้ แผ่นกระเบื้องในบ้าน เป็นต้น แล้วให้เด็กหัดวาดสิ่งที่เป็นรูปสี่เหลี่ยมเหล่านั้น

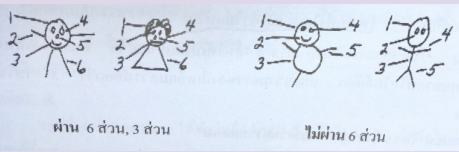

<https://www.youtube.com/watch?v=7gEKZq0oQDE>
การประเมินพัฒนาการเด็ก ช่วงอายุ 60 เดือน

ผ่าน

ไม่ผ่าน

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
60 (5 ปี)	119 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	วาดรูปคนได้ 6 ส่วน (FM) อุปกรณ์ : กระดาษและดินสอ 	วางกระดาษและดินสอไว้ข้างหน้าเด็ก บอกเด็กว่า “วาดรูปคน ให้สมบูรณ์ 1 รูป บนกระดาษนี้” ต้องแน่ใจว่าเด็กวาดเสร็จ จึงประเมิน ผ่าน : เด็กสามารถวาดรูปคนได้ 6 ส่วนขึ้นไป ส่วนที่เป็นคู่มือเป็น 1 ส่วน เช่น หู ตา แขน ขา เท้า (หน้าวงกลม นับเป็น 1 ส่วน) 	1. ชี้ชวนเด็กให้ดูตัวคน/รูปคนว่ามีส่วนประกอบอะไรบ้าง 2. วาดรูปวงกลม แล้วให้เด็กวาดเพิ่มส่วนประกอบของใบหน้า หลังจากนั้นพูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับส่วนต่าง ๆ ว่ามีหน้าที่อะไร 3. ให้เด็กมองดูคนว่านอกจากหน้าแล้วมีส่วนประกอบของร่างกายอื่น ๆ ได้แก่ คอ ลำตัว แขน ขา มือ เท้า แล้วให้เด็กลองวาดดู 4. แสดงความสนใจและชมเชยเมื่อเด็กพยายามวาด และพูดคุยขยายความเข้าใจการรับรู้และการฝึกทักษะในการวาด คุยกับเด็กว่า อวัยวะที่วาด คืออะไรและใช้ทำอะไร 5. ให้เด็กได้มีโอกาสในการวาดสิ่งต่าง ๆ เช่น รูปคน หรือสัตว์ต่าง ๆ โดยมีผู้ใหญ่ชี้แนะ แล้วให้เด็กวาดเองโดยอิสระและเล่าว่าวาดรูปอะไร
	120 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	จับใจความเมื่อฟังนิทานหรือเรื่องเล่า (RL) อุปกรณ์ : ใบนิทาน “หนังสือนิทานในสวน” 	1. บอกเด็กว่า “ครูจะเล่านิทานให้ฟัง หนูตั้งใจฟังนะคะ แล้วครูจะถามให้หนูตอบนะคะ” 2. เล่าเรื่องนิทานในสวนให้เด็กฟัง ตามใบนิทานจนจบ ใช้เวลาประมาณ 2-3 นาที พูดอย่างชัดเจน และน่าสนใจ แล้วถามเด็กว่า ก. “หนูลองบอกครูซิว่า นิทานที่ฟังเกี่ยวกับอะไร แล้วเรื่องราวเป็นยังไงคะ” ให้เด็กตอบ ข. “เมื่อเพื่อน ๆ แวะมาชวนให้ไปวิ่งเล่น ทำไมกระต่ายขาวจึงอยู่ทำสวน ไม่ไปวิ่งเล่นกับเพื่อน” ให้เด็กตอบ ถ้าเด็กยังตอบไม่ได้ ให้เล่าได้อีก 1 ครั้ง	1. พูดคุย เล่านิทานให้เด็กฟัง ชวนเด็กพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องที่เล่า ให้เด็กพูดถึงสิ่งที่ชอบในเรื่องนั้น โดยพ่อแม่ ผู้ปกครองสรุปใจความว่าเป็นเรื่องอะไร ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร 2. ให้เด็กเล่าเรื่องนั้นให้กับคนในครอบครัวฟัง โดยผู้ใหญ่แสดงความสนใจฟัง และชวนพูดคุยขยายความต่อยอด หรือซักถามเด็กเพิ่มเติม เพื่อให้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนกัน 3. เลือกนิทานที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจเหมาะสมกับวัย ปลุกฝังคุณธรรม ช่วยกระตุ้นพัฒนาการทางด้านอารมณ์ และสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ วัตถุประสงค์ : เพื่อฝึกการจดจำเนื้อเรื่องจับใจความสำคัญและบอกเล่าเรื่องราวได้

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
60 (5 ปี)			<p>ผ่าน : เด็กสามารถใช้คำพูดบอกเรื่องราวที่ครอบคลุมเนื้อหา ได้ทั้งข้อ ก และข้อ ข ก. อย่างน้อยได้ใจความ 1 ใน 2 ประเด็น ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - กระต่ายขาว ขยัน ชอบทำสวน และ ชุดบ่อเก็บน้ำ เมื่อได้พีชผัก ก็ใจดีนำไปแบ่งให้สัตว์อื่น ๆ กิน - เพื่อน ๆ ที่มัวเที่ยวเล่นไม่ทำสวน ถึงเวลาแห่งแล้งก็ไม่มีผักกิน กระต่ายขาวทำสวนมีผักเยอะก็เลยแบ่งให้ <p>ข. เด็กสามารถตอบคำถามได้ใจความประมาณนี้</p> <p>“กระต่ายขาว ตั้งใจทำงานให้เสร็จ/กระต่ายขาวสนุกและวิ่งไปมากับการทำสวนอยู่แล้ว/กระต่ายขาวรู้จักคิดเลือกทำสวนแทนการไปวิ่งเล่น เพราะมีประโยชน์มากกว่า (มีพีชผักไว้กิน)”</p>	
	121 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	นับก้อนไม้ 5 ก้อน (รู้จำนวนเท่ากับ 5) (RL) อุปกรณ์ : ก้อนไม้ 8 ก้อนและกระดาษ 1 แผ่น	<p>วางก้อนไม้ 8 ก้อน ไว้บนโต๊ะ ข้างหน้าเด็ก วางกระดาษ 1 แผ่น ไว้ข้างก้อนไม้ บอกเด็กว่า “หยิบก้อนไม้ 5 ก้อนวางบนกระดาษ” เมื่อเด็กทำเสร็จ ถามเด็กว่า “บนกระดาษมีก้อนไม้กี่ก้อน”</p> <p>ผ่าน : เด็กวางก้อนไม้ 5 ก้อน และบอกจำนวนถูกต้อง โดยไม่ต้องนับ 1-2-3-4-5 ซ้ำ ถ้าเด็กทำไม่ผ่านในครั้งแรกให้โอกาสทำอีก 1 ครั้ง</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เล่นกับเด็ก สอนให้นับสิ่งของเพิ่มขึ้นทีละชิ้น 2. ฝึกเด็กให้รู้จักจำนวน โดยนำสิ่งของมากกว่า 5 ชิ้นมาวางไว้ นับให้ดูเป็นตัวอย่าง แล้วฝึกให้เด็กหยิบสิ่งของ มา 2 ชิ้น แล้วค่อย ๆ เพิ่มจำนวนถึง 5 ชิ้น 3. เมื่อเด็กรู้จักจำนวน 5 ชิ้นแล้ว ค่อยเพิ่มจำนวนมากขึ้น 4. สอนให้เด็กรู้จักตัวเลขอารบิก 1-5 แล้วนำเอาสิ่งของมาเรียงตามจำนวนของตัวเลขนั้น ๆ เมื่อเด็กทำได้แล้ว เพิ่มจำนวนตัวเลขเป็น 6-10

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก					
60 (5 ปี)	122 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	อ่านออกเสียงพยัญชนะได้ ถูกต้อง 5 ตัว ดังนี้ “ก” “ง” “ด” “น” “ย” (EL) อุปกรณ์ : แผ่นพยัญชนะ “ก” “ง” “ด” “น” “ย” (แผ่นละตัว) <table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td>ก</td> <td>ง</td> <td>ด</td> <td>น</td> <td>ย</td> </tr> </table>	ก	ง	ด	น	ย	วางแผ่นพยัญชนะทีละ 1 แผ่น ชี้และถาม เด็กว่า “นี่ตัวอะไร” ให้เด็กอ่าน ตามลำดับ “ก” “ง” “ด” “น” “ย” ผ่าน : เด็กอ่านออกเสียงพยัญชนะได้ ถูกต้อง ทั้ง 5 ตัว เช่น ตัว ก เด็กอ่านได้ว่า กอ หรือ กอไก่ ถ้าเด็กทำไม่ได้ในครั้งแรกให้โอกาสทำอีก 1 ครั้ง เฉพาะพยัญชนะตัวนั้น ไม่ต้อง อ่านซ้ำทั้ง 5 ตัว หมายเหตุ หากมีการออกเสียงตามภาษา ท้องถิ่นที่แตกต่างจากภาษากลางให้ถือว่า ผ่าน	1. นำหนังสือหรือแผ่นภาพที่มีตัวพยัญชนะไทย ชี้ตัวพยัญชนะแล้ว อ่านให้เด็กฟังทีละตัว เพื่อให้เด็กรู้จักและพูดตาม เช่น ชี้ตัว ก แล้วพูด กอไก่ และให้เด็กพูดตาม 2. ให้เด็กชี้ตัวพยัญชนะและผู้ใหญ่อ่าน แล้วให้เด็กอ่านตาม 3. ให้เด็กชี้ตัวพยัญชนะและอ่านเอง 4. พูดถึงคำที่ใช้เสียงพยัญชนะนั้น ๆ เป็นเสียงต้น/พยัญชนะต้น เช่น ก ออกเสียง กอ เป็นเสียงต้น/พยัญชนะต้น ของคำว่า ไก่ กบ กา แก้ว กล้วย กิน เป็นต้น 5. ต่อไปค่อย ๆ เพิ่มให้เด็กได้เรียนรู้รูปและเสียงพยัญชนะตัวอื่น ๆ และสระง่าย ๆ เช่น สระ อา
	ก	ง	ด	น	ย				
123 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	รู้จักพูดอย่างมีเหตุผล (EL)	1. ถามพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแล เด็ก ว่า เด็กมีการพูดอย่างมีเหตุผลด้วยการ ใช้คำว่า “ทำไม” ในการถามหรือไม่ เช่น “ทำไมต้องกินข้าว”/ “ทำไมต้องนอน” 2. ถามคำถาม 3 ข้อ และให้เด็กตอบ ทีละข้อ ดังนี้ “ทำไมหนูต้องล้างมือ” “ทำไมหนูต้องกินผัก” “เวลาเล่นเสร็จทำไมหนูต้องเก็บของเล่น” ผ่าน : เด็กทำได้ทั้งข้อ 1 และ 2 1. พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก ตอบว่า เด็กมีการใช้คำว่า “ทำไม” ในการ ตั้งคำถาม เช่น	1. พ่อ แม่ ผู้ปกครองอธิบายถึงเหตุผลและทำเป็นตัวอย่างเกี่ยวกับ การทำกิจวัตรในชีวิตประจำวัน เช่น ทำไมต้องแปรงฟัน ทำไมต้อง ล้างมือ ทำไมต้องรับประทานอาหารผัก 2. พ่อแม่ต้องไม่ให้เหตุผลผิด ๆ หรือหลอกลูก เช่น ไม่รับประทาน ข้าวให้หมดเดี๋ยวตำรวจจับ ตักแกกินดับ ฝึกลูก แต่ควรอธิบายด้วย เหตุผลง่าย ๆ และทำเป็นตัวอย่างที่ถูกต้อง 3. ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงให้ลูกอธิบายถึงเหตุที่เกิดขึ้น เช่น ทำไม เวลาไอต้องปิดปาก 4. ทำกิจกรรมร่วมกับลูกหรือชวนลูกทำงานด้วยกัน แล้วให้ลูกสังเกต ชวนให้เกิดคำถามและคิดหาเหตุผล เช่น ชวนทำกับข้าว ให้สังเกตว่า ไข่มุกกับไข่ดิบเป็นอย่างไร ทำขนมที่ลูกได้เห็นการแปรสภาพ เช่น ขนมครก ขนมเค้ก ขนมกล้วย การพับกระดาษเป็นรูปต่าง ๆ						

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

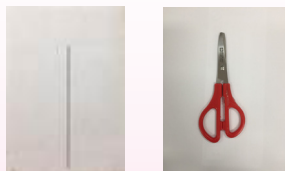
อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
60 (5 ปี)			<p>“ทำไมต้องกินข้าว”/ “ทำไมหนูต้องนอน”</p> <p>2. เด็กตอบได้อย่างมีเหตุผลอย่างน้อย 1 ใน 3 ข้อ เช่น มือสกปรก/ต้องล้างมือก่อนกินข้าว/กินผักทำให้เด็กร่างกายแข็งแรง (ถ้ามีคำว่า “เพราะ” นำหน้า ถือว่าดีมาก ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษาไทย)</p>	<p>วัตถุประสงค์ : เพื่อฝึกให้เด็กรู้จักคิดวิเคราะห์และตอบคำถามได้อย่างสมเหตุสมผล ผ่านการจดจำเรียนรู้</p>
	<p>124</p> <p></p> <p>☐</p> <p>ผ่าน</p> <p>☐</p> <p>ไม่ผ่าน</p>	<p>แสดงความเห็นอกเห็นใจเมื่อเห็นเพื่อนเจ็บหรือไม่สบาย (PS)</p>	<p>ถามเด็กว่า “เมื่อหนูเห็นเพื่อนร้องไห้เพราะเสียใจหรือเจ็บ หนูจะทำอะไร”</p> <p>ผ่าน : เด็กตอบแสดงความเห็นอกเห็นใจ เช่น หนูเข้าไปช่วยเพื่อน ปลอบเพื่อนหรือบอกครู/ผู้ใหญ่ให้มาช่วยเพื่อน</p>	<p>1. สอนให้เด็กรู้จักอารมณ์ความรู้สึกของตนเองและเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น (ให้ดูสีหน้าจริงหรือใช้รูปภาพประกอบ)</p> <p></p> <p>สื่อ : รูปภาพที่แสดงถึงอารมณ์แบบต่างๆ เช่น ใบหน้ายิ้มมีความสุข ใบหน้าเศร้าเสียใจ ตื่นเต้น ตกใจ เป็นต้น</p> <p>2. ทำตัวเป็นแบบอย่างในการแสดงความรู้สึกเห็นใจ และช่วยเหลือผู้อื่น</p> <p>3. เล่นิทาน หรือเล่นบทบาทสมมติในเรื่องการช่วยเหลือผู้อื่น เช่น เมื่อเห็นเพื่อนหรือญาติหรือคนหกล้ม</p> <p>4. ส่งเสริมหรือชี้แนะให้เด็กรู้สึกเห็นใจ และแนะนำให้เด็กแสดงความห่วงใยด้วยการพูด หรือแสดงความเห็นอกเห็นใจเข้าช่วยเหลือ</p> <p>5. ชมเชยและชี้ให้เห็นผลที่เกิดจากการกระทำดีของเด็ก</p> <p>หมายเหตุ : ในกรณีที่พบเห็นเหตุการณ์ที่เกินความสามารถของเด็กในการจัดการ สามารถสอนให้เด็กขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ เพื่อเป็นการฝึกทักษะการแก้ไขปัญหาในเบื้องต้น</p> <p>วัตถุประสงค์ : เพื่อฝึกให้เด็กรู้จักอารมณ์ความรู้สึกของตนเองและเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นพร้อมทั้งตอบสนองได้อย่างเหมาะสม</p>

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
61 - 66 (5 ปี 1 เดือน - 5 ปี 6 เดือน)	125 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	กระโดดขาเดียวไปข้างหน้า 4 ครั้ง ทีละข้าง (GM)	บอกเด็กว่า “กระโดดขาเดียวต่อเนื่อง 4 ครั้ง ไปข้างหน้า ทำทีละข้าง” หรือ กระโดดให้เด็กดูก่อนแล้วบอกให้เด็กทำตาม ผ่าน : เด็กสามารถกระโดดขาเดียวไปข้างหน้าต่อเนื่อง 4 ครั้ง ทั้ง 2 ข้าง (ซ้ายและขวา) ถ้าเด็กทำไม่ได้ในครั้งแรก ให้โอกาสอีก 1 ครั้ง	1. จับมือเด็ก แล้วบอกให้เด็กยืนทรงตัวบนขาข้างเดียว เมื่อนั่งใจปล่อยมือเด็กเพื่อให้เด็กยืนขาเดียวเองทีละข้าง 2. กระโดดขาเดียวให้เด็กดูและบอกให้ทำตาม โดยกระโดดขาเดียวอยู่กับที่ก่อน 3. กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าให้เด็กดูแล้วบอกให้เด็กทำตาม 4. ชวนเด็กเล่นกระโดดขาเดียว (กระต่ายขาเดียว) ตามการละเล่นในแต่ละพื้นที่ 5. เมื่อเด็กทำได้จะเป็นพื้นฐานของการออกกำลังกายอย่างอื่นต่อไป เช่น กระโดดเชือก ฟุตบอล บาสเกตบอล ยิมนาสติก เต้นระบำ หรือรำไทย
	126 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ตัดกระดาษตามเส้นตรง ต่อเนื่อง ยาว 15 ซม. (FM) อุปกรณ์ : 1. กระดาษที่มีเส้นตรงยาว 15 ซม. จากขอบ 2. กรรไกรปลายมนสำหรับเด็ก	บอกให้เด็กใช้กรรไกรตัดกระดาษตามเส้นตรงยาว 15 ซม. ต่อเนื่อง ผ่าน : เด็กสามารถตัดกระดาษตามเส้นตรงได้ อย่างต่อเนื่อง ยาว 15 ซม.	1. ชวนเด็กให้ช่วยทำงานบ้านที่ออกกำลังมือและนิ้วมือ เน้นการใช้หัวแม่มือกับนิ้วชี้ เช่น ช่วยบิดผ้า ช่วยหยิบของใช้ เด็ดผัก ใช้ไม้หนีบ ใช้ตะเกียบ ใช้คีบคีบสิ่งของ ใช้ช้อนส้อม จับไม้พาย ทากาว ทาแยม หรือทำงานบ้านที่เน้นการใช้ตากับมือประสานกัน เช่น จัดโต๊ะอาหาร เด็ดผัก เตรียมอาหาร สอนให้ใช้สองมือทำงานร่วมกันด้วยตนเอง เช่น ผูกและแก้ปมเชือก รองเท้า ถัดกระดาษใส่ ใส่เข็มขัด 2. ชวนทำกิจกรรมที่ใช้เครื่องเขียนและอุปกรณ์ศิลปะที่หลากหลาย ที่ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก เช่น สีเทียน พู่กัน สีไม้ สีเมจิก (ไร้สารพิษ) การทำศิลปะโดยใช้วัสดุตามธรรมชาติและวัสดุเหลือใช้ให้เป็นสีต่าง ๆ 3. ชวนเด็กทำกิจกรรมที่ต้องใช้กรรไกรและสอนวิธีการใช้อย่างปลอดภัย (ใช้กรรไกรปลายมนสำหรับเด็ก) โดยเริ่มจากการตัดเป็นเส้นตรง แล้วจึงค่อยฝึกตัดเป็นรูปต่าง ๆ

<https://www.youtube.com/watch?v=G9YYO8Gbc>
การประเมินพัฒนาการเด็ก ช่วงอายุ 61-66 เดือน

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
61 - 66 (5 ปี 1 เดือน - 5 ปี 6 เดือน)	127 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	บวกเลขเบื้องต้น ผลลัพธ์ไม่เกิน 10 (RL)	ถามคำถามบวกเลข เช่น 1+2 เท่ากับเท่าไร 5+5 เท่ากับเท่าไร ผ่าน : ถ้าเด็กสามารถรวมสิ่งของหรือนับนิ้วรวมกันโดยใช้จำนวน 1-5 โดยตอบถูกต้อง 2 คำถาม ให้โอกาสตอบ 2 ครั้ง	1. ชวนเด็กนับสิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวในชีวิตประจำวัน เช่น ไม้หนีบผ้า โต๊ะ เก้าอี้ จาน ชาม หรือนับของที่แม่ซื้อมาจากตลาด 2. สอนให้เด็กรู้จักการบวก โดยนำสิ่งของชนิดเดียวกัน 2 จำนวน มารวมกัน เช่น ไม้หนีบสีฟ้า 3 อัน สีเหลือง 4 อัน รวมมีไม้หนีบกี่อัน หมายเหตุ : เมื่อเด็กรู้จักจำนวนบวกแล้ว สามารถสอนให้เด็กรู้จักจำนวนลบเพิ่มเติมได้ ผ่านกิจกรรมลักษณะคล้ายกัน โดยให้มีการหักออกหรือลดจำนวนสิ่งของ วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เด็กรู้จักบวกเลขเบื้องต้น ในจำนวนผลลัพธ์ที่ไม่เกิน 10 สามารถจดจำและนำไปใช้ได้
	128 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เด็กสามารถอธิบายหน้าที่หรือคุณสมบัติของสิ่งของได้อย่างน้อย 6 ชนิด (EL)	ถามเด็กด้วยคำถามปลายเปิด เช่น “...เป็นอย่างไร” ให้อธิบายถึงสิ่งของ 8 ชนิด ได้แก่ บ้าน บอล เก้าอี้ ส้อม จาน แมว ทะเล/คลอง หลังกา/เป็ดตาม ตามคุณสมบัติข้างล่างนี้อย่างน้อย 1 อย่าง 1. การใช้งาน 2. รูปร่าง 3. ส่วนประกอบ 4. จัดอยู่ในประเภทอะไร ผ่าน : เด็กสามารถอธิบายคุณสมบัติของสิ่งของได้ถูกต้องอย่างน้อย 6 ชนิด	1. พูดคุยกับเด็ก เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ซึ่งให้สังเกตรูปร่างลักษณะการใช้งาน ส่วนประกอบทำมาจากสิ่งใด 2. อธิบายหน้าที่และคุณสมบัติของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวจากของจริงหรือรูปภาพให้เด็กฟังบ่อยๆ เช่น “ลูกบอลกลม ๆ เอาไว้เตะ” “แมวเป็นสัตว์เลี้ยงมี 4 ขา ร้องเหมียว ๆ” 3. กระตุ้นให้เด็กตอบคำถามเกี่ยวกับหน้าที่หรือคุณสมบัติของสิ่งของต่าง ๆ จนเด็กสามารถตอบได้เอง
	129 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ช่วยงานบ้าน (PS)	ถามพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือครู/ผู้ดูแลเด็กว่า เด็กช่วยงานบ้านง่าย ๆ ได้หรือไม่ เช่น - เก็บที่นอน/พับผ้าห่ม - ช่วยตากผ้า/เก็บผ้า - เก็บของเล่น/ของใช้เข้าที่ ผ่าน : พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือครู/ผู้ดูแลเด็ก ตอบได้ว่าเด็กช่วยเหลืองานบ้านได้อย่างน้อย 2 อย่าง	1. ฝึกเด็กทำงานบ้านในสถานการณ์จริง โดยทำเป็นตัวอย่างและชักชวนเด็กทำ พร้อมทั้งจัดหาอุปกรณ์และงานที่เหมาะสมกับเด็ก เช่น ไม้กวาดที่ดัดงวง ผ้าเช็ดพื้น เป็นต้น โดยให้เด็กกวาดบ้าน ถูบ้าน เช็ดเก้าอี้ 2. มอบหมายงานบ้านง่าย ๆ ที่เหมาะสมตามวัยให้แก่เด็ก โดยมีผู้ปกครองดูแลและช่วยเหลือเมื่อจำเป็น วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เด็กรู้จักรับผิดชอบตัวเองและช่วยเหลือผู้อื่นในงานบ้านง่าย ๆ ได้ อย่างน้อย 2 อย่าง ช่วยเพิ่มความภาคภูมิใจในตนเอง

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
67 - 72 (5 ปี 7 เดือน - 6 ปี)	130 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	<p>วงกลมหลีกสิ่งกีดขวางได้ (GM)</p> <p>อุปกรณ์ : สิ่งกีดขวาง (เช่น แก้ว ทราย ก้อน) ตั้งระยะห่าง 1 เมตร จำนวน 3 จุด</p>	<ol style="list-style-type: none"> ตั้งสิ่งกีดขวาง (เช่น แก้ว ทราย ก้อน) ในแนวตรง ระยะห่าง 1 เมตร จำนวน 3 จุด โดยบอกเด็กว่า “เรามาเล่นวงอ้อมสิ่งกีดขวางกันเถอะ” สาธิตวิธีวิ่งหลีกสิ่งกีดขวางให้เด็กดู จัดให้เด็กยืนบนพื้นราบและบอกให้เด็กวิ่งหลีกสิ่งกีดขวางแล้วให้เด็กวิ่งกลับมาที่จุดเดิม <p>ผ่าน : เด็กวิ่งหลีกสิ่งกีดขวางได้ โดยไม่หกล้มหรือชนสิ่งกีดขวาง</p>	<ol style="list-style-type: none"> ฝึกเล่นวงซิกแซ็กหลีกสิ่งกีดขวางกับเด็ก ให้เด็กรู้จักสังเกต โดยใช้ให้ดูสิ่งกีดขวางว่าจะวิ่งจากไหนไปไหน สาธิตให้เด็กดู วิ่งไปพร้อมกับเด็ก บอกให้เด็กรู้จักจังหวะในการวิ่ง เช่น พูดว่า “หยุด” พร้อมพาเด็กหยุดวิ่ง พูดคำว่า “วิ่งอ้อม” พร้อมพาเด็กวิ่งอ้อมสิ่งกีดขวาง ทำเช่นนี้จนกว่าเด็กวิ่งได้เอง เมื่อเด็กทำได้ให้เพิ่มสิ่งกีดขวางตามความเหมาะสม <p>หมายเหตุ : การละเล่นไทยที่มีการวิ่งอ้อมสิ่งกีดขวาง เช่น วิ่งเปี้ยว วิ่งวิบากที่มีการหลีกสิ่งกีดขวาง</p> <p>วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เด็กรู้จักสังเกต วางแผนแก้ไขสถานการณ์และทำงานจนสำเร็จ</p>
	131 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	<p>ลอมรูปสามเหลี่ยม (FM)</p> <p>อุปกรณ์ :</p> <ul style="list-style-type: none"> กระดาษแข็งที่มีภาพสามเหลี่ยมด้านเท่า ขนาด 1 นิ้ว กระดาษ ดินสอ 	<p>วางกระดาษและดินสอข้างหน้าเด็ก ให้เด็กดูรูป Δ ชี้และบอกเด็กว่า “เขียนให้เหมือนรูปนี้” (โดยห้ามพูดว่า “สามเหลี่ยม” และไม่ต้องใช้นิ้วเขียนเป็น Δ) ให้โอกาสเด็กทำ 3 ครั้ง</p> <p>ผ่าน : เด็กสามารถเขียนรูปสามเหลี่ยม Δ ได้โดยเด็กทำได้อย่างน้อย 2 ใน 3 ครั้ง</p>	<ol style="list-style-type: none"> ชี้ชวนให้เด็กดูสิ่งรอบตัวที่เป็นรูปสามเหลี่ยม เช่น หลังคาบ้าน กระดาษสี่เหลี่ยมจัตุรัสพับครึ่งทะแยงมุมเป็นรูปสามเหลี่ยม ผ้าพันคอที่เป็นรูปสามเหลี่ยม ด้านข้างของหมอนขวาน ธงรูปสามเหลี่ยม วาดรูปสี่เหลี่ยมแล้วขีดเส้นทะแยงมุมเพื่อให้เป็นสามเหลี่ยม 2 อัน ให้เด็กดู แล้วให้เด็กวาดตาม เขียนจุดสามจุดแล้วให้เด็กโยงเส้นระหว่างจุดเป็นรูปสามเหลี่ยม แล้วให้เด็กวาดโดยผู้ใหญ่ไม่ต้องจุดให้ก่อน ชวนเด็กให้วาดรูปสามเหลี่ยมประกอบเป็นรูปต่าง ๆ และนำมาต่อเติมกับภาพที่เด็กวาด เช่น รูปดาว ใบของเรือ หลังคาบ้าน ผีเสื้อ โบว์

<https://www.youtube.com/watch?v=jauL6pbPqcl4&t=2s>
การประเมินพัฒนาการเด็ก ช่วงอายุ 67-72 เดือน

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
67 - 72 (5 ปี 7 เดือน - 6 ปี)	132 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ลบเลข (RL)	ถามเด็กว่า “แม่มีไข่ 5 ฟอง ทอดไข่ให้ลูกกินไปแล้ว 2 ฟองเหลือไข่กี่ฟอง” ผ่าน : ถ้าเด็กสามารถหักลบโดยนับนิ้วหรือสิ่งของออกจากจำนวนไม่เกิน 5 ได้ให้โอกาสตอบ 2 ครั้ง	1. ชวนเด็กนับสิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวในชีวิตประจำวัน ของใช้ในบ้าน เช่น ไม้หนีบผ้า โต๊ะ เก้าอี้ จาน ชาม หรือนับของที่แม่ซื้อมาจากตลาด 2. คอยและชี้ชวนให้เด็กรู้ว่าของอะไรที่นับจำนวนได้ กับนับไม่ได้ เช่น เก้าอี้ นับได้ ทหรายนับไม่ได้หรือนับลำบาก แต่ถ้าจะนับต้องบรรจุในภาชนะ เช่น ใส่ทรายนในถุง ใส่ข้าวสารในถุง แล้วนับเป็นจำนวนถุง 3. ชวนเด็กเล่นเกมเกี่ยวกับตัวเลข เช่น เกมจับคู่ภาพกับจำนวน เกมหาเลขคู่ เกมหาเลขคี่ หมากเก็บ เวลานั้นรถขบวนลูกให้สังเกตหมายเลขทะเบียนรถและพยัญชนะ ตัวเลขสัญญาณไฟจราจรที่แสดงตัวเลขนับถอยหลัง 4. สอนให้เด็กรู้จักการลบ โดยนำสิ่งของชนิดเดียวกัน 2 จำนวนมาหักลบกัน เช่น มีส้ม 5 ลูก กินไป 3 ลูก เหลือส้มกี่ลูก 5. เล่นเกมที่ต้องมีการนับจำนวน นับคะแนนการบวก การลบนับเดินหน้านับถอยหลัง 6. เล่นนิทานและอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับตัวเลข 7. ชวนเปรียบเทียบจำนวนคน พี่ช สัตว์ สิ่งของ
	133 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เด็กสามารถบอกชื่อสิ่งของได้ 3 หมวด ได้แก่ สัตว์, เสื้อผ้า, อาหาร (EL) อุปกรณ์: ชุดภาพสิ่งของ 3 หมวด 1. หมวดสัตว์ ได้แก่ วัว ไก่ ช้าง 2. หมวดเสื้อผ้า ได้แก่ เสื้อยืด กระโปรง กางเกง 3. หมวดอาหาร ได้แก่ <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div> ปลาหู ไข่ดาว ผัดผัก	1. ผู้ทดสอบยกตัวอย่างให้เด็กดู เช่น จาน ชาม ถ้วย เรียกว่าภาชนะ (ของใส่อาหารไว้กิน) 2. ผู้ทดสอบเอารูปทั้ง 3 ชุดให้เด็กดูทีละชุดแล้วถามทีละชุดว่า “รูปทั้งหมดนี้คืออะไร” ผ่าน : เด็กสามารถบอกประเภทสิ่งของได้ถูกต้อง ได้แก่ สัตว์, เสื้อผ้า, อาหาร (ให้โอกาสเด็กตอบ ชุดละ 1 ครั้ง)	1. ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักหมวดสิ่งของต่าง ๆ เช่น หมวดเสื้อผ้า ได้แก่อะไรบ้าง หมวดสัตว์ได้แก่อะไรบ้าง หมวดอาหารได้แก่อะไรบ้าง 2. เมื่อเด็กตอบได้ทั้ง 3 หมวดแล้วให้สอนเด็กให้รู้จักหมวดอื่น ๆ ที่อยู่รอบตัวเด็ก เช่น หมวดอุปกรณ์การเรียน (เครื่องเขียน) หมวดเครื่องครัว (อุปกรณ์ทำอาหาร) หมวดเครื่องเรือน (เฟอร์นิเจอร์) หมวดเครื่องนอน (ของที่ใช้สำหรับนอน) หมวดอุปกรณ์ทำความสะอาดบ้าน เป็นต้น 3. ถามเด็กถึงเหตุผลในการจัดหมวดหมู่สิ่งของนั้น ๆ 4. ฝึกบ่อย ๆ จนเด็กสามารถแยกประเภทสิ่งของได้เอง

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
67 - 72 (5 ปี 7 เดือน - 6 ปี)	134 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เด็กแปรงฟันได้ทั่วทั้งปาก (PS) อุปกรณ์ : - แปรงสีฟันส่วนตัวของเด็กและยาสีฟัน	1. ถามเด็กว่า “เวลาหนูแปรงฟัน หนูใช้อะไรบ้างคะ” 2. บีบยาสีฟันให้เด็กขนาดตามความกว้างของแปรง แล้วให้เด็กแปรงฟันให้ดู ผ่าน : เด็กทำได้ทั้งข้อ 1 และ ข้อ 2 1. เด็กรู้จักอุปกรณ์ที่ใช้ในการแปรงฟันได้แก่ แปรงสีฟันและยาสีฟัน 2. เด็กสามารถแปรงฟันโดยขยับแปรงหน้าหลังสั้น ๆ (Scrub) ครบทุกซี่ทุกด้าน นานอย่างน้อย 2 นาที 	1. พูดคุยเล่านิทาน เรื่องการแปรงฟัน ประโยชน์ของฟันสะอาด 2. ผู้ปกครองและเด็กช่วยกันจัดเตรียมอุปกรณ์แปรงฟัน 3. ผู้ปกครองบีบยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ความเข้มข้น 1400-1500 ppm ขนาดตามความกว้างของแปรง (สำหรับเด็กอายุ 3 ปีขึ้นไป ผู้ปกครองบีบยาสีฟันขนาดตามความยาวของแปรง) หมายเหตุ : เด็กอายุ 0-3 ปี ใช้ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ ความเข้มข้น 1000 ppm (ผู้ปกครองบีบยาสีฟันแตะบนแปรงพอเปียก/เท่าเมล็ดข้าวสาร) 4. ฝึกเด็กให้ขยับแปรงในแนวหน้า-หลังสั้น ๆ ครบทุกซี่ทุกด้าน และแปรงลิ้นเพื่อประสิทธิภาพในการป้องกันฟันผุ ฟลูออไรด์ต้องสัมผัสฟันนานอย่างน้อย 2 นาที 5. ฝึกให้เด็กบ้วนฟองยาสีฟันออกอย่างเดียวหรือบ้วนปากด้วยน้ำเปล่าเพียง 1 ครั้ง (เพื่อให้ฟลูออไรด์คงอยู่ในช่องปากมากที่สุด) และล้างแปรงให้สะอาด 6. ผู้ปกครองตรวจความสะอาดโดยใช้หลอดดูดน้ำตัดปลายมนเขี่ยคอฟันใกล้ขอบเหงือกหากไม่สะอาดควรแปรงซ้ำ การใช้หลอดดูดปลายมนตรวจความสะอาดฟัน 7. ผู้ปกครองเป็นแบบอย่างในการแปรงฟันและดูแลให้เด็กแปรงฟันสม่ำเสมออย่างน้อย 2 ครั้ง/วัน
73 - 78 (6 ปี 1 เดือน - 6 ปี 6 เดือน)	135 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เคลื่อนไหวร่างกายตามที่ตกลงกันให้คู่กับสัญญาณเสียงที่ผู้ใหญ่ทำขึ้น 2 ชนิดต่อกัน (GM+EF)	1. บอกคำสั่งดังนี้ - <u>เคาะโต๊ะ 2 ครั้ง</u> แปลว่ากระโดด โดยขา 2 ข้างลงพร้อมกัน - <u>ปรบมือ 2 ครั้ง</u> แปลว่ากระโดดกางแขน 2 ข้าง 2. ทบทวนคำสั่งจนเด็กเข้าใจ 3. เริ่มทดสอบ ผู้ประเมินให้สัญญาณและพูดว่า “เตรียมตัว เริ่ม” ผ่าน : เด็กทำถูกต้องทั้ง 2 สัญญาณเสียง ถ้าครั้งแรกไม่ผ่าน ให้โอกาสทำอีก 1 ครั้ง	1. ให้เด็กร้องเพลงพร้อมกับผู้ฝึกและเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะเพลง 2. เล่นกับเด็กโดยการกำหนดกติกา ถ้าทำเสียงหรือให้สัญญาณมือหมายความมาให้ทำท่าอะไร โดยทำที่ละเสียงหรืออาจให้สัญญาณมือและให้เด็กเป็นคนกำหนดบ้าง 3. เพิ่มกติกาจำนวนครั้งของสัญญาณเสียงให้สอดคล้องกับ จำนวนครั้งที่ทำท่าทางการเคลื่อนไหว 4. ให้เด็กเป็นคนกำหนดกติกาบ้าง

<https://www.youtube.com/watch?v=7V50QM3oeE4>
การประเมินพัฒนาการเด็ก ช่วงอายุ 73-78 เดือน

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
73 - 78 (6 ปี 1 เดือน - 6 ปี 6 เดือน)	136 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	เขียนชื่อตนเองได้ถูกต้อง (FM) อุปกรณ์ : กระดาษ, ดินสอ	บอกเด็กเขียนชื่อของตนเอง ผ่าน : เด็กเขียนชื่อตนเองได้ถูกต้อง (ชื่อเล่นหรือชื่อจริง)	1. เขียนชื่อเด็กบนกระดาษให้เด็กดู อ่านและสะกดให้เด็กฟัง แล้วให้เด็กใช้นิ้วลากตามพยัญชนะและสระชื่อของตนเอง 2. เขียนชื่อเด็กโดยเขียนตัวอักษรทีละตัว แล้วให้เขียนตามแบบ ถ้าเด็กทำไม่ได้ ช่วยจับมือเขียนเพื่อให้เขียนได้ถูกต้องตามทิศทางของตัวอักษร จนเด็กเขียนได้ 3. ฝึกให้เด็กเขียนชื่อด้วยตนเอง 4. ฝึกให้เด็กเขียนนามสกุล และชื่อคนในครอบครัว
	137 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	อ่านหนังสือที่มีภาพอย่างต่อเนื่องจนจบ และเล่าได้ว่าเป็นเรื่องอะไร (RL) อุปกรณ์ - หนังสือเด็กที่มีภาพประกอบโดยแต่ละหน้า มีคำน้อยกว่า 20 คำมีคำซ้ำและคล้องจองกัน ใช้ประโยคง่าย ๆ ตัวหนังสือใหญ่ และแยกคำชัดเจน	1. ให้เด็กอ่านหนังสือที่มีภาพอย่างต่อเนื่องจนจบ 2. บอกให้เด็กเล่าเรื่องในหนังสือเล่มนั้นให้ผู้ประเมินฟัง ผ่าน : 1. เด็กอ่านหนังสือที่มีภาพอย่างต่อเนื่องจนจบ 2. เด็กเล่าได้ว่าเป็นเรื่องอะไร	1. จัดมุมใดมุมหนึ่งของบ้านให้เหมาะกับการอ่านหนังสือ แบ่งส่วนสำหรับวางหนังสือของลูกและจัดให้มีหนังสือสำหรับลูกได้อ่านเล่นให้หลากหลาย โดยให้ลูกหยิบเองแล้ววางคืนได้ง่าย 2. จัดให้มีช่วงเวลาอ่านหนังสือด้วยตัวเองหรืออ่านกับผู้ใหญ่ เช่น ก่อนนอน หลังอาบน้ำ เวลาว่าง วันหยุดสุดสัปดาห์ ฯลฯ หนังสือนิทานที่แนะนำ เช่น สวนสัตว์ของป่องแป้ง ป่องแป้งแต่งตัว กุ้งกิ้งปวดฟัน หนูนิดติดเกมส์ ยายกะตา จากนั้นให้เด็กเล่าเรื่องที่อ่านให้กับคนในครอบครัวฟัง โดยผู้ใหญ่แสดงความสนใจฟัง และชวนพูดคุยขยายความต่อยอด หรือซักถามเด็กเพิ่มเติม เพื่อให้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนกัน เสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว 3. ชวนเด็กอ่านคำที่เห็นตามทีต่างๆในชีวิตประจำวัน เช่น อ่านป้ายโฆษณา ป้ายประกาศ ชื่อร้าน หรือป้ายทางด่วนที่ผ่านเป็นประจำ ป้ายถนน ป้ายขอย สร้างบรรยากาศให้รู้จักรักและสนใจการอ่าน วัตถุประสงค์ : 1. เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านให้แก่เด็ก 2. เพื่อให้เด็กมีสมาธิจดจ่อและสามารถควบคุมตนเองในการทำงานต่อเนื่องได้จนจบ 3. เพื่อฝึกให้เด็กจดจำเนื้อเรื่อง จับใจความสำคัญและบอกเล่าเรื่องราวได้

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อายุ (เดือน)	ข้อที่	ทักษะ	วิธีประเมิน เฝ้าระวัง โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครู และผู้ดูแลเด็ก	วิธีฝึกทักษะ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
73 - 78 (6 ปี 1 เดือน - 6 ปี 6 เดือน)	138 ✳️ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	สามารถคิดเชิงเหตุผล และอธิบายได้ (EL) อุปกรณ์ : ชุดเหตุการณ์ 3 ชุด ชุดที่ 1 แม่ไก่ (แม่ไก่ฟักไข่ ลูกไก่โผล่ออกจากไข่ ลูกเจี๊ยบ ไก่ตัวเต็มวัย) ชุดที่ 2 ผีเสื้อ (ไขผีเสื้อ หนอน ตักแต่ ผีเสื้อ) ชุดที่ 3 ดอกไม้ (ต้นกล้า ต้นอ่อน ดอกบาน ดอกโรย)	นำรูปเหตุการณ์ มาวางให้เด็กดูทีละชุด โดยบอกภาพแรกเป็นภาพตั้งต้นให้ก่อน ชุดที่ 1 แม่ไก่ เริ่มภาพแรก คือ แม่ไก่ออกไข่ ชุดที่ 2 ผีเสื้อ เริ่มภาพแรก คือ ไขผีเสื้อ ชุดที่ 3 ดอกไม้ เริ่มภาพแรก คือ ต้นกล้า แล้วให้เด็กเรียงภาพต่อจากแผ่นแรก โดย เรียงลำดับก่อนหลัง และอธิบาย สิ่งที่เกิดขึ้นตามลำดับ ผ่าน : เด็กเรียงลำดับเหตุการณ์และอธิบายเป็นเหตุเป็นผล ได้ 2 ใน 3 ชุด ชุดแม่ไก่ ชุดผีเสื้อ ชุดดอกไม้ 	1. ชี้และอธิบายให้เด็กรู้จักสังเกตสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็กที่เปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลา เช่น ตำแหน่งของพระอาทิตย์ที่เปลี่ยนไปในหนึ่งวัน การเจริญเติบโตของพืชที่โตเร็ว เช่น ถั่วงอก ต้นหอม ผักบุ้ง เป็นต้น 2. ผู้ใหญ่ถามเด็กด้วยคำถาม เช่น ทำไม อย่างไร เพราะอะไร ฯลฯ แสดงความสนใจคำตอบของเด็ก ชวนพูดคุย ชักถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กตอบอย่างมีเหตุผล และช่วยขยายความให้ชัดเจนขึ้น วัตถุประสงค์ : ฝึกให้เด็กมีความคิดเชิงเหตุผล สามารถเรียงลำดับเหตุการณ์ก่อน-หลังได้ จากการจดจำ และสามารถนำไปใช้ได้
	139 ✳️ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จด้วยตนเอง (PS)	ถามจากผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็กหรือครูประจำชั้นว่า “เด็กสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จด้วยตนเองหรือไม่” เช่น -การดูแลตนเองในกิจวัตรประจำวัน : แต่งตัวกินข้าว อาบน้ำ แปรงฟัน -งานด้านการเรียนรู้ : วาดรูป อ่าน เขียน ร่วมกิจกรรม -งานด้านศิลปะ การร้องเพลง การออกกำลังกาย ผ่าน : ผู้ปกครองตอบว่าเด็กสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จด้วยตนเอง	1. ผู้ใหญ่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ในด้านการงานให้เสร็จตามเป้าหมายที่เห็นผลลัพธ์ได้ชัดเจนให้แก่เด็ก 2. กำหนดเป้าหมายของงานหรือกิจกรรมร่วมกันกับเด็ก และสนับสนุนช่วยเหลือให้เด็กทำงานสำเร็จตามเป้าหมายนั้น โดยคำนึงถึงระดับพัฒนาการและความสามารถ 3. ให้เด็กบอกเป้าหมายในกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย และให้โอกาสเด็กทำเองจนสำเร็จ ให้ความช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ 4. แสดงความชื่นชมเมื่อเด็กพยายามทำให้สำเร็จตามเป้าหมาย เพื่อเพิ่มความภาคภูมิใจในตนเอง และพูดคุยถึงวิธีที่จะทำให้ดีขึ้นในครั้งต่อไป วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เด็กสามารถรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายด้วยตนเองได้จนสำเร็จ

วิธีส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก

เมื่อลูกอายุ	วิธีเล่นกับลูก	วิธีพูดคุยกับลูก
แรกเกิด – 1 สัปดาห์	<ul style="list-style-type: none"> ให้โอกาสลูกมอง ฟัง และขยับแขนขาตามใจชอบ กอดลูกและอุ้มลูกบ่อย ๆ อย่าห่อตัวลูกแน่นเกินไปจนลูกขยับตัวไม่ได้ 	<ul style="list-style-type: none"> สบตา ยิ้ม พูดคุยกับลูกบ่อย ๆ ไม่ว่าจะในช่วงลูกดูนมแม่ หรือช่วงเปลี่ยนเสื้อผ้าลูก
1 สัปดาห์ - 6 เดือน	<ul style="list-style-type: none"> ลูกยังชอบมอง ฟัง และขยับแขนขาตามใจชอบ กอดลูกและอุ้มลูกบ่อย ๆ ขณะตื่นให้ลูกนอนในท่าคว่ำบ้าง ส่งเสียงเรียกหรือเขย่าของเล่นให้ลูก เงยหน้ามองเพื่อฝึกชันคอ (ที่นอนต้องไม่นุ่มเกินไป) ให้ลูกดูของสีสดใส หรือรูปร่าง ลูกจะได้ฝึกมองตาม ฟังเสียง และคว่ำของ ลูกชอบอมของ เพราะลูกอยากรู้ว่ามันนุ่มหรือแข็ง อุ่นหรือเย็น ลูกชอบเล่นข้าวของในบ้านที่สีสันสดใส ไม่จำเป็นต้องซื้อของเล่นแพง ๆ แต่ต้องสะอาด และปลอดภัย 	<ul style="list-style-type: none"> สบตา ยิ้ม หัวเราะ พูดคุยกับลูกบ่อย ๆ แล้วลูกจะคุยด้วย เลียนเสียงลูก และเล่นกับลูก ทำให้ลูกสนุกและมีความสุข อ่านและเล่าเรื่องจากหนังสือที่มีภาพสวย ๆ และสดใสให้ลูกฟังบ่อย ๆ ลูกชอบมาก ถึงแม้ว่าลูกยังพูดไม่ได้ แต่ลูกรู้ว่า พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก เข้าใจ เสียงอู - อา ของลูกว่าลูกต้องการอะไร ปลอดภัยด้วยความนุ่มนวลเมื่อลูกร้องไห้หรือหวาดกลัว
6 เดือน – 9 เดือน	<ul style="list-style-type: none"> ลูกชอบเล่นข้าวของในบ้านที่สีสันสดใสที่สะอาด และปลอดภัย ลูกจะเอามา เขย่า ตี เคาะ ทำเสียงต่าง ๆ หรือปล่อยลงพื้น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก อย่าดุลูก เพราะลูกกำลังเรียนรู้ จัดที่โล่งกว้าง ปลอดภัยให้ลูกคืบคลาน ฝึกลูกเหี่ยวตัวลุกขึ้นยืน โดยให้เกาะตัวพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก ไม่ควรใช้รถหัดเดิน เพราะลูกจะไม่พยายามทรงตัวยืนด้วยตนเอง และเกิดอุบัติเหตุได้เพราะรถพลิกคว่ำง่าย ลูกชอบเล่นจ๊ะเอ๋มาก ทำให้ลูกหัวเราะ และมีความสุข 	<ul style="list-style-type: none"> พูดคุยกับลูก เมื่อลูกทำเสียงต่าง ๆ หรือเรียกชื่อลูก ลูกจะได้จำชื่อตัวเองได้ ลูกอยากให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก อ่านหนังสือภาพให้ลูกฟังทุกวัน พูดคุยกับลูกเกี่ยวกับสิ่งของรอบตัว ด้วยคำพูดที่สั้น กระชับ ได้ใจความ เว้นจังหวะให้ลูกได้ตอบเสมอ
9 เดือน - 12 เดือน	<ul style="list-style-type: none"> เล่นซ่อนของกับลูก ลูกอยากรู้ว่ามันหายไปไหน ชี้ชวนให้ลูกใช้นิ้วหยิบขนมฝิง หรือผลไม้เนื้อนิ่มกินเอง 	<ul style="list-style-type: none"> ลูกกำลังจดจำคำต่าง ๆ สอนลูกเรียกชื่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวหนูด้วย สอนลูกให้สวัสดี และบ๊ายบาย ลูกชอบเสียงอ่าน และเล่านิทานของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก อ่านหนังสือภาพให้ลูกฟังทุกวัน อย่าทิ้งลูกอยู่คนเดียว ลูกจะรู้สึกปลอดภัยหากได้เห็นหรือได้ยินเสียง พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก ชมเชยเมื่อลูกทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งสำเร็จ

วิธีส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุ โดย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก

เมื่อลูกอายุ	วิธีเล่นกับลูก	วิธีพูดคุยกับลูก
12 เดือน - 2 ปี	<ul style="list-style-type: none"> • ลูกชอบเล่นซ้อนของขนาดต่าง ๆ กัน ลูกเรียนรู้เรื่องขนาด รูปร่าง และสีต่าง ๆ ไปด้วยกัน • พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก ใช้ของเล่นในบ้านที่สะอาด และปลอดภัยให้ลูกเล่นได้ ไม่จำเป็นต้องซื้อของเล่นที่แพง ๆ ให้ลูก • ลูกกำลังหัดเดิน วิ่ง ฝึกสิ่งใหม่ ๆ ช่วยสอนลูกด้วย และให้กำลังใจลูก • ชวนลูกขีดเขียน วาดรูปต่าง ๆ ระบายสี • ให้โอกาสลูกช่วยทำงานบ้านง่าย ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> • ลูกพูดได้แล้ว พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก คุยกับลูกบ่อย ๆ สอนคำต่าง ๆ ให้ลูกเรียนรู้จากสิ่งรอบ ๆ ตัวลูก • ใช้คำสุภาพพูดกับเด็ก • ขณะเล่นกับลูก พูดคุยและสอนคำต่าง ๆ ให้ลูกด้วย • อ่านหนังสือภาพให้ลูกทุกวันเพราะลูกชอบมาก • ชวนลูกร้องเพลงและเคลื่อนไหวตามจังหวะ • สอนให้ลูกรู้จักขอบคุณ ขอโทษ
2 ปีขึ้นไป	<ul style="list-style-type: none"> • สอนลูกนับหนึ่ง สอง สาม • สอนลูกเรียนรู้เรื่องขนาด รูปร่าง และสีของสิ่งต่าง ๆ และเปรียบเทียบกัน • ลูกชอบของเล่นที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก ทำให้มากที่สุด • ชวนเด็กวิ่งเล่น ออกกำลังกาย ฝึกการทรงตัว • สร้างสุขนิสัย เช่น การล้างมือ การใช้ห้องน้ำ การแปรงฟัน การสวมรองเท้า • ฝึกทักษะการกินอาหารด้วยตนเอง • ให้โอกาสเด็กช่วยทำงานบ้านง่าย ๆ • ชวนเด็กวาดรูปและเล่าถึงสิ่งที่วาด พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก รับฟังอย่างตั้งใจ ตั้งคำถามต่อยอดจินตนาการเด็ก ไม่ตำหนิหรือขัดแย้งในสิ่งที่เด็กเล่า • สอนให้รู้จักแบ่งปัน เกือบของเล่นเข้าที่หลังเลิกเล่น 	<ul style="list-style-type: none"> • ลูกพูดได้เยอะแยะแล้ว และลูกชอบถามอยากรู้คำถามลูก เพราะลูกกำลังอยากรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวลูก • พูดคุย อ่านหนังสือภาพ เล่านิทาน ร้องเพลง ท่องบทกลอน และเล่นกับลูกบ่อย ๆ • ใช้คำสุภาพพูดกับเด็ก • ชวนเด็กเล่นสนุกโดยตั้งคำถามให้เด็กคิดและคาดเดาจากเนื้อเรื่องในนิทานหรือชีวิตประจำวัน • หากลูกทำผิดพลาดอย่าซ้ำเติมลูก ให้กำลังใจลูกแทน และสอนลูกว่าอะไรถูกอะไรไม่เหมาะสม • ลูกชอบเลียนแบบ ดังนั้นพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้ลูก

แบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามช่วงอายุ โดยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

Developmental Surveillance and Promotion Record by Parents / Teacher / Caregiver and Health Personnel

ชื่อ.....นามสกุล.....ชื่อเล่น.....วัน เดือน ปี เกิด.....อายุ.....

คำชี้แจง : เด็กทำได้ ใส่เครื่องหมาย ผ่าน เด็กทำไม่ได้ ใส่เครื่องหมาย ไม่ผ่าน

ด้าน อายุ	ด้านการเคลื่อนไหว Gross Motor (GM)	ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก และสติปัญญา Fine Motor (FM)	ด้านการเข้าใจภาษา Receptive Language (RL)	ด้านการใช้ภาษา Expressive Language (EL)	ด้านการช่วยเหลือตัวเองและสังคม Personal and Social (PS)
แรกเกิด - 1 เดือน	1. ท่านอนคว่ำยกศีรษะและหันไปข้างใดข้างหนึ่งได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	2. มองตามถึงกึ่งกลางลำตัว ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	3. สะดุ้งหรือเคลื่อนไหวร่างกายเมื่อได้ยินเสียงพูดระดับปกติ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	4. ส่งเสียงอ้อแอ้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	5. มองจ้องหน้าได้นาน 1 - 2 วินาที ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
1 - 2 เดือน	6. ท่านอนคว่ำ ยกศีรษะตั้งขึ้นได้ 45 องศา นาน 3 วินาที ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	7. มองตามผ่านกึ่งกลางลำตัว ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	8. มองหน้าผู้พูดคุย ได้นาน 5 วินาที ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	9. ทำเสียงในลำคอ (เสียง “อู” หรือ “อา” หรือ “อือ”) อย่างชัดเจน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	10. ยิ้มตอบหรือส่งเสียงตอบได้ เมื่อพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ประเมิณยิ้มและพูดคุยด้วย ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
3 - 4 เดือน	11. ท่านอนคว่ำยกศีรษะและอกพ้นพื้น ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	12. มองตามสิ่งของที่เคลื่อนที่ได้ เป็นมุม 180 องศา ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	13. หันตามเสียงได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	14. ทำเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ เพื่อแสดงความรู้สึก ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	15. ยิ้มทักคนที่คุ้นเคย ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
5 - 6 เดือน	16. ยืนตัวขึ้นจากท่านอนคว่ำโดยเหยียดแขนตรงทั้งสองข้างได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	17. เอื้อมมือหยิบ และถือวัตถุไว้ ขณะอยู่ในท่านอนหงาย ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	18. หันตามเสียงเรียก ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	19. เลียนแบบการเล่นทำเสียงได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	20. สนใจฟังคนพูดและสามารถมองไปที่ของเล่นที่ผู้ทดสอบเล่นกับเด็ก ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
7 - 8 เดือน	21. นั่งได้มั่นคง และเอี้ยวตัวใช้มือเล่นได้อย่างอิสระ (sit stable) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน 22. ยืนเกาะ เครื่องเรือนสูงระดับอกได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	23. จ้องมองไปที่หนังสือพร้อมกับผู้ใหญ่ นาน 2 - 3 วินาที ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	24. เด็กหันตามเสียงเรียกชื่อ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	25. เลียนเสียงพูดคุย ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	26. เด็กเล่นจ๊ะเอ๋ได้และมองหาหน้าของผู้เล่นได้ถูกทิศทาง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

แบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามช่วงอายุ โดยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข
 Developmental Surveillance and Promotion Record by Parents / Teacher / Caregiver and Health Personnel

ด้าน อายุ	ด้านการเคลื่อนไหว Gross Motor (GM)	ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก และสติปัญญา Fine Motor (FM)	ด้านการเข้าใจภาษา Receptive Language (RL)	ด้านการใช้ภาษา Expressive Language (EL)	ด้านการช่วยเหลือตัวเองและสังคม Personal and Social (PS)
10 - 12 เดือน (10 เดือน - 1 ปี)	35. ยืนนาน 2 วินาที ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	36. จับนิ้วมือเพื่อหยิบของ ชิ้นเล็ก ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	37. โบกมือหรือตบมือตามคำสั่ง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	38. แสดงความต้องการโดย ทำท่าทางหรือเปล่งเสียง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	39. เล่นสิ่งของตามประโยชน์ของสิ่งของ ได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
13 - 15 (1 ปี 1 เดือน - 1 ปี 3 เดือน)	40. ยืนอยู่ตามลำพังได้นาน อย่าง น้อย 10 วินาที ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	41. ชีตเขียน (เป็นเส้น) บนกระดาษได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	42. เลือกวัตถุตามคำสั่งได้ ถูกต้อง 2 ชนิด ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	43. พูดคำพยางค์เดียว (คำโดด) ได้ 2 คำ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	44. เลียนแบบท่าทางการทำงานบ้าน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
16 - 17 (1 ปี 4 เดือน - 1 ปี 5 เดือน)	45. เดินลากของเล่น หรือสิ่งของได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	46. ชีตเขียนได้เอง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	47. ทำตามคำสั่งง่ายๆ โดยไม่มี ท่าทางประกอบ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	48. ตอบชื่อวัตถุได้ถูกต้อง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	49. เล่นการใช้สิ่งของตามหน้าที่ ได้มาก ขึ้นด้วยความสัมพันธ์ของ 2 สิ่งขึ้นไป ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
19 - 24 (1 ปี 7 เดือน - 2 ปี)	60. เหวี่ยงขาเตะลูกบอลได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	61. ต่อก้อนไม้ 4 ชั้น ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	62. เลือกวัตถุตามคำสั่ง (ตัวเลือก 4 ชนิด) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	63. เลียนคำพูดที่เป็นวลี ประกอบด้วยคำ 2 คำขึ้นไป ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	64. ใช้ช้อนตักอาหารกินเองได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
25 - 29 (2 ปี 1 เดือน - 2 ปี 5 เดือน)	65. กระโดดเท้าพื้นพื้นทั้ง 2 ข้าง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	66. แก้ปัญหาต่างๆ โดยใช้ เครื่องมือด้วยตัวเอง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	67. ซื่อวัยาะ 7 ส่วน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	68. พูดตอบรับและปฏิเสธได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	69. ล้างและเช็ดมือได้เอง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
31 - 36 (2 ปี 7 เดือน - 3 ปี)	79. ยืนขาเดียว 1 วินาที ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	80. เลียนแบบลากเส้นเป็นวง ต่อเนื่องกัน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	81. นำวัตถุ 2 ชนิด ในห้องมาให้ ได้ตามคำสั่ง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	82. พูดติดต่อกัน 3 - 4 คำ ได้อย่างน้อย 4 ความหมาย ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	83. ใส่กางเกงได้เอง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
37 - 41 (3 ปี 1 เดือน - 3 ปี 5 เดือน)	84. ยืนขาเดียว 3 วินาที ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	85. เลียนแบบวาดรูปวงกลม ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	86. ทำตามคำสั่งต่อเนื่องได้ 2 กริยากับวัตถุ 2 ชนิด ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	87. ถามคำถามได้ 4 แบบ เช่น ใคร อะไร ที่ไหน ทำไม ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	88. ทำตามกฎในการเล่นเป็นกลุ่มได้โดย มีผู้ใหญ่แนะนำ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน 89. ช่วยทำงานขั้นตอนเดียวได้เอง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

แบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามช่วงอายุ โดยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

Developmental Surveillance and Promotion Record by Parents / Teacher / Caregiver and Health Personnel

ด้าน อายุ	ด้านการเคลื่อนไหว Gross Motor (GM)	ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก และสติปัญญา Fine Motor (FM)	ด้านการเข้าใจภาษา Receptive Language (RL)	ด้านการใช้ภาษา Expressive Language (EL)	ด้านการช่วยเหลือตัวเองและสังคม Personal and Social (PS)
43 - 48 (3 ปี 7 เดือน - 4 ปี)	101. กระโดดขาเดียวได้ อย่างน้อย 2 ครั้ง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	102. ตัดกระดาษรูปสี่เหลี่ยม จัตุรัสขนาด 10 ซม. ออกเป็น 2 ชิ้น (โดยใช้กรรไกรปลายมน) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน 103. เลียนแบบวาดรูป + (เครื่องหมายบวก) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	104. เลือกวัตถุที่มีขนาดใหญ่ กว่า และเล็กกว่า ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	105. พูดเป็นประโยค ติดต่อกัน โดยมีความหมาย และเหมาะสมกับ โอกาสได้ (EL) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	106. ใส่กระดุมขนาดใหญ่อย่างน้อย 2 ซม. ได้เอง 3 เม็ด ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
49 - 54 (4 ปี 1 เดือน - 4 ปี 6 เดือน)	107. กระโดดสองเท้าพร้อมกัน ไปด้านข้างและถอยหลังได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	108. ประกอบชิ้นส่วนของ รูปภาพที่ตัดออกเป็นส่วน ๆ 8 ชิ้นได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	109. เลือกรูปภาพที่แสดงเวลา กลางวัน กลางคืน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	110. ตอบคำถามได้ถูกต้องเมื่อถามว่า “ถ้ารู้สึกร้อน” “ไม่สบาย” “หิว” จะทำ อย่างไร ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	111. ทำความสะอาดตนเองหลัง จากอุจจาระได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
55 - 59 (4 ปี 7 เดือน - 4 ปี 11 เดือน)	112. เดินต่อส้นเท้า ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	113. จับดินสอได้ถูกต้อง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	114. เลือกสีได้ 8 สี ตามคำสั่ง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	115. ผลัดกันพูดคุยกับเพื่อนในกลุ่ม ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	116. เล่นเลียนแบบบทบาทของ ผู้ใหญ่ได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
61-66 (5 ปี 1 เดือน - 5 ปี 6 เดือน)	125. กระโดดขาเดียวไปข้าง หน้า 4 ครั้ง ทีละข้าง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	126. ตัดกระดาษเส้นตรง ต่อเนื่อง ยาว 15 ซม. ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	127. บวกเลขเบื้องต้น ผลลัพธ์ ไม่เกิน 10 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	128. เด็กสามารถอธิบายหน้าที่ หรือ คุณสมบัติของสิ่งของได้อย่างน้อย 6 ชนิด ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	129. ช่วยงานบ้าน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
67-72 (5 ปี 7 เดือน - 6 ปี)	130. วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	131. ลอกรูปสามเหลี่ยม ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	132. ลบเลข ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	133. เด็กสามารถบอกชื่อสิ่งของได้ 3 หมวด ได้แก่ สัตว์, เสื้อผ้า, อาหาร ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	134. เด็กแปรงฟันได้ทั่วทั้งปาก ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
73-78 (6 ปี 1 เดือน - 6 ปี 6 เดือน)	135. เคลื่อนไหวร่างกายตามที่ ตกลงกันให้คู่กับสัญญาณเสียง ที่ผู้ใหญ่ทำขึ้น 2 ชนิดต่อกัน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	136. เขียนชื่อตนเองได้ถูกต้อง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	137. อ่านหนังสือที่มีภาพอย่าง ต่อเนื่องจนจบ และเล่าได้ว่าเป็น เรื่องอะไร ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	138. สามารถคิดเชิงเหตุผล และ อธิบายได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	139. ทำงานที่ได้รับมอบหมาย จนสำเร็จด้วยตนเอง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

หมายเหตุ: อายุที่ประเมิน หมายถึง อายุที่เต็มเดือนจนถึงอีก 29 วัน เช่น ช่วงอายุ 7 - 8 เดือน หมายถึง อายุตั้งแต่ 7 เดือน จนถึง 8 เดือน 29 วัน/ อายุ 18 เดือน หมายถึง อายุตั้งแต่ 18 เดือน จนถึง 18 เดือน 29 วัน

แบบบันทึกการคัดกรองและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามช่วงอายุ โดย เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

Developmental Screening and Promotion Record by Health Personnel

ชื่อ.....นามสกุล.....ชื่อเล่น.....วัน เดือน ปี เกิด.....อายุ.....

คำชี้แจง : เด็กทำได้ ใส่เครื่องหมาย ผ่าน เด็กทำไม่ได้ ใส่เครื่องหมาย ไม่ผ่าน

ด้าน อายุ	ด้านการเคลื่อนไหว Gross Motor (GM)	ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก และสติปัญญา Fine Motor (FM)	ด้านการเข้าใจภาษา Receptive Language (RL)	ด้านการใช้ภาษา Expressive Language (EL)	ด้านการช่วยเหลือตัวเองและสังคม Personal and Social (PS)
9 เดือน	27.ลุกขึ้นนั่งได้จากท่านอน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป..... 28. ยืนอยู่ได้โดยใช้มือเกาะ เครื่องเรือนสูงระดับอก ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....	29. หยิบก้อนไม้จากพื้นและถือไว้มีมือละชิ้น ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป..... 30. ใช้นิ้วหัวแม่มือ และนิ้วอื่น ๆ หยิบของขึ้นจากพื้น ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....	31. ทำตามคำสั่งง่าย ๆ เมื่อใช้ ท่าทางประกอบ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....	32. เด็กรู้จักการปฏิเสธด้วยการแสดง ท่าทาง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป..... 33. เลียนเสียงคำพูดที่คุ้นเคยได้น้อย น้อย 1 เสียง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....	34. ใช้นิ้วหยิบอาหารกินได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....
18 เดือน (1 ปี 6 เดือน)	50. วิ่งได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป..... 51. เดินถือลูกบอลไปได้ไกล 3 เมตร ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....	52. เปิดหน้าหนังสือที่ทำด้วย กระดาษแข็งที่ละเอียดได้เอง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป..... 53. ต่อก่อนไม้ 2 ชิ้น ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....	54. เลือกวัตถุตามคำสั่งได้ถูกต้อง 3 ชนิด ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป..... 55. ซื่อวัยวะได้ 1 ส่วน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....	56. พูดเลียนคำที่เด่นหรือคำสุดท้าย ของคำพูด ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป..... 57. พูดเป็นคำ ๆ ได้ 4 คำ เรียกชื่อ สิ่งของหรือทักทาย (ต้องเป็นคำอื่นที่ ไม่ใช่คำว่าพ่อแม่ ชื่อของคนคุ้นเคย หรือชื่อของสัตว์เลี้ยงในบ้าน) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....	58. สนใจและมองตามสิ่งที่มีผู้ใหญ่ชี้ที่อยู่ ไกลออกไปประมาณ 3 เมตร ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป..... 59. ดื่มน้ำจากถ้วยโดยไม่หก ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....
30 เดือน (2 ปี 6 เดือน)	70. กระโดดข้ามเชือกบนพื้น ไปข้างหน้าได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....	72. ต่อก่อนไม้สี่เหลี่ยมลูกบาศก์ เป็นหอสองได้ 8 ก้อน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....	73. ยื่นวัตถุให้ผู้ทดสอบได้ 1 ชิ้น ตามคำบอก (รู้จำนวนเท่ากับ 1) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....	76. พูดติดต่อกัน 2 คำขึ้นไปอย่างมี ความหมายโดยใช้คำกริยาได้ถูกต้อง อย่างน้อย 4 กริยา ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....	77. ร้องเพลงได้บางคำหรือร้องเพลงคลอ ตามทำนอง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....

ด้าน อายุ	ด้านการเคลื่อนไหว Gross Motor (GM)	ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก และสติปัญญา Fine Motor (FM)	ด้านการเข้าใจภาษา Receptive Language (RL)	ด้านการใช้ภาษา Expressive Language (EL)	ด้านการช่วยเหลือตัวเองและสังคม Personal and Social (PS)
30 เดือน (2 ปี 6 เดือน)	71. ขว้างลูกบอลขนาดเล็กได้ โดยยกมือขึ้นเหนือศีรษะ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....		74. สนใจฟังนิทานได้นาน 5 นาที ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป..... 75. วางวัตถุไว้ “ข้างบน” และ “ข้างใต้” ตามคำสั่งได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....		78. เด็กรู้จักรอให้ถึงรอบของตนเอง ในการเล่นโดยมีผู้ใหญ่คอยบอก ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....
42 เดือน (3 ปี 6 เดือน)	90. ยืนขาเดียว 5 วินาที ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป..... 91. ใช้แขนรับลูกบอลได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....	92. แยกรูปทรงเรขาคณิตได้ 3 แบบ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป..... 93. ประกอบชิ้นส่วนของรูปภาพที่ถูก ตัดออกเป็น 3 ชิ้นได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป..... 94. เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....	95. วางวัตถุไว้ข้างหน้าและ ข้างหลังได้ตามคำสั่ง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป..... 96. เลือกจัดกลุ่มวัตถุตาม ประเภทภาพเสื้อผ้าได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....	97. พูดถึงเหตุการณ์ที่เพิ่งผ่านไป ใหม่ ๆ ได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป..... 98. พูด “ขอ” หรือ “ขอบคุณ” หรือ “ให้” ได้เอง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....	99. บอกเพศของตนเองได้ถูกต้อง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป..... 100. ใส่เสื้อผ้าหน้าตัวเองโดยไม่ต้อง ติดกระดุม ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....
60 เดือน (5 ปี)	117. เดินต่อเท้าเป็นเส้นตรง ไปข้างหน้าได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....	118. ลอกรูป ☐ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป..... 119. วาดรูปคนได้ 6 ส่วน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....	120. จับใจความเมื่อฟังนิทาน หรือเรื่องเล่า ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป..... 121. นับก้อนไม้ 5 ก้อน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....	122. อ่านออกเสียงพยัญชนะ ได้ถูกต้อง 5 ตัว ดังนี้ “ก” “ง” “ด” “น” “ย” ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป..... 123. รู้จักพูดอย่างมีเหตุผล ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....	124. แสดงความเห็นอกเห็นใจเมื่อ เห็นเพื่อนเจ็บหรือไม่สบาย ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ว/ด/ป.....

อุปกรณ์สำหรับคัดกรองและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

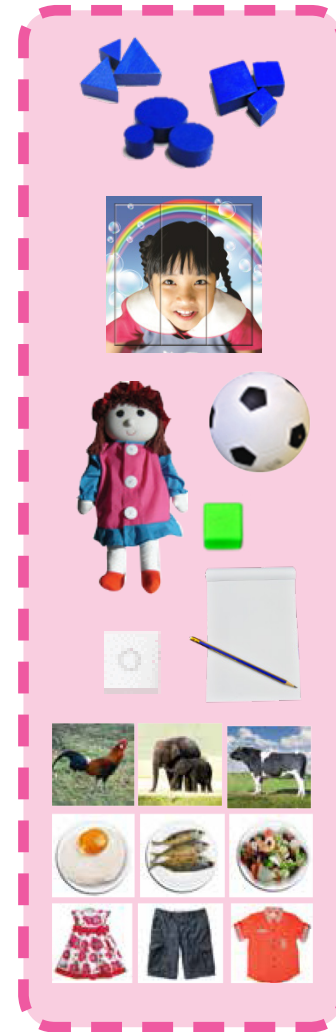
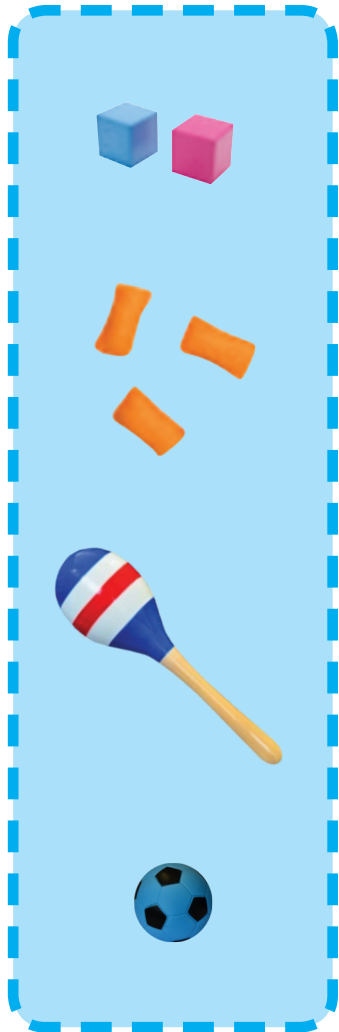
อายุ 9 เดือน

อายุ 18 เดือน
(1 ปี 6 เดือน)

อายุ 30 เดือน
(2 ปี 6 เดือน)

อายุ 42 เดือน
(3 ปี 6 เดือน)

อายุ 60 เดือน
(5 ปี)

9 อย่างเพื่อสร้างลูก

คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM)

สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

โทร. 02-590-4417 www.nich.anamai.moph.go.th

App Khunlook